

Olga Belyntseva, Adam Janek

Učebnice současné ruštiny

Учебник
современного
русского языка

1. díl

Vhodné
i pro samouky

mp3

 PRESS

Olga Belyntseva, Adam Janek

Učebnice současné ruštiny

Учебник современного русского языка

1. díl + MP3

Computer Press

Brno

2011

Učebnice současné ruštiny

Учебник современного русского языка, 1. díl + MP3

OLGA BELYNTSEVA, ADAM JANEK

Computer Press, a. s., 2011. Dotisk prvního vydání.

Odborná korektura: Julija Mamonova, Aljona Podlesnych

Jazyková korektura: Alena Vrbková

Ilustrace: Jan Šenkyřík

Sazba: Jiří Kaláček

Vnitřní úprava: Jiří Kaláček

Obálka: Martin Sodomka

Odpovědná redaktorka: Eva Mrázková

Komentář na zadní straně obálky: Eva Mrázková

Technická spolupráce: Irena Rozvoralová

Technický redaktor: Martin Vlach

Produkce: Petr Baláš

CD nahráno: Studio 22

Editace zvuku: Mario Buzzi

Režie zvuku: Slávoмир Paravičiny

Ženské ruské hlasy: Olga Belyntseva, Julija Mamonova

Mužské ruské hlasy: Antonín Lampiga, Adam Janek

Český hlas: Ivo Sedláček

Computer Press, a. s.,

Holandská 3, 639 00 Brno

Objednávky knih:

<http://knihy.cpress.cz>

distribuce@cpress.cz

tel.: **800 555 513**

ISBN 978-80-251-2442-0

Prodejní kód: KEJ198

Vydalo nakladatelství Computer Press, a. s., jako svou 3259. publikaci.

© Computer Press, a.s. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

Předmluva

Milí studenti!

Otevíráte první díl **Učebnice současné ruštiny**. Tato učebnice vás na pozadí běžných životních situací seznámí s aktuální slovní zásobou a systematicky provede komplexní gramatiku ruského jazyka tak, abyste se naučili aktivně komunikovat rusky slovem i písmem. Po zvládnutí prvního dílu dosáhnete úrovně B2-C1 evropského referenčního rámce.

Co vám učebnice přináší?

V učebnici se můžete těšit na bohatou aktuální slovní zásobu, užitečné výrazy a fráze, konverzační situace, přitažlivé úvodní a kulturní texty, originální úryvky z děl současných i starších autorů, fotografie, důmyslné ilustrace, velké množství poslechů a různé druhy cvičení sloužící k důkladnému prověření a upevnění nové i dříve probrané gramatiky.

Struktura učebnice

V učebnici je 20 standardních lekcí, kterým předchází lekce fonetická. Fonetická lekce vás podrobně a srozumitelně seznámí s psací a tiskací azbukou a výslovností jednotlivých hlásek.

Každá z 20 lekcí je rozdělena na tři části. V první části si budete osvojovat novou slovní zásobu nezbytnou pro zvládnutí nadcházející lekce. Slovní zásoba je základním kamenem každého jazyka, proto je, možná nezvykle, zařazena na samotný počátek lekcí. Ve druhé části se během všech lekcí objeví různé životní situace, ve kterých se můžete kdykoli ocitnout. Třetí část tvoří zajímavé kulturní texty, které vám nejen poskytnou přehled o ruských realitách, ale seznámí vás i s rozšiřující slovní zásobou. Kulturní text se poprvé objevuje v páté lekci, kdy už budete schopni porozumět složitějším textům. Po úvodních textech každé části následuje gramatický výklad a cvičení procvičující vaše vědomosti a rozvíjející vaše komunikativní schopnosti. Správnost vypracovaných cvičení si můžete ověřit v klíči, který umožňuje okamžitou sebekontrolu. Po každých pěti lekcích je zařazen opakovací blok, který prověří vaše znalosti získané v lekcích předchozích.

Nedílnou součástí učebnice jsou nahrávky. Všechny úvodní a kulturní texty a mnoho cvičení namluvených rodilými mluvčími jsou nepostradatelným a výborným pomocníkem při studiu.

Na začátku knihy se nachází přehled a obsah lekcí s podrobným stránkováním, na jejím konci naleznete podrobný gramatický přehled, rusko-český a česko-ruský slovník, klíč ke cvičením a gramatický rejstřík.

Dovolte nám, abychom vám popřáli hodně úspěchů při studiu světového jazyka, jakým ruština bezesporu je.

Autoři

Děkujeme všem, kteří se na vzniku učebnice podíleli.

Zvláště si naše poděkování zaslouží

Julija Mamonova za odbornou a pečlivou korekturu
a **Josef Dohnal** za cenné metodické a pedagogické rady.

Symbolem jsou označena cvičení, která si můžete zkontrolovat v klíči.

Symbolem jsou označeny texty, které si můžete poslechnout v nahrávce.

Na cestu k ruštině

Učebnice se spíš rodí, než vznikají – trvá to dlouho, než spatří světlo světa. Nové učebnice také nevycházejí každý den. Jsou plodem rozhodnutí jejich autorů pustit se do nelehkého úkolu, výsledkem dlouhé doby chystání, zvažování, pilné práce a určitě i pochyb, jestli byla zvolena ta nejlepší varianta z možných. Platí to samozřejmě i o všech učebnicích cizích jazyků, dvojnásob pak o těch, které se věnují jazykům natolik frekventovaným, jako je právě ruština.

Kolik už bylo napsáno učebnic ruského jazyka pro Čechy – a kolik jich důstojně obstojí před soudem času? Vždyť jazyk je hybatelem i zrcadlem společnosti – v něm se odráží její vývoj, vyspělost, kultura. To je jeden z důvodů, proč mnohé učebnice beznadějně zastaraly; neúprosná dynamika vývoje především slovní zásoby, která odráží vše, co se v našem světě objevuje nového, je odsunula z výsluní – nahlédneme-li dnes do nich, dýchne na nás cosi dávno minulého a neaktuálního.

Kdybych měl odpovědět na otázku, čím *jiná* je učebnice, kterou berete do rukou, co jí dává právo na to, aby vás zaujala a stala se průvodcem nejen vašim, ale pro hodně vám podobných, kdo se rozhodli učit se ruštinu jako jeden z moderních světových jazyků, pak bych to vyjádřil zdánlivým protimluvem: je to učebnice moderní a konzervativní zároveň.

Moderní je především tím, že se snaží zachytit aktuální stav slovní zásoby. Je to dnešní ruština, kterou najdete v textech i v příkladech – tepe v ní současná doba, obyčejné lidské problémy i radosti, každodenní život. Texty vám dají hodně materiálu, který budete moci často využít v běžné konverzaci. Příklady ve cvičeních jsou jakoby přípravou na konkrétní situace, do kterých se možná dostanete, až budete ruštinu používat jako dorozumívací prostředek mezi vámi a jinými rusky mluvícími partnery. Učebnice má nápadité ilustrace a fotografie, nezapomíná na dnes už nezbytné a zejména pro samouky nepostradatelné pomocníky v podobě CD, která vám usnadní osvojit si správnou výslovnost a kladení přízvuku i porozumět roditelmu mluvčím. Moderní je i v tom, že respektuje posloupnost učebního procesu – zdůrazňuje roli osvojování slovní zásoby jako toho základního, bez čeho se nedá obejít; proto nová slovíčka naleznete poněkud netradičně v úvodu lekcí.

Užitečně konzervativní je pak tím, že dbá na systém. Gramatiku ruského jazyka dostanete v logických celcích, nikoli náhodně a útržkovitě. Počítá se tak s tím, že učebnici můžete využít jak při klasické jazykové výuce, kdy vám průvodcem bude především učitel a učebnice vám bude pomáhat, abyste si jeho výklad oživil doma, tak jako samouci, kdy bude jen na vás, jak rychle budete postupovat. Logické uspořádání a postupné rozvíjení znalostí stejně jako hojnost cvičení s rozumnou porcí drilu, trénink v porozumění ruskému textu při jeho čtení i překladu, snaha o to, abyste informace získané z článků využili také v gramatických cvičeních i při tréninku aktivního projevu, to vše jsou podle mého názoru prvky, které k dobré učebnici rozhodně patří, stejně jako „klasický“ klíč ke cvičením, který vám umožní sebekontrolu a rozptýlí vaše pochybnosti, zda už jste opravdu tak dobří, jak si připadáte.

Soudím, že díky oběma autorům dostáváte do rukou poučeného a vám nakloněného průvodce, který vás nikdy nenechá bez pomoci, když ji budete potřebovat, a zároveň vás bude nenásilně provázet tudy, kudy *je nutno* projít, pokud je váš úmysl učit se rusky opravdový.

Přehled lekcí

Лексе 0: Fonetika (Фонетика)	1
Лексе 1: Дóбрый день, ёто мы!	19
Часть А: Научёте се následující slovíčka	19
Часть Б: Ёто мы – Попóвы	21
Ruská věta; Osobní zájmena	
Часть В: Дóбрый день!	24
Лексе 2: Делá отлйчно, как обйчно	29
Часть А: Научёте се následující slovíčka	29
Часть Б: Как у тебя делá?	30
Podstatná jména rodu mužského zakončená na tvrdou souhlásku v jednotném čísle; Vázání slov v řeči	
Часть В: У Ивána большáя семья	34
Sloveso mít v ruském jazyce; Sloveso jmenovat se; Skloňování zájmen наш/наш, ваш/ваш (mužský rod)	
Лексе 3: Что? Где? Когда?	39
Часть А: Научёте се následující slovíčka	39
Часть Б: Кто ётот молодóй человек?	40
Infinitiv ruských sloves; Minulý čas; Intonace otázek a odpovědí; Skloňování zájmen кто/кдо, что/со Skloňování podstatných jmen rodu ženského zakončených na -a v jednotném čísle	
Часть В: Наш йли наша?	46
Skloňování zájmen наша/наше, ваша/ваше (ženský rod); Přídavná jména tvrdá v 1. pádu;	
Лексе 4: Сделал делó, гуляй смёло	51
Часть А: Научёте се následující slovíčka	51
Часть Б: Сегóдня понедельник	53
Skloňování podstatných jmen rodu středního zakončených na -o v jednotném čísle; Výslovnost zdvojených souhlásek; Skloňování zájmen наше/наше, ваше/ваше (střední rod); Vazba У меня есть	
Часть В: Какые у вас планы?	61
Časování sloves (I. časování – slovesa typu работать/pracovat, менять/měnit); Pohyblivý přízvuk v rámci jednoho slova	

Лексе 5: Побесэдуем об отпуске 65

Часть А: **Научте се následující slovíčka** 65

Часть Б: **Вот и лето прошло** 67

Vykání; Skloňování zájmen мой/мůj, моя/мá, моё/мé, твой/tvůj, тво́я/tvá, твоё/tvé, свой/svůj, своя/svá, своё/své v jednotném čísle; Skloňování zájmen этот/тento, ésta/tato, это/тото, тот/ten, та/ta, то/то v jednotném čísle; Základní číslovky 0–20 v 1. pádu; Sloveso быть/бýt; Tvoření příslovci

Часть В: **Прага – город сотни шпильей** 74

Přivlastňovací zájmena его/jeho, её/její, их/jejich; Časování sloves typu идти/jíti; Ruská spojka „a“

Ораковací blok I (Проверьте себя I) 79

Лексе 6: Дела семейные 83

Часть А: **Выучите следующие слова** 83

Часть Б: **Жениться или не жениться?** 86

Skloňování podstatných jmen ženského rodu (школа, неделя) v jednotném čísle; Skloňování osobních zájmen; Časování sloves se zvratnou částicí -ся (-сь) – увлекаться *чем*/věnovat se *čemu*, zajímat se *o co*

Часть В: **Немного о Москвѣ** 94

Budoucí čas nedokonavých sloves; Сейчас или теперь (teď/nyní v ruštině); Slovesa typu успеть/stihnout

Лексе 7: Наш досуг 99

Часть А: **Выучите следующие слова** 99

Часть Б: **Телевизор и диван – вот, что нужно нам** 101

Skloňování podstatných jmen mužského (завод, автомобиль) a středního rodu (слово, воскресенье) v jednotném čísle; Sloveso быть/бýt (minulý čas); Vazba нужно/надо/придётся/musím, je potřeba, potřebuji, je třeba + infinitiv

Часть В: **Матрёшка** 110

Skloňování přídavných jmen (новый, летний) v jednotném čísle; Tvoření příslovci pomocí přípony -е; Временá гóда/Roční období; Двенадцать месяцев/Dvanáct měsíců

Лексе 8: Когда я ем, я глух и нем 117

Часть А: **Выучите следующие слова** 117

Часть Б: **Свидание** 119

Časování sloves (II. časování – slovesa typu говорить/mluvit); Časování slovesa есть/jíst; Časování slovesa хотѣть/chtít; Мóжно? – Нельзя! (Lze/Je možné? – Nelze/Není možné); Skloňování podstatných jmen zakončených na -ий, -ие, -ия (санаторий, собрание, линия) v jednotném čísle

Часть В: Самовárное чаепítие	130
Ruská vëta a sloveso býť v minulém a budoucím èase; Zápor u slovesa býť;	
Vazba У меня есть v minulém a budoucím èase; Zápor u vazby У меня есть; Základní èíslovky 30–1000 v 1. pádu; Скóлько кому лет? (Kolik je komu let?); Poèítaný předmět;	
Èasování sloves se zvratnou èásticí -ся (-сь) – договорítся о чём/domluvit se о чём	

Лексе 9: Час пик 139

Часть А: Вýчите слéдующие слова	139
Часть Б: Как добраться на работу?	142
Pohybová slovesa – slovesa идтí/jít a ходítъ/chodit; Slovesa éхать/jet a éздитъ/jezdit; Slovesa попáть кудá/dostat se kam a упáть/upadnout, spadnout;	
Slovesa идтí/ходítъ a éхать/éздитъ s předponami; Там íли тудá? (užití „tam“ v ruštině); Infinitivní větý – otázky	
Часть В: Ах, Арбáт, мой Арбáт	152
Зákladní èíslovky 2000 až miliarda v 1. pádu; Èasování sloves typu мочь/мосi (помóчь/помосi); Рáдové èíslovky	

Лексе 10: Счастливого пути! 161

Часть А: Вýчите слéдующие слова	161
Часть Б: Командировка	163
Èasování sloves – souhrn; Změna kmenové souhlásky – slovesa сказáть/řici a проситъ/žádat, просit; Skloňování podstatných jmen rodu ženského (плóщадь) končících na мёк-kou souhlásku v jednotném èísle; Telefonování; Neurčité zájmena a příslovce	
Часть В: Москвá – Владивостóк	174
Пойтí/поéхать íли сходитьъ/съéздитъ?; Skloňování podstatných jmen rodu mužského (завóды, автомобилi) a ženského (шкóлы, недéли) v množném èísle; Skloňování přídavných jmen (нóвые, лётные) v množném èísle; Чёрствый хлеб не óчень вкóусный (tzv. zrádní přátelé)	

Ораковací блок II (Прóверьте себя II) 181

Лексе 11: Все профéссии важны, все профéссии нужны 187

Часть А: Вýчите слéдующие слова	187
Часть Б: Кем быть – двóрником íли программíстом?	189
Учéбные заведéния и систéма образования в Россii/Školské instituce a vzdělávací systém v Rusku; Skloňování podstatných jmen středního rodu (слова, воскресéня, собрáния) v množném èísle; Kmen podstatných jmen на ж, ш, ч, щ, ц; Èasování sloves na -овать/-евать (ревновáть когó/žárlit на коho, ночевáть/посоват); Vazby интересовáться кем, чем/zájмáт se о коho, со a пóльзоваться чем/používat со	

Часть В: Третьяковская галерея в Москве 197

Časování sloves дать/dát a давать/dávat; Sloveso дать/давать s předponami; Skloňování zájmen наши/naši, naše, ваши/vaši, vaše, мой/мí, mé, твой/tví, tvé, свой/sví, své, те/ti, ты, э́ти/tito, tyto v množném čísle; Podmiňovací způsob; Konstrukce typu Что бы они ни говорили, мы будем их слушать/Аť už řkají cokoli, budeme je poslouchat; Немного о языках/Trochu o jazycích; Страны, национальности и языки/Státy, národnosti a jazyku

Лексе 12: Будьте здоровы! 207

Часть А: Выучите следующие слова 207

Часть Б: Как бороться с простудой 210

Časování slovesa принять/přijmout; Časování sloves typu пить/pít; Skloňování podstatných jmen mužského rodu typu санаторий a ženského rodu typu линия v množném čísle; Sloveso писать/psát; Konstrukce не тот, не та, не то, не те; Названия болезней/Názvy nemocí

Часть В: Лечебные туры 219

Онí сто́ят и́ли сто́ят? (časování sloves сто́ять a сто́ить); Časování sloves любить/milovat, mít rád a купить/koupit; Где мне э́то купить?; Skloňování základních číslovek 1–100; Skloňování číslovek оба/oba, обě, обе/obě; Скажите, пожалуйста, который час? Сколько времени? (Kolik je hodin?)

Лексе 13: Немного о гостиничных номерах 229

Часть А: Выучите следующие слова 229

Часть Б: Про пятизвездочные отели, соседей-гаражников и шведские завтраки ... 232

Časování sloves нести/nést, вести/vést, везти/vézt; Rozkazovací způsob; Skloňování číslovek сколько/kolik a много/mnoho

Часть В: Гостиница „Октябрьская“ 241

Pohybová slovesa; Konstrukce Смотрите не упади!; А вы знаете, какое сегодня число? (Kolikátého je dnes?)

Лексе 14: В Сети 249

Часть А: Выучите следующие слова 249

Часть Б: Собака точка ру 252

Skloňování podstatných jmen ženského rodu (площади) končících na měkkou souhlásku v množném čísle; Časování sloves končících na -нуть (-нуться)/-нуть (-нуться); Пото́бему и́ли по тво́ему мнѣнию? (Podle tvého názoru...)

Часть В: Интернет в каждой библиотеке 259

Časování nepravidelných sloves снять/sundat a бежать/běžet; Podmínkové věty (если, если бы, когда) a věty s částicí ли

Лексе 15: На жёншине дёржится дом 267

Часть А: **ВЫучите слéдующие слова** 267

Часть Б: **Генерáльная убóрка** 270

Vazba доволен чем/бýt spokojen s čím; Spojky вмéсто того чтóбы, для того чтóбы а чтóбы; Nepravidelné skloňování podstatných jmen

Часть В: **Гóрод на Невé** 277

Časování slovesa понять/pochopit, porozumět; Konstrukce нужен/нужна/нужно/нужны s podstatným jménem/zájmenem; По срéдам мы играём в футбол! (vyjádření pravidelnosti); То идёт дождь, то свéтит солнце (spojky to...to, ни... ни, или... или, либо... либо; У природы нет плохой погоды (o počasí); Стóроны свéта/světové strany

Ораковасí blok III (Провéрьте себя III) 287

Лексе 16: Человéк человéку рознь 293

Часть А: **ВЫучите слéдующие слова** 293

Часть Б: **Мы такие рáзные и всё-таки мы вмéсте** 295

Stupňování přídavných jmen; Vztažná a tázací zájmena чей, чья, чьё, чьи а какой, котóрый; Я никогда ни с кем ни о чём не разговáриваю – záporná zájmena а příslovce; Zájmena а příslovce нéкого, нéчего, нéгде, нéкогда, нéзачем, нéоткуда

Часть В: **Грúппа „Кино“** 306

Skloňování podstatných jmen typu врéмя; Počítaný předmět s přídavným jménem nebo zájmenem; Konstrukce typu Иди посмотри, кто пришёл!; Krátké formy přídavných jmen; Užití předložek среди – между

Лексе 17: Не плáтье человéка красит, а человéк плáтье 317

Часть А: **ВЫучите слéдующие слова** 317

Часть Б: **По одéжке встречáют...** 320

Užití přechodníků; Skloňování zájmen весь, вся, всё, все; Sloveso имéть/mít, vlastnit

Часть В: **„Мóдный приговóр“ и Вячеслáв Зáйцев** 328

Skloňování podstatných jmen typu пражáнин; Zájmena сам а сáмый; Stupňování příslovcí

Лексе 18: Крáсный свет – дорóги нет 335

Часть А: **ВЫучите слéдующие слова** 335

Часть Б: **Дорóжные приключéния** 338

Trpný rod; Přídavná jména slovesná činná

Часть В: **Прокатíться бы на „Москвичé“ с москвичáми по Москвé** 347

Пřídavná jména slovesná trpná; Вам тарелку супу или супа? (koncovky -а-я/-у-ю ve 2. pádu podst. jmen mužského rodu); На берегу или в лесу? (přízvučné koncovky -ý/-ю v 6. pádu podst. jmen mužského rodu)

Лексе 19: На почте и в банке 357

Часть А: **ВЫучите следующие слова** 357

Часть Б: **О современном почтáмте и о тех, чьи финансы не поióт романсы** 359
 Základní rozdíly v užití vidu v ruštině a češtině; Spojky; Sponové sloveso являться; Тебé слéдует учитьсá (konstrukce слéдовать + infinitiv)

Часть В: **Гимн и флаг Россíи** 367
 Skloňování podstatných jmen мать a дочь; Infinitiv v ruštině a češtině; Užití předložek; Skloňování základních číslovek 200–1000, milion, miliarda; Skloňování víceslovných číslovek

Лексе 20: Умóm Россíю не понять, арšíном óбщим не измёрить 375

Часть А: **ВЫучите следующие слова** 375

Часть Б: **Россíйская Федерáция** 377
 Zájmena какóв, какóвá, какóвó, какóвы; Skloňování příjmení; Пол-арšíна и пол-минúты (pravopis složených slov začínajících na пол-); Полторá часá или полторы́ минúты – skloňování číslovky полторá, полторы́/jeden a půl; Skloňování druhových číslovek двóе/dva, двé, двоје, трóе/тři, троје, чётверо/čtyři, чtvero, чtvery

Часть В: **Москвá и Санкт-Петербург** 384
 Zlomky a desetinná čísla; А вы кудá?, Нам бы в Россíю! (projev jazykové ekonomie); А вы знáли, что... (Věděli jste, že...)

Пřehled gramatiky 401

Рýско-чéшский словáрь 435

Чéшско-рýсский словáрь 467

Кlíč ke cvičeníм 507

Gramatický rejstřík 549

Věnujte pozornost nahrávkám

1. Azbuka

Azbuka se skládá ze **33 písmen – 21 souhlásek, 10 samohlásek** (6 + 4 tzv. jotované), **měk- kého a tvrdého znaku**. Od latinské abecedy, kterou používá i čeština, se azbuka v mnohém liší, a to nejen v její grafické podobě. Je v ní několik písmen, která v latinské abecedě zcela chybí. Některá písmena azbuky mají shodnou grafickou podobu (ruská písmena K, O, T, A aj. odpovídají českým písmenům K, O, T, A aj.), některá jsou odlišná (ruská písmena P, C, B aj. odpovídají českým písmenům R, S, V aj.).

Poslechněte si kompletní azbuku:

001 L00_A01

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё Жж Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн Оо Пп Рр Сс Тт Уу
Фф Хх Цц Чч Шш Щщ Ъ ъ Ыы Ь ъ Ээ Юю Яя

Srovnejte azbuku s českou abecedou:

A a	А а	Ch ch	Х х	S s	С с	–	Ё ё
B b	Б б	I i	И и	Š š	Ш ш	–	Щ щ
C c	Ц ц	J j	Й й	T t	Т т	–	Ъ ъ
Č č	Ч ч	K k	К к	U u	У у	–	Ь ь
D d	Д д	L l	Л л	V v	В в	–	Ю ю
E e	Э э	M m	М м	W w	–	–	Я я
Ě ě	Е е	N n	Н н	X x	–		
F f	Ф ф	O o	О о	Y y	Ы ы		
G g	Г г	P p	П п	Z z	З з		
H h	–	R r	Р р	Ž ž	Ж ж		

Fonetický přepis ruských písmen a slov uvádíme latinkou v hranatých závorkách!

2. Písmena azbuky

Základní dělení azbuky s výslovností jednotlivých písmen (symbol [ʔ] označuje **měkkost** souhlásek):

a) samohlásky

běžné:	а	э	и	ы	о	у
	[a]	[e]	[i]	[y]	[o]	[u]
tzv. jotované:	е	ё	ю	я		
	[je/e]	[jo/o]	[ju/u]	[ja/a]		

b) souhlásky

б	в	г	д	ж	з	й	к	л	м	
[b]	[v]	[g]	[d]	[ž]	[z]	[j]	[k]	[l]	[m]	
н	п	р	с	т	ф	х	ц	ч	ш	щ
[n]	[p]	[r]	[s]	[t]	[f]	[ch]	[c]	[čʔ]	[š]	[ščʔ]

c) měkký a tvrdý znak

měkký znak	ь
tvrdý znak	ъ

3. Ruský slovní přízvuk

Ruský přízvuk je na rozdíl od češtiny **pohyblivý** a může tak být na kterékoli slabice. V ruských textech se přízvuky běžně neoznačují. Přízvuk slouží nejen ke **správné výslovnosti**, ale i k rozlišování **gramatického tvaru**. V učebnici přízvuk bude značen **čárkou** nad přízvučnou samohláskou. Přízvuky budou uváděny u všech slov a je nutné si je osvojit. U jednoslabičných slov se přízvuk zpravidla neoznačuje. Samohláska Ěě je vždy přízvučná. Pozor! V ruštině **nejsou dlouhé a krátké samohlásky**. Mějte neustále na paměti, že **ruský přízvuk není česká délka!**

Přízvuk se v ruském jazyce může nacházet na různých slabikách. Následující cvičení pozorně *poslouchejte*, *neopakujte*:

002 L00_A02

Přízvuk:

a) na 1. slabice

парк – сад – клуб – брат – ёж – лето – máma – Анна – берег – город – книга – минус – Прага – чёрный – ёлка

b) na 2. slabice

идý – ногá – перó – рукá – лимón – огóнь – потóm – Парíž – Москвá – сестрá – весёлый

c) na **3. slabice**

бородá – головá – анекдóт – водопад – пирожóк – человек – чемодáн – написáть – журналист – дорогóй

d) na **4. slabice**

изображéние – образовáние – темперáтура – эксперимéнт – обсерватория – характеристика – литературá

e) na **5. slabice**

экспериментировáть – терминологический – электрифицировать

f) na **6. slabice**

переквалификация – империалистический – североатлантический

Můžeme se setkat i se slovy, u kterých jsou ve spisovné ruštině dvě varianty přízvuku: **одновременно i одновременно, творог i творог, в сéти i в сетí** apod. U těchto slov budou obě varianty značeny ve slovníku (одновременно), v textu bude označena pouze jedna varianta přízvuku.

4. Rozdělení souhlásek na měkké a tvrdé

a) jen měkké: **й, ч, щ**

b) jen tvrdé: **ж, ш, ц**

c) ostatní souhlásky mohou být **tvrdé i měkké**

Poslouchejte a opakujte:

003 L00_A03

б – б (бал – бес), **в – в** (вас – вес), **г – г** (гам – герб), **д – д** (дар – дед), **з – з** (зонт – зев), **к – к** (как – кит), **л – л** (лоб – лист), **м – м** (март – мел), **н – н** (нам – ним), **п – п** (пол – пир), **р – р** (рот – рис), **с – с** (сыр – сев), **т – т** (тот – тем), **ф – ф** (фас – фен), **х – х** (хор – хит);

Pomůcka: Ruské samohlásky **А, Э, О, У, Ы** označují tvrdou výslovnost předcházející souhlásky (бал, мэп, тот, дул, сыр). Písmena **Е, Ё, Ю, Я, И, Ь** označují měkkou výslovnost předcházející souhlásky (бес, тётя, рюмка, дядя, Нина, дать).

5. Výslovnost samohlásek А, Э, И, О, У, Ы, Е, Ё, Ю, Я a základní typy redukce

Je nutné rozlišovat samohlásky, které jsou pod přízvukem. Samohlásky **pod přízvukem** (v tzv. přízvukné pozici) si zachovávají svoji kvalitu a nemění se! Samohlásky, které **nejsou pod přízvukem** (jsou v tzv. nepřízvukné pozici), se **redukují**. Nejznatelněji podléhají redukci samohlásky **а** [a], **о** [o], **е** [je/e], **я** [ja/a]. Samohlásky **и** [i], **у** [u], **ы** [y], **ю** [ju/u], **э** [e] podléhají **neznatelné** redukci (zjednodušeně můžeme říci, že u nich redukce nenastává). Samohlásky **э** [jo/o] je vždy přízvukná (zachovává si svoji kvalitu).

Věnujte pozornost základním typům redukce v nepřízvučných slabikách:

Samohlásky **и** [i], **у** [u], **ы** [y], **ю** [ju/u] vyslovujeme obdobně jako v pozici přízvučné (pouze ne tak důrazně).

Poslouchejte a opakujte:

004 L00_A04

критика, политика, мимика, Никита
 лубочный, голубой, кудрявый, рубин
 сыграть, выходы, вымытый, отсыпать
 юбилей, юстиция, люблю, рюкза́к

Samohlásky **а** [a], **о** [o], **е** [je/e], **я** [ja/a] po souhláskách **podléhají silné redukci**.

I. Výslovnost ruských samohlásek **а** [a], **о** [o]

Symbol [Λ] používáme pro samohlásky **а**, **о** v **první** slabice **před** přízvukem, symbol [Ъ] pro samohlásky **а**, **о** ve **druhé** (třetí, čtvrté...) slabice **před přízvukem** a pro všechny samohlásky **а**, **о** po **přízvuku** (př.: молоко [mɔlɔkó], городом [górɔdɔm]). Symbol ['] (apostrof) označuje **měkčnost** souhlásek (souhlásky, po kterých následují písmena **е**, **ё**, **ю**, **я**, **и**, **ь**).

Výslovnost ruských samohlásek **а** [a], **о** [o] v nepřízvučných pozicích je značně redukována a ve všech nepřízvučných pozicích splývá, o čemž svědčí použití stejných symbolů ve fonetickém přepisu. Nerozlišení výslovnosti samohlásek **а** [a], **о** [o] v nepřízvučných pozicích označujeme jako tzv. **ákání**.

V přízvučné pozici se samohlásky **а** [a], **о** [o] **neredukují** (ruské **о**, **а** vyslovíme jako [o], [a]). **Vyslovujeme důrazně, hodně otevřeme ústa:**

př.: дом [dom], там [tam]

Poslouchejte a opakujte:

005 L00_A05

год [got] – ком [kom] – том [tom] – боль [bol'] – мостик [móst'ik] – кот [kot] – рот [rot]
 зал [zal] – кран [kran] – мак [mak] – бал [bal] – вал [val] – так [tak] – лак [lak] – царь [sar']

V pozici před přízvukem rozlišujeme dva základní stupně:

1. První slabika před přízvukem
2. Dvě a více slabik před přízvukem

1. а) Samohláska **о** [o]:

Pokud se nachází ruská samohláska **о** [o] v **první** slabice před přízvukem, potom toto ruské **о** vyslovíme téměř jako „a“ (hláskový odstín mezi o – a): ногá [nɔgá], потом [pɔtóm], Москва [Mɔskvá].

b) Samohláska a [a]:

Pokud se nachází ruská samohláska **a** [a] v **první** slabice před přízvukem, potom toto ruské **a** vyslovíme slabě, zavřeně, bez důrazu: завод [zΛvót], скала [skΛlá], малá [mΛlá].

Poslouchejte a opakujte:

006 L00_A06

словáк [slΛvák] – больно́й [bΛl'noj] – волна́ [vΛlná] – котёл [kΛt'ol] – борьба́ [bΛr'bá] – больна́ [bΛl'ná] – могла́ [mΛglá] – шофёр [šΛf'ór]

самá [sΛmá] – ждалá [ždΛlá] – бралá [brΛlá] – далá [dΛlá] – сажáть [sΛžát'] – дава́ть [dΛvát'] – калáн [kΛlán] – раси́ст [rΛs'íst]

2. a) Samohláska o [o]:

Pokud se nachází ruská samohláska **o** [o] ve **druhé** (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem, potom toto ruské **o** vyslovíme zavřeně, přičemž hláskový odstín je takový, jako když vyslovujeme **jednotlivá písmena abecedy**: [bъ], [vъ], [gъ], [dъ], [mъ] apod. Symbol [ъ] označuje ruskou samohlásku **o** [o] ve druhé (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem: голова́ [golvá] – полотно́ [polvno] – годово́й [gvdvoj].

b) Samohláska a [a]:

Pokud se nachází ruská samohláska **a** [a] ve **druhé** (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem, potom toto ruské **a** vyslovíme opět slaběji, zavřeně, bez důrazu. Výslovnost ruského **a** v těchto pozicích splývá s výslovností ruského **o**. Symbol [ъ] použijeme i zde k označení ruské samohlásky **a** [a] ve druhé (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem: каранда́ш [kΛndáš] – магази́н [mъgΛz'ín] – заказá́ть [zъkΛzát'].

Poslouchejte a opakujte:

007 L00_A07

молоко́ [molvkó] – коробо́к [kolvbók] – городо́к [golvdók] – холосто́й [chvlstoj] – собралáсь [svbrΛás'] – колокола́ [kolvkΛlá] – борода́ [bvrdá] – дорога́ [dvrgá]

растира́ть [rʲst'irát'] – каравáн [kΛván] – караби́н [kΛvb'ín] – гаражо́м [gΛžóm] – баламу́т [bvlmút] – бараба́н [bvrbán] – кароти́н [kΛt'ín] – карамель [kΛm'él']

V pozici za přízvukem se obě samohlásky redukují, vyslovují se slaběji, zavřeně, zkráceně. Výslovnost ruských samohlásek **o** [o], **a** [a] v pozici za přízvukem splývá: до́ктор [dóktʲr] – го́род [górtʲ] – жа́рко [žárkʲ], крoна́ [krónʲ] – кáрта [kártʲ] – ла́мпа [lámpʲ]. Ruská slova **э́то** a **э́та** vyslovíme stejně: [éʲtʲ].

Poslouchejte a opakujte:

008 L00_A08

го́лос [góʲʌs] – спаси́бо [spΛs'íbʲ] – па́спорт [páspʲrt] – рису́нок [r'isúnpk] – то́лько [tól'kʲ] – мо́кро [mókʲr] – хо́лдно [chól'dnpʲ] – краси́во [krΛs'ívʲ]

карти́на [kΛrt'ínʲ] – ба́бушка [bábuškʲ] – да́ма [dámʲ] – Пра́га [prágʲ] – па́па [pápʲ] – камoрка [kΛmókʲ] – сло́мана [slómnpʲ] – Мари́на [mΛr'ínʲ]

II. Výslovnost ruských samohlásek e [je/e], я [ja/a]:

Výslovnost ruských samohlásek e [je/e], я [ja/a] v nepřízvučných pozicích je značně redukována a ve všech nepřízvučných pozicích splývá, o čemž svědčí použití stejných symbolů ve fonetickém přepisu. Nerozlišení výslovnosti samohlásek e [je/e], я [ja/a] v nepřízvučných pozicích označujeme jako tzv. **íkání**.

V přízvučné pozici si samohlásky e [je/e], я [ja/a] zachovávají svoji kvalitu (ruské e, я vyslovíme jako [je/e], [ja/a]):
если [jésl'i] – хотеть [chʌt'ét'] – якорь [jákɔr'] – гулять [gul'át']

Poslouchejte a opakujte:

009 L00_A09

ягода [jágɔdʲ] – яблоко [jábʌlʲkɔ] – Ёва [jévɔ] – девушка [d'évuškɔ] – моряк [mʌr'ák] – дьявол [d'jávʌl] – веточка [v'étyč'kɔ] – девочка [d'évč'kɔ]

V pozici před přízvukem dochází ke značným redukčním změnám.

Pokud ruské samohlásky e [je/e], я [ja/a] stojí po měkkých souhláskách a nacházejí se v první slabice před přízvukem, potom tyto samohlásky vyslovujeme do „i“ (hláskový odstín mezi e – и): весна [v'isná] – рябина [r'ib'ínʲ]. Ruská slova **редкá** a **рядкá** vyslovíme stejně: [r'itká]. **Pozor!** Tzv. íkání platí i po **pouze tvrdých souhláskách** ж, ш, ц (vyslovujeme tvrdě): жена [žyná] – шестой [šystój] – цена [syná].

Pozn.: ruské tvrdé **ы** ve fonetickém přepisu je použito pro zdůraznění tvrdé výslovnosti.

Poslouchejte a opakujte:

010 L00_A10

седьмой [s'id'mój] – язык [jizýk] – Европа [jivrópʲ] – Елена [jil'épʲ] – рядить [r'id'ít'] – прямой [pr'imój] – нести [n'ist'í] – тебя [t'ib'á]

Pokud se ruské samohlásky e [je/e], я [ja/a] nacházejí ve druhé (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem, potom tyto samohlásky vyslovujeme slaběji (zavřeněji) než v přízvučné pozici (redukci ve druhé, třetí atd. slabice budeme opět značit pomocí symbolu [ɚ]): перекáз [p'ɔr'iskás] – ястребный [j'ɔstr'ib'ínʲ].

Poslouchejte a opakujte:

011 L00_A11

перекáз [p'ɔr'iskás] – лесовóд [l'ɚsʌvót] – деловóй [d'ɚlʌvój] – ястребный [j'ɔstr'ib'ínʲ] – яровóй [j'ɔrʌvój] – меховóй [m'ɔchʌvój]

V pozici za přízvukem se výslovnost ruských samohlásek e [je/e], я [ja/a] po měkkých souhláskách podobá výslovnosti těchto samohlásek ve druhé, třetí... slabice před přízvukem (symbol [ɚ] označuje redukci samohlásek e [je/e], я [ja/a] i v pozici za přízvukem): кухня [kúchn'ɚ] – наполнено [nʌróln'ɚnʲ].

кúхня [kúchn'ъ] – спрósят [sprós'ът] – пómнят [pómn'ът] – прósят [prós'ът] – дéрево [d'ér'ъвъ] – мéдленно [m'édl'ъпъ] – вéтрено [v'étr'ъпъ] – напóлноно [nΛpóln'ъпъ]

Písmena E, Ё, Ю, Я, И, Ъ měkčí předcházející souhlásku (neplatí pro pouze tvrdé souhlásky – ж, ш, ц)!

6. Znělé a neznělé souhlásky

V ruštině – stejně jako v češtině – existují znělostní páry. Pozorně si přečtete následující přehled. Zapamatujte si **znělostní páry**, **pouze znělé** a **pouze neznělé** souhlásky. Zapamatujte si, kdy se znělé souhlásky stávají neznělými a kdy, naopak, neznělé znělými:

Znělostní páry v ruštině:

б	в	д	з	ж	г
п	ф	т	с	ш	к

Pouze znělé souhlásky:

л, м, н, р, й

Pouze neznělé souhlásky:

ч, щ, ц, х
----

1. Znělé souhlásky se stávají neznělými:

a) **na konci slova:** дуб [dup], лоб [lop], итóк [itók], вид [vit]

b) **před neznělými souhláskami:** сказка [skáskъ], вóдка [vótkъ]

2. Neznělé souhlásky se stávají znělými, pokud stojí právě **před znělými souhláskami:**

сбор [zbor], вокзál [vΛgzál]

3. Před stále znělými souhláskami л, р, м, н, й se neznělé samohlásky **nikdy nestávají** znělými: слóво [slónъ], срáзу [srázu]

7. Poslech a výslovnost jednotlivých hlásek

a) Аа [a], Ии [i], Оо [o], Уу [u], Ээ [e], Кк [k], Лл [l], Мм [m], Нн [n], Тт [t]

Ии [i] – кит – тик – Тим – Тíма – Тíмка

Оо [o] – кто – том – ком – тóмик – кóмик

Уу [u] – тук – мúка – úтка – úлица – úши

Ээ [e] – э́та – э́то – э́ти – э́тот

Кк [k] – **ка** – как – как-то – б́удка; **ки** – ким – кит; **ко** – код – ком – кот – ко́тик – ко́тика – ко́тику; **ку** – кум – Ку́ба – ку́бок

Лл [l] – **ла** – лад – лак – Ла́ба – ла́ва – ла́вка – клад – ви́лла; **ли** – лик – лимб – ли́га – Ли́да – и́ли – би́ли; **ло** – лоб – ло́бик – ло́дка; **лу** – луг – лук – клуб

Мм [m] – **ма** – мак – мат – ма́ло – ма́му; **ми** – миг – мил – мим – ми́ло – ми́мо; **мо** – мол – мог – мо́да – мо́лод; **му** – мук – мул – му́ка

Нн [n] – **на** – над – нам – нас – на́до – на́ми – А́нна – ва́нна – ми́на; **ни** – Нил – Ни́на – ни́тка – кни́га – кни́гу; **но** – но́та – но́ги – мно́го; **ну** – ну́-ка – внук – вну́ки

Тт [t] – **та** – так – там – такт – та́нго – та́пки; **ти** – Тим – тип – тис; **то** – том – тон – тот – толк – торт – тост – то́нко – то́нна; **ту** – тук – тур – ту́по – ту́рок – ту́ндра – стук – стул

Ruská souhláska л může být jako většina souhlásek tvrdá i měkká (na rozdíl od českého jazyka, kde je tzv. střední l).

Poslechněte si rozdíl mezi tvrdým a měkkým л, slova opakujte:

014 L00_A14

a) был – лук – далá – л́ыжи – ла́мпа – ло́дка – укрáл

b) лес – Ли́за – лист – ле́гкий – любóвь – ло́стра – ле́стница – слéзы

b) Бб [b], Вв [v], Гг [g], Дд [d]

1. Ruská hláska označovaná písmenem **г** se často objevuje ve slovech, ve kterých je v češtině na místě ruského **г** české **h**: **hořký** – го́рький, **haf** – га́в-га́в, **hlas** – го́лос, **kniha** – кни́га, **hory** – го́ры, **Praha** – Пра́га

2. Ve slovech cizích nebo u vlastních jmen, ve kterých se v češtině píše **h**, se v ruštině může objevit **г** nebo **х** (je nutné si zapamatovat): **HongKong** – Гонг Конг, **habanera** – хаба́не́ра

3. Pozor je třeba dát při výslovnosti ruské koncovky u přídavných jmen a zájmen **-ого/-его**, ve kterých se ruská hláska **г** vyslovuje jako české **v**: моего [mъjójó] – твоего [tvъjójó] – гла́дкого – [gládkъvъ] – хоро́шего [chʌróšъvъ] – че́шского [č'ěškъvъ] – ма́ленького [mál'ъn'kъvъ]

Poslouchejte a opakujte:

015 L00_A15

Бб [b] – **ба** – о́ба – ба́ба – ба́ки – ба́бка; **би** – Бим – бит – Би́ма – Би́мка; **бо** – Боб – бок – бот – бо́тики; **бу** – бум – бук – бу́блик

Вв [v] – **ва** – ва́м – ва́та – ва́тка; **ви** – Ви́ка – ви́ть – Ви́ти – о́буви; **во** – вон – вот – Во́ва – Во́ву; **ву** – вут – Во́ву

Гг [g] – **га** – гам – гамма; **ги** – гимн – гíря – бо́ги; **го** – Го́га – Го́би – го́тика; **гу** – гул – гúбка – гúбки

Дд [d] – **да** – дам – да́ма – да́та – о́да; **ди** – Ди́ма – Ди́мка – диск; **до** – дом – долг – го́дом; **ду** – дуб – ду́ма – ду́дка – ду́дки

с) Пп [p], Рр [r], Сс [s]

Poslouchejte a opakujte:

016 L00_A16

Пп [p] – **па** – паб – па́па – па́пу – па́лка – па́лку – па́пка; **пи** – пик – пил – пин – пи́во; **по** – под – пол – поп – по́ни – по́лка; **пу** – пуд – пункт – пúблика

Рр [r] – **ра** – раб – рад – рак – ра́да – ра́дио – краб – брат – Пра́га – Пра́гу; **ри** – Рим – Ри́га – Ри́гу – ринг – ритм; **ро** – ров – рог – рок – ром – рот – ро́бот – ро́вно – ро́тик; **ру** – ру́ки – ру́мба – врут – друг – дру́га – дру́гу – круг – кру́гу

Сс [s] – **са** – сад – сам – са́га – са́ми – са́ло – са́дик – са́нки; **си** – сил – си́ла – си́то – си́мвол – си́мволу; **со** – сок – сон – сор – со́да – сорт – со́ус – со́кол – со́пка; **су** – суд – суп – су́мка – су́мма – су́тки

д) Tzv. jotované samohlásky Ee [je/e], Ěě [jo/o], Юю [ju/u], Яя [ja/a]

1. Pokud jsou samohlásky **e, ě, ю, я** pod přízvukem, čtou se s tzv. **jotací** [je, jo, ju, ja] tehdy:
  - a) pokud stojí na začátku slova: э́хагъ [jéχɤtʲ], э́ж [joʃ], я́бка [júrɕkʲ], я́блоко [jábľɕkʲ].
  - b) pokud stojí po samohlásce: про́ехал [pɾʌjéχɤl], бо́юсь [bʌjúsʲ], ро́яль [ɾʌjálʲ].
  - c) po tvrdém a měkkém znaku: пью́ [pʲju], подъём [pɾʌdʲjom], пьёшь [pʲjoʃ].
2. Po stále tvrdých souhláskách **ж, ш, ц** se jotované **e, ě** vyslovují jako [e, o] – **tvrdě**: (жёмчуг, шесть, целый, жёлтый, шёлк).
3. Jotovaná samohláska **ě** je **vždy přízvučná**. Přízvuk je značen dvojtečkou, nikoli čárkou.

Poslouchejte a opakujte:

017 L00_A17

Ee [je] – ел – Ёва – Ёву – ёла – эле – если – е́здит; **бе** – бег – без – бе́лка – бе́рег – к бе́регу; **ве** – век – вес – ве́ра – ве́рба – ве́тка – ве́село – ве́тер; **ге** – ген – герб; **де** – дед – де́ло – де́ти – де́лал – где; **же** – Же́ни – жест – ни́же – по́зже; **зе** – зе́бра – зе́рало – к зе́ралу – в по́зе; **ке** – кекс – ке́пи – ке́гли – ке́пка – Ви́ке; **ле** – лев – лес – ле́то – ле́ктор – ле́ксика – по́ле – по́сле; **ме** – мел – ме́ра – ме́лко – ме́рка – ме́сто – ме́тод – ме́трика; **не** – нет – не́бо – не́га – нерв – не́где – снег; **пе** – пе́на – пе́нка – пе́ред – пе́сни – пе́сенка – спе́ктр; **ре** – ре́па – ре́дко – ре́пка – мо́ре – гре́лка – пре́дки; **се** – Се́ва – се́но – се́ра – се́рб – се́вер – се́тка; **те** – те́ма – те́ло – текст – те́сно – те́сто – те́нка – те́пени

Ёё [jo] (v ruštině vždy přízvučné) – ёж – ёлка – ёжик; **бё** – бёдра; **вё** – вёз – вёл – вёрстка; **дё** – дёргал; **зё** – зёрна – зёрнами; **лё** – лёг – лёд – лён – слёз; **мё** – мёд – мёрз – мёрзла – мёрзли; **нё** – нёс – нёбо; **пё** – пёк – пёс; **рё** – рёв – рёбра – врёт; **сё** – сёмга – всё; **тё** – тёс – тётка – тётка

Юю [ju] – юг – Юра – Юру – юбка – южно – юмор; **бю** – бюст; **дю** – дюна; **лю** – люк – Люда – люди – люкс – люстра; **мю** – мюзикл; **ню** – Нюра – Ваню – Таню – Нюрнберг; **рю** – рюмка – Варю; **тю** – тук – тубик – Мотю

Яя [ja] – я – яд – яма – Ялта – ясно – ягода – яблоко; **бя** – бяка; **вя** – вяз – вяло; **дя** – дядя – дятел; **зя** – зябка – взял; **ля** – ляжка – ляпнул; **мя** – мял – мята; **ня** – няня; **пя** – пятка – пятеро; **ря** – ряд – рядом; **ся** – сяду – вся; **тя** – тяга

Pamatujte: Jotované samohlásky **měkčí předcházející souhlásku** (neplatí pro pouze **tvrdé souhlásky – ж, ш, ц**).

Poslouchejte a opakujte:

018 L00_A18

фен – Гёна – день – лёто – пёна – тёмы – бёлый – сёрый – зёлень – кáмень – мёлкий
Нюра – утёг – тюрма – любóвь – люстра – мюзикл
ряд – зять – няня – мясо – дятел – пятка
цыплёнок – бёдра – дёргал

Ještě jednou připomínáme, že **Ёё** je v ruštině **vždy přízvučné**:

мёд – дёготь – тёмный – зелёный

жёлоб – жёлтый – шёлк – шёпот (**pozor** – čteme [жо], [шо] – **tvrdě!**)

e) **Жж [ž], Шш [š], Цц [c]**

Pamatujte: ж, ш, ц – pouze **tvrdé souhlásky!**

Poslouchejte a opakujte:

019 L00_A19

a)

Жж [ž] – **жа** – Жак – жар – жáба – жáло – жáлко – Жáнна – жáрко; **жи** – жир – живо – жила – жёлка – жители; **жу** – жук – жулик – жутко

Шш [š] – **ша** – шаг – шар – шанс – шарм; **ше** – шёя – шесть – шёйка; **ши** – шина – шире – шибко – шиллинг; **шу** – шум – шумно – шутка

Цц [c] – **ца** – цапля – царство; **це** – цели – ценная; **ци** – цифра

Pozor: Souhlásky **ж, ш, ц** jsou **tvrdé!** Po souhláskách **ж, ш, ч, щ** se v ruských slovech nepíše jotované samohlásky **я, ю!** Musí následovat **а, у!** Výjimky nalezneme u přeжатých slov (жюри, брошюра, парашют...). Spojení **жѐ, шѐ** čteme tvrdě jako **[жо], [шо]**! Stejně tak následují-li po souhláskách **ж, ш, ц** samohlásky **е, и**, slabiky vyslovujeme **tvrdě**.

b)

020 L00_A20

Жж – **жа** – жарá – кóжа; **же** – женá – жест – жéнский; **жѐ** – жѐлоб – жѐлтый; **жи** – жила – жи́ли – живóт – жизнь; **жу** – жук – журнал

Шш – **ша** – шаг – шанс – шарф; **ше** – шéя – шéсть – шерсть – шéлест; **шѐ** – шѐлк – шѐпот – шѐпотом; **ши** – ши́на – ши́ре – маши́на; **шу** – шум – шúтка

Цц – **ца** – царь – ца́пля; **це** – цель – це́мент – це́рковь; **ци** – цирк – цикло́н; **цу** – цуна́ми; **цы** – цы́почки – цыплёнок

f) **Зз [z], Фф [f], Хх [ch]**

Poslouchajte a opakujte:

021 L00_A21

Зз [z] – **за** – зал – зам – за́мок – за́мки – за́пад – за́пуск – за́втрак; **зи** – Зи́на – Зи́ну; **зо** – зоб – зóна – зонт – зóлото – зóнтик; **зу** – зуб

Фф [f] – **фа** – фас – fáза – факс – факт – fáуна – fáктор – fáбрика; **фе** – фен – фéя – Фéдя – фéрма – фéрмер; **фи** – Фи́ля – финт – фíник – фíники; **фо** – фон – фонд – фóто – фóрма – фóкус – фóсфор; **фу** – фúга – фунт – фúра

Хх [ch] – **ха** – хам – хан – хаос – хáта; **хи** – хíмик – хíмия – хиппи – хíтро – хíтрая; **хо** – ход – хор – холл – холм – хóбот – хóлод – хóлодно; **ху** – хúдо – хúже – хúнта – хúтор

g) **Чч [č], Щщ [šč], Йй [j]**

1. Ruská hláska označovaná písmenem **й** [j] je **měkká** souhláska; může se nacházet v následujících pozicích:

a) **na konci slova po samohláskách:** май – пой – чай – Алта́й – зимóй – с Лéной

b) **uvnitř slova po samohláskách:** ко́йка – пойдѐм – сойдѐт

c) **na začátku slova:** йод – Йóрк – йóгурт

2. Ruskou hlásku označovanou písmenem **щ** [šč'] můžeme vyslovovat dvojím způsobem – jako [šč'] nebo jako **delší** „dvojité“ měkké [šš']. V současném ruském jazyce je tendence vyslovovat **щ** jako delší „dvojité“ [šš].

Poslouchejte a opakujte:

022 L00_A22

Чч [č'] – **ча** – час – часто – чайник; **че** – чай – чек – через; **чи** – чиж – чили – чисто;
чу – чудо – чучело

Щщ [šč'] – **ще** – щebet; **щи** – щит – щипка; **щу** – щука – щупальце

Йй [j] – йог – йод – йога – йогурт; дай – май

Poslechněte si rozdíl ve výslovnosti ш – щ, slova opakujte:

023 L00_A23

ш – щ, шар – щавель, шесть – шенок, кувшин – щит, шорты – щетка, шутить – щука

h) ь, ъ, ы [y]

ь – měkký znak se používá v těchto případech:

1. pro označení měkkosti – změkčení předcházejících souhlásek:

a) na konci slova – конь – ноль – соль – грязь – дождь – пусть – делать

b) uprostřed slova – сельдь – только – сколько

2. jako rozdělovací znak – v pozici před jotovanými samohláskami: бью – пью – чье – ночью

3. pro označení gramatických tvarů – учиться/учится, дочь/луч

ъ – tvrdý znak se používá jako rozdělovací znak, a to především v pozici po předponách končících na samohlásku, po kterých následují jotované samohlásky **е, ё, ю, я**: съезд – объект – подъезд – отъехать – объявление – объём – подъёмник

4. Tvrdé ы je hlubší než české y, přičemž v přízvukné pozici **ы** vyslovujeme důrazněji než v nepřívukných pozicích.

Poslouchejte a opakujte:

024 L00_A24

ы – бы – бык – был – были – быстро; **вы** – высь – вйду – выбежит; **ды** – дым – дырка;
зы – зыбкий – зычный; **лы** – лыжа – лысый; **мы** – мыс – мыло – мыть; **ны** – ныне;
пы – пыж – пыль – пытка; **ры** – рыба – рысь; **сы** – сын – сыр; **ты** – тыква – тысяча;
фы – фыркать; **цы** – цыц – цыпочки

ь – конь – ноль – соль – грязь – дождь – пусть – делать – сельдь – только – сколько

ъ – съезд – объект – подъезд – отъехать – объявление – объём

Pamatujte si, že velká **Б, Ъ, Ы** se v ruštině píší jen tehdy, pokud se celé slovo, ve kterém se **ь, ъ, ы** nacházejí, píše velkými písmeny.

Poslouchejte a opakujte:

025 L00_A25

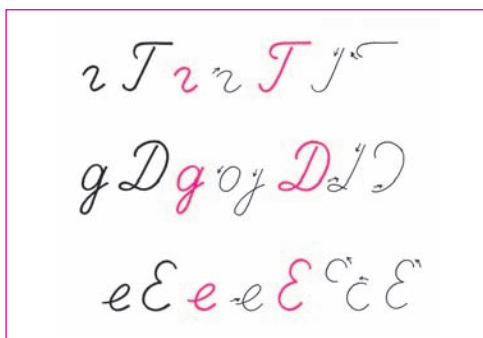

гóлос – гóрод – крóна – мóстик – платóк – погóда – ногá – ворóна – корóна – Москвá – потóm – словáк – соглáсна – покрывáло – профéссор – оборóт – оборóна – обойтí – головá – молóкó – огорóд – годовóй – коробóк – полотнó – холостóй – окúрок – оперáтор – крéсло – крéпко – жáрко – дóктор – красíво – нáсморк – пáспорт – рисúнок – дирéктор – машíна – магазín – завóд – Марíна – картíна – заказáть – карандаш – бýстрый – покрýтый – úмный – стóлько – нормáльно – сьёмка

8. Psací azbuka

Věnujte pozornost následujícím pravidlům u psací azbuky. **Pravidla si dobře zapamatujte:**

1. Je nezbytné dodržovat usazení jednotlivých písmen vůči základní lince. Části některých písmen zasahují nad horní linku či naopak sahají pod linku základní.
2. Psací písmena **м, л, я** se v ruštině musí připojovat k předchozímu písmenu vždy malým zobáčkem (háčkem).
3. Pozor na ruská písmena **Щш, Цц!** V písemné podobě je u velkých i malých písmen malá klička, která musí zasahovat pod základní linku.

0

ē Ē ē Ē Ē Ē

ж Ж ж ж Ж Ж

з З з з З З

и И и и И И

й Й й й Й Й

к К к к К К

л Л л л Л Л

м М м м М М

н Н н н Н Н

о О о о О О

п П п п П П

р Р р р Р Р

с С с с С С

т Т т т Т Т

у У у у У У

ф Ф ф ф Ф Ф

х Х х х Х Х

ц Ц ц ц Ц Ц

ч Ч ч ч Ч Ч

ш Ш ш ш Ш Ш

щ Щ щ щ Щ Щ

ъ ъ ъ ъ

ь ь ь ь

ы ы ы ы

э Э э 0=э Э 0=Э

ю Ю ю 0=Ю Ю 0=Ю

я Я я 0=Я Я 0=Я

подруга

сестра

девушка

магазин

яблоко

дорогой

верёвка

экономист

карандаш

деньги

расчёска

мальчик

цыпочки

фонарь

жёлтый

отъезд

Юлия

ножный

циркачка

ёлка

черепаха

берёза

щавель

земля

Наталья

ходит

якорь

ёжиком

Борис

бульварник

0

А З Б У К А

А	а	<i>А</i>	<i>а</i>	a
Б	б	<i>Б</i>	<i>б</i>	b
В	в	<i>В</i>	<i>в</i>	v
Г	г	<i>Г</i>	<i>г</i>	g
Д	д	<i>Д</i>	<i>д</i>	d
Е	е	<i>Е</i>	<i>е</i>	je (-e)
Ё	ё	<i>Ё</i>	<i>ё</i>	jo (-o)
Ж	ж	<i>Ж</i>	<i>ж</i>	ž
З	з	<i>З</i>	<i>з</i>	z
И	и	<i>И</i>	<i>и</i>	i
Й	й	<i>Й</i>	<i>й</i>	j
К	к	<i>К</i>	<i>к</i>	k
Л	л	<i>Л</i>	<i>л</i>	l
М	м	<i>М</i>	<i>м</i>	m
Н	н	<i>Н</i>	<i>н</i>	n
О	о	<i>О</i>	<i>о</i>	o

П	п	<i>П</i>	<i>п</i>	p
Р	р	<i>Р</i>	<i>р</i>	r
С	с	<i>С</i>	<i>с</i>	s
Т	т	<i>Т</i>	<i>т</i>	t
У	у	<i>У</i>	<i>у</i>	u
Ф	ф	<i>Ф</i>	<i>ф</i>	f
Х	х	<i>Х</i>	<i>х</i>	ch
Ц	ц	<i>Ц</i>	<i>ц</i>	c
Ч	ч	<i>Ч</i>	<i>ч</i>	č
Ш	ш	<i>Ш</i>	<i>ш</i>	š
Щ	щ	<i>Щ</i>	<i>щ</i>	šč
	ь		<i>ь</i>	tvrdý znak
	ы		<i>ы</i>	y
	ь		<i>ь</i>	měkký znak
Э	э	<i>Э</i>	<i>э</i>	e
Ю	ю	<i>Ю</i>	<i>ю</i>	ju (-u)
Я	я	<i>Я</i>	<i>я</i>	ja (-a)

9. Výslovnost souhláskových skupin

Zapamatujte si následující pravidla výslovnosti níže uvedených souhláskových skupin:

- skupina **стн/зди** se vyslovuje jako „**сн“/„зн“** (честный, известный, поздно, праздник)
- skupina **чн** se často (ne vždy) vyslovuje jako „**шн“** (конечно, нарочно)
- skupina **сч** se vyslovuje jako „**щ“** (счастье, исчезла)
- skupina **чт** se na začátku slov **что, чтобы** vyslovuje jako „**шт“**
- skupina **вств** se vyslovuje jako „**ств“** (здравствуй, чувство)

Poslouchejte a opakujte:

026 L00_A26

честный – известный – поздно – конечно – нарочно – здравствуй – чтобы – он исчез – чувство – мы так счастливы – праздник – счастье – что

10. Souhlásky p [r], л [l]

V ruštině souhlásky **p** [r] a **л** [l] netvoří slabiku: slova **Пётр** a **рубль** Rusové vysloví jako jednu slabiku, na rozdíl od češtiny, kdy vyslovíme dvě slabiky Petr a rubl. Poslechněte si výslovnost následujících slov:

Poslouchejte a opakujte:

027 L00_A27

рубль (rubl), Пётр (Petr), мысль (mysl), Кремль (Kreml), центр (centr), смысл (smysl)

МЁЖТЕ НЕУСТАЛЕ НА ПАМЁТИ

- Po **г, к, х** se vždy píše pouze **и**, nikdy **ы** (гитара, кино, хитрая)!
- Po **ж, ш, ч, щ** se v ruských slovech nepíše jotované **я, ю**. Musí následovat **а, у** (жалоба, шумно, часто, щука)! (Pozor na přejatá slova жюри, брошюра apod.)
- Po **ж, ш, ч, щ** se v ruských slovech píše vždy jen **и**, nikdy **ы** (живой, широко, чистый, щиколотка)!
- Slabiky **жё, шё** se vyslovují stejně jako slabiky **жо, шо** (жёлтый – обжора, решённый – шок)!
- Písmena **е, ё, ю, я, и, ь** měkčí předcházející souhlásku (neplatí pro vždy tvrdé souhlásky – **ж, ш, ц**)!
- Samohlásky **а** [a], **о** [o], **е** [je/e], **я** [ja/a] si zanechávají svoji kvalitu **pouze v přízvučné pozici**. Ve všech ostatních pozicích podléhají redukci.

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

028 L01_A01

А а – ale, avšak, a Б брат, -а <i>м</i> (с братом) – bratr (s bratrem) В вот – tady, tu, zde вы – vy Г где – kde говорят (Анна говорит) – mluví, říká (Anna mluví/Anna říká) Д да – ano день, дня <i>м</i> – den дома – doma друг, -а <i>м</i> (с другом) – kamarád (s kamarádem) И и (Анна и Максим) – a (Anna a Maxim) из (мы из России) – z (předložka s 2. p.) (my jsme z Ruska) имя, имени <i>с</i> – jméno или – nebo К кот, -а <i>м</i> – kocour кто – kdo М мама, -ы <i>ж</i> – máma, maminka мой – můj мы – my Н наш, наша – náš, naše (<i>ж</i>) нет – ne О он – on	она – ona оно – ono они – oni, ony откуда – odkud П папа, -ы <i>м</i> – táta, tatínek привет, -а <i>м</i> – ahoj (při setkání), pozdrav Р Россия, -ии <i>ж</i> – Rusko русский, русская – Rus, Ruska русский, русская – ruský, ruská С с (он с другом) – s (on s kamarádem/on je s kamarádem) (předložka se 7. p.) сестра, -ы <i>ж</i> – sestra Словакия, -ии <i>ж</i> – Slovensko Т тоже – také тут – tady, zde ты – ty У у – u (předložka s 2. p.) у нас – u nás Ч чех, -а <i>м</i> – Čech Чехия, -ии <i>ж</i> – Česko чешка, -и <i>ж</i> – Češka что [što] – co <i>zde</i> Э это – to, toto Я я – já

Запомните!

Это наша мама.
 Вот наш кот.
 Где папа?
 Кто это?
 Что это?
 Добрый день!
 Здравствуйте!
 Здравствуй!
 Привет!
 Меня зовут Вацлав.
 А как вас зовут?
 Как тебя зовут?
 Откуда ты?
 Моё имя Максím.

Zapamatujte si!

To je naše maminka.
 Tady je náš kocour/To je náš kocour.
 Kde je tatínek?
 Kdo je to?
 Co je to?
 Dobrý den!
 Dobrý den! (vykání)
 Dobrý den! (tykání)
 Ahoj! (při setkání)
 Jmenuji se Václav.
 A jak se jmenujete vy?
 Jak se jmenuješ?
 Odkud jsi?
 Moje jméno je Maxim.

Jména osob užitá v první lekci:

029 L01_A02

Анна, Иван, Виктор, Лена, Максím, Попóвы, Марк, Вацлав, Галина, Стас, Ёва, Мária, Пётр, Пётр и кот Матрóскин;

Státy a jejich příslušníci:

030 L01_A03

Чехия	чех	чешка
Россия	русский (россиянин)	русская (россиянка)
Словакия	словак	словачка

Часть Б

Это мы – Поповы

Poslechněte si nahrávku. Seznamte se s rodinou Popovových:

031 L01_A04

Это он.
Это наш папа.
Наш папа Виктор.

Это она́.
Это наша мама.
Наша мама Лена.

Это он.
Это мой брат.
Мой брат Иван.

Это я.
Я сестра́.
Я Анна.

Вот он.
Это наш кот.
Наш кот Матроскин.

Вот он.
Это мой друг.
Мой друг Максим.

Вот мы.
Мы Поповы.

1. Poslechněte si, co říká Anna:

032 L01_A05

Анна говорит: Мой друг Максим. Мой брат Иван – друг Максима. Наша мама с другом Максимом у нас. Наш кот Матроскин – друг Максима. Наш папа тоже друг Максима. Максим с братом Иваном дома. С Иваном и другом Максимом. Тут Матроскин.

Výklad:

1. Ruština má tendenci užívat **2. pád** ve větách, kde se v češtině běžně objevuje přídavné jméno přivlastňovací: друг **Максіма** – **Maximův** kamarád (ačkoli v češtině není chybou spojení kamarád Maxima).
2. Ruské slovíčko **вог** znamená **tady je, tady vidíte** – překládá se podle kontextu. Stojí zpravidla na začátku věty.

Ruská věta

Stavba vět se v ruském i českém jazyce v mnohém shoduje. Jsou zde však některé zásadní odlišnosti, které je nutné mít neustále na paměti. **Pamatujte** si, že se v ruštině běžně **nevyjadřuje** tvar slovesa **být** v **přítomném čase**.

2. Poslouchejte a porovnejte:

033 L01_A06

Это он.	To je он.
Вот наш кот.	Tady je náš kocour.
Мама там.	Maminka je там.
Там Максим.	Tam je Maxim.
Вот мой друг.	To je můj kamarád.

Где папа?	Kde je tatínek?
Кто это?	Kdo je to?
Что это?	Co je to?
Кто вы?	Kdo jste ?

Všimněte si, že chybějící tvar slovesa být v přítomném čase může být nahrazen **pomlčkou**:

Мой брат Иван – друг Максима.	Můj bratr Ivan je Maximův kamarád.
Это мы – Поповы.	To jsme my, Popovovi.
Матроскин – кот Анны.	Matroskin je kocour Anny.

Osobní zájmena

Pozorně si přečtete následující tabulku osobních zájmen (kurzívou jsou vyznačena zájmena, se kterými jste se ještě neseznámili):

Я Анна.	Мы Поповы.
<i>Ты</i> мой брат.	<i>Вы</i> Поповы.
Он мой папа.	<i>Он</i>
Она моя мама.	
<i>Оно</i>	

- ! Ve 3. osobě množného čísla existuje na rozdíl od češtiny pouze jeden tvar – *они*, který platí pro všechny rody!

V následujících cvičeních použijte údaje týkající se rodiny Popovových.

3. Doplňte vhodné osobní zájmeno:

1. .... – наша máма.
2. .... – мой брат.
3. .... – Поповы.
4. .... – наш кот.
5. .... – наш папа.
6. .... – сестра.

4. Doplňte jména:

1. Это ма́ма ..... и па́па .....
2. Вот брат ..... и сестра .....
3. Это наш кот .....
4. Вот мой друг .....
5. Это мы – .....

Kurzivní písmo ruské abecedy

Prohlédněte si tabulku a porovnejte kolmé a kurzivní písmo ruské abecedy. Některé kurzivní znaky jsou značně rozdílné (zvláště г, д – г, д). Kurzivní znaky je třeba si osvojit.

а б в г д е ё ж з и й к л м н о п р с т у ф х ц ч ш щ ъ ы ь э ю я
а б в г д е ё ж з и й к л м н о п р с т у ф х ц ч ш щ ъ ы ь э ю я

Pozorujte: дядя – *дядя*, год – *год*, где – *где*.

5. Tvořte věty podle vzoru:

Кто это (Виктор)? – Это папа.

1. Кто это (Анна)?
2. Кто это (Матроскин)?
3. Кто это (Лена)?
4. Кто это (Максим)?

6. Přeložte:

1. To je máма.
2. Kdo je Maxim?
3. To jsou Popovovi.
4. Kdo jste?
5. To je moje sestra Anna.
6. Tady je můj táta.
7. Kdo je to?
8. To je můj bratr Ivan.
9. Tady je náš kocour.
10. To je můj kamarád.

7. Jednoduchými větami představte svoji rodinu nebo rodinu svých přátel.

Часть В

Добрый день!

1. Seznamte se s našimi přáteli a zapamatujte si ruské pozdravy.

034 L01_A07

а) Добрый день! Меня зовут Вацлав. Я чех. Я из Чехии.	Здравствуйте! Меня зовут Галина. Я русская. Я из России.
б) Привет! Моё имя Стас. Я русский. Я из России.	Здравствуй! Я Пётр. Я словак. Я из Словакии.
в) Здравствуй! Моё имя Эва. Я чешка. Я из Чехии.	Привет! Я Мария. Я словачка. Я из Словакии.

**Стас и Галина из России.
 Вацлав и Эва из Чехии.
 Пётр и Мария из Словакии.**

Výklad:

1. V ruštině se na rozdíl od češtiny píší jména příslušníků států s **malým písmenem** na počátku slova:

Čech – чех	Češka – чешка
Slovák – словак	Slovenka – словачка

Rus – Ruska se rusky řekne buď **русский – русская** (vztahuje se k národnosti), nebo **россиянин – россиянка** (vztahuje se ke státní příslušnosti). Slova **русский – русская** se používají také jako přídavná jména **ruský – ruská**. Názvy států se v obou jazycích píší shodně s velkým písmenem na začátku.

2. Jméno **Пётр**, které je uvedeno v dialogu, je slovenské jméno **Peter**. Ruský protějšek slova **Petr** je **Пётр** (čteme jako jednu slabiku). Stejně tak jméno **Мария** (s přízvukem na první slabice) je přepis slovenského jména **Mária** do azbuky. Ruské jméno **Мария** má přízvuk na druhé slabice.

2. Odpovídejte na otázku podle vzoru:

Кто Пётр? → Он словак.

Кто Эва? Кто Вацлав? Кто Мария? Кто Стас? Кто Пётр? Кто Галина? Кто вы?

3. Pozorně si poslechněte níže uvedené dialogy. Poté dialogy přečtěte ve dvojicích:

035 L01_A08

а) Ва́цлав и Га́лина:

В: **До́брый день!** Меня́ зову́т Ва́цлав. А как вас зову́т?

Г: **Здра́вствуйте,** Ва́цлав! Моё́ и́мя Га́лина.

В: Га́лина, вы из Росси́и?

Г: Да, я из Росси́и, я ру́сская. А вы отку́да?

В: Я чех, я из Чéхии.

б) Ста́с и Ё́ва:

С: **Приве́т!** Как тебя́ зову́т?

Е: **Приве́т!** Меня́ зову́т Ё́ва. А тебя́?

С: Моё́ и́мя Ста́с. Я ру́сский. А ты то́же ру́сская?

Е: Нет, я чéшка.

в) Пе́тер и Ма́рия:

П: **Здра́вствуй!** Я Пе́тер.

М: **Здра́вствуй,** Пе́тер! Я Ма́рия. Ты слова́к?

П: Да, я слова́к, я из Слова́кии. А ты отку́да?

М: Я то́же слова́чка. Я из Слова́кии.

Вýклад:

1. Nezapomeňte na pravidla uvedená v nulté lekci v oddílu **Výslovnost souhláskových skupin** a správně vyslovujte slova **здра́вствуй, здра́вствуйте**. Skupina **ств** se vyslovuje jako [stv] – bez prvního **в**.
2. Zopakujte si pravidla výslovnosti ruských samohlásek **а, о** v pozicích „za“ a „před“ hlavním přízvukem.

Zapamatujte si: 1. Я Ва́цлав.

2. Моё́ и́мя Ва́цлав.

3. Меня́ зову́т Ва́цлав.

Раматуйте:

КАК ТЕБЯ́/ВАС ЗОВУ́Т? – МЕНЯ́ ЗОВУ́Т ...

Jak se jmenuješ/jmenujete? – Jmenuji se ...

4. Pozdravte a řekněte, jak se jmenujete. Doplňte fráze podle vzoru:

Анна

..... → *Добрый день!/Здравствуй(те)!/Привет!*

..... → *Меня зовут Анна.*

Pozdravy a fráze obměňujte!

Эва

.....

.....

Мария

.....

.....

Галина

.....

.....

Вацлав

.....

.....

Стас

.....

.....

Петер

.....

.....

5. А как вас зовут?

6. Poslouchejte, odpovídejte na otázky podle vzoru:

036 L01_A09

Откуда Эва? → Она из Чехии, она чешка.

1. Откуда Вацлав?
2. Откуда Мария?
3. Откуда Петер?
4. Откуда Галина?
5. Откуда Стас?
6. Откуда вы?

Pamatujte:

ДА – НЕТ

ano – ne

7. Да или нет? Poslouchejte, odpovídejte na otázku podle vzoru:

037 L01_A10

Вацлав русский? → Нет, он чех. Вацлав чех? → Да, он чех.

1. Петер словак?
2. Мария русская?
3. Эва чешка?
4. Галина словачка?
5. Вацлав русский?
6. Стас русский?
7. Эва словачка?
8. Петер чех?
9. Мария чешка?
10. Стас словак?

8. Ve dvojicích vytvořte dialogy. Představte se a řekněte, odkud jste (dialogy obměňujte).

9. Anna potkala neznámého chlapce. Dali se do řeči. Vymyslete vhodné dialogy.

Анна

Марк

Dialogy obměňujte, dbejte na výslovnost.

Pokuste se přečíst ruské rozpočítávadlo:

Эни, бэни, ріки, та́ки,
Буль, буль, буль, ко́раки, шма́ки.
Э́ус, бэ́ус, краснадэ́ус – батс!

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

038 L02_A01

- Б** банк, -а *m* – banka
 большóй – velký
 большáя – velká
- В** ваш – váš
 внук, -а *m* – vnuk
- Г** глаза, глаз *mn.* – oči
 гóрод, -а *m* – město
- Д** две (две крóны) – dvě (dvě koruny)
 дом, -а *m* – dům
- Ж** журнал, -а *m* – časopis
- З** знакомый, -ого *m zpodst.* – známý
- К** как – jak
 кошка, -и *ž* – kočka
 красивая – hezká, krásná, pěkná
 красивые *mn.* – krásní, krásné, krásná
 красивый – hezký, krásný, pěkný
 крóна, -ы *ž* – koruna
- М** март, -а *m* – březen
 машина, -ы *ž* – automobil, auto
 много – hodně, mnoho
 мой – můj
 Москва, -ы *ž* – Moskva
- Н** наш – náš
 нóвый – nový
 нóвая – nová
- О** обычно – obvykle, obyčejně
 отлично – výborně, skvěle
 óчень – velmi, velice
- П** парк, -а *m* (в пáрке) – park (v parku)
 плóхо – špatně
 Прага, -и *ž* – Praha
 проблема, -ы *ž* – problém
- С** семья, семь *ž* – rodina
 сестра, -ы *ž* – sestra
 собака, -и *ž* – pes
 спасибо – děkuji
 старая – stará
 старый – starý
 сын, -а *m* – syn
- Т** там – tam
 твой – tvůj
 только – jen, pouze
 том, -а *m* – díl (*knihy*)
- У** Украина, -ы *ž* – Ukrajina
 украинец, -нца *m* – Ukrajinec
 украинка, -и *ž* – Ukrajinka
 улица, -ы *ž* (на ўлице) – ulice
 (na ulici/venku)
- Х** хорóший – dobrý
 хорóшая – dobrá

Запóмните! Zapaťatujte si!

Как у тебѣ делá?	Jak se máš?
Как у вас делá?	Jak se máte?
Как делá?	Jak se máš/máte? Jak to jde? Jak je?
У меня всё хорошó.	Mám se dobře.
Так себѣ.	Ujde to.
У Вѣктора делá хорошó.	Viktor se má dobře.
У меня всё нормáльно.	Všechno je v pořádku.
У меня всё плóхо.	Mám se špatně.
У меня делá отлѣчно, как обѣчно.	Mám se skvěle, jako obvykle.
У меня тóже не óчень хорошó.	Také se nemám nic moc.
У меня всё отлѣчно.	Daří se mi skvěle. Mám se výborně.
У Ивáна большáя семья.	Ivan má velkou rodinu.
Дóброе úтро.	Dobré ráno.
С дóбрым úтром.	Dobré ráno.
Дóбрый вѣчер.	Dobrý večer.
Покá.	Ahoj. (při loučení)
Какáя красѣвая!	Jak je ale hezká! Ta je ale nádherná!

Часть Б

Как у тебѣ делá?

Přečtĕte si následující dialogy, poté si je poslechnĕte na nahrávce:

039 L02_A02

I.

Áнна с Максѣмом в пáрке. Максѣм – друг Áнны. Áнна рýсская, она из Россѣи. Максѣм українец, он с Україны.

М: Привѣт, Áнна! Как делá?

А: Максѣм! Э́то ты? Привѣт! У меня всё хорошó. А у тебѣ?

М: У меня тóже всё отлѣчно. Вот моя нóвая собáка.

А: Какáя красѣвая! Как зов́ут твою собáку?

М: Собáку зов́ут Ж́учка. А где твой кот Матрóскин?

А: Матрóскин дóма. Он там с Ивáном.

040 L02_A03

II.

Віктор с Борісом на улице. Боріс – знакомый Віктора. Боріс из Москвіы. Сестра Боріса в Праге.

- В: Привіт, Боріс! Как у тебя делá?
Б: Привіт, Віктор! Так себе. А у тебя?
В: Ну, хорошó. А как сестра?
Б: Всё нормáльно. Она в Праге.
В: Привіт от меня!
Б: Спасібо. Пока!
В: Пока!

2

Výklad:

1. Fráze **Как делá?** je zkrácená podoba otázky **Как идут ваши/твой делá?**, tedy **Jak se máš/Jak se máte**
2. Slovní spojení **Какáя красівая!** se do češtiny překládá jako **Jaká je nádherná!** Jak je ale hezký! (z kontextu – pes). V ruštině je slovo **pes** – собáка ženského rodu.
3. Zapamatujte si, že Rusové při oslovení zpravidla nepoužívají **5. pád**. Při pozdravu či volání je běžný **1. pád**: **Привіт, Анна!** **Здравствуй, Боріс!**

Pamatujte:

КАК У ТЕБЯ/ВАС ДЕЛÁ?

Jak se máš/máte?

1. Пречтёте si následující krátké dialogy a zapamatujte si možné odpovědi na otázku Как дела?:

- a) Здравствуй! Как дела?   Здравствуй! Всё отлично. А у тебя?
У меня всё хорошо.
- б) Добрый день! Как у вас дела?   Здравствуйте! У меня дела отлично,
как обычно. А у вас?
Так себе.
- в) Привет, Маша? Как у тебя дела?   Привет, Костя! У меня всё плохо.
А у тебя?
У меня тоже не очень хорошо.

Podstatná jména rodu mužského zakončená na tvrdou souhlásku v jednotném čísle

Ačkoli jsme se ještě neseznámili s jednotlivými vzory skloňování podstatných jmen, všimněte si, že koncovky mužského rodu jednotného čísla zakončené na tvrdou souhlásku jsou při skloňování jednodušší než v češtině.

Pozorně si projděte uvedenou tabulku a zapamatujte si, že u podstatných jmen životných se shoduje **2. a 4. pád**, zatímco u neživotných podstatných jmen se shoduje **1. a 4. pád**. Ostatní koncovky jsou totožné.

Pád:	1.	2.	3.	4.	6.	7.
životné:	Максiм	Максiма	Максiму	Максiма	о Максiме	Максiмом
неживотné:	дом	дóма	дóму	дом	о дóме	дóмом

2. Vyskloňujte následující podstatná jména v jednotném čísle podle výše uvedené tabulky. Všechna slova jsou mužského rodu a v jednotném čísle mají stálý přízvuk. Rozlišujte podstatná jména životná a neživotná:

Марк, гóрод, Максiм, друг, Вiктор, март, Ивiн, парк;

3. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. К + 3. р. (брат, внук, Стас, дом, Вацлав, друг) 2. Без + 2. р. (банк, брат, гóрод, журнал, Марк, Вíктор) 3. В + 6. р. (гóрод, дом, журнал, том, март, парк) 4. С + 7. р. (журнал, банк, Марк, друг, Максím, внук) 5. Из + 2. р. (банк, том, дом, гóрод, парк, журнал) 6. О + 6. р. (парк, журнал, Пётр, Максím, том, гóрод).

Vázání slov v řeči

Pozorně si přečtete následující pravidla a několikrát po sobě si poslechněte nahrávku s uvedenými příklady!

041 L02_A04

1. Vázání předložky s následujícím slovem začínajícím na samohlásku:

в:	в Острáве, в Áфрике, в áрмии, в Ёндии, в Áльпах
из:	из Острáвы, из Áфрики, из áрмии, из Ёндии, из Альп
к:	к Острáве, к Áфрике, к áрмии, к Ёндии, к Áльпам
от:	от Острáвы, от Áфрики, от áрмии, от Ёндии, от Альп
с:	с Острáвой, с Áфрикой, с áрмией, с Ёндией, с Áльпами
об:	об Острáве, об Áфрике, об áрмии, об Ёндии, об Áльпах

2

Pamatujte:

Пředložky **в, из, об**, po kterých následuje slovo začínající samohláskou, **neztrácejí** svoji znělost!

пř.: в áрмии [várm'ii], из Áфрики [izáfr'ik'i], об Áфрике [л báfr'ikъ]

Pro předložky **от, об** platí pravidla „pozice ruského o před přízvukem“!

пř.: от Áфрики [л táfr'ik'i], об Áльпах [л báл'pъch]

Pro všechny předložky platí: následuje-li za předložkou slovo, které začíná na ruské měkké **и**, vyslovuje se toto **и** jako **ы**:

пř.: об Ёндии [л б'íнд'ii], от Ёгоря [л т'ígъг'ъ]

2. Vází se i taková sousední slova, kdy jedno končí samohláskou a druhé samohláskou začíná – př.: máма Иváна, пáпа Ёгоря; pokud se však jedná o dvě sousední slova, kdy první končí souhláskou a druhé souhláskou začíná, vázání je velmi oslabeno – př.: сóрок дóлларов, друг Максíма

4. Sami si několikrát přečtěte následující spojení s předložkami. Dbejte na správnou výslovnost. Poté si poslechněte nahrávku a ověřte si správnost výslovnosti:

042 L02_A05

с Ива́ном, от Ё́горя, от А́нны, в А́фрике, в институ́те, об Ива́не, к А́нне, к Украи́не, об Австра́лии, об Ири́не, от ико́ны

Часть В

У Ива́на больша́я семья́

1. Пřečtěte si následující krátký text, poté si poslechněte nahrávku. Věnujte pozornost větám s předložkou **у**:

043 L02_A06

У Ива́на больша́я семья́. У Ива́на па́па Ви́ктор, ма́ма Ле́на и сестра́ А́нна. У А́нны хоро́ший друг Макси́м. У Макси́ма но́вая соба́ка Жу́чка. А у А́нны кот Матро́скин. А кака́я семья́ у вас?

Sloveso mít v ruském jazyce

vazba **у** + 2. р. podstatného jména či osobního zájmena

V ruštině jsou v hojně míře zastoupeny věty s předložkovou vazbou **у** + **podstatné jméno** či **osobní zájmeno** ve **2. pádu**. Takovým větám v češtině odpovídají věty se slovesem **MÍT** (vlastnit). Pozorně si přečtěte následující příklady:

У нас кот Матро́скин.	Мáme kocoura Matroskina.
У вас ко́шка Ма́шка.	Мáte kočku Mašku.
У Макси́ма но́вый жу́рнал.	Maxim má nový časopis.
У сы́на то́лько ста́рый том.	Syn má pouze starý díl.
У А́нны кро́на.	Anna má korunu.
У Макси́ма соба́ка Жу́чка.	Maxim má psa Žučku.

V ruštině ale existují i takové věty, které jsou dobře známy i v češtině. **Pozor** ale na změnu v ruském slovosledu:

Максiм у вас.	Maxim je u vás.
Галина у нас.	Galina je u nás.
Он у Максiма.	On je u Maxima.
Мы у А́нны.	My jsme u Anny.

2. Doplňte do textu slova uvedená v závorce (neznámá slova pouze přečtěte, nepřekládejte je):

(вас, нас, Максiма, Пётера, Вiктора, Мάρка, тебя, Вацлава)

1. У ..... собака Жучка. 2. У..... кошка Машка. 3. У ..... нóвый журнал.
4. У..... сто крон. 5. У котá ..... красивые глаза. 6. У..... нóвый дом.
7. У ..... нóвая машинá. 8. У ..... внук Дiма.

3. Doplňte podstatná jména mužského rodu ve druhém pádu. Věty přeložte:

1. У (внук)..... кот Бáрси́к. 2. У (Ива́н) ..... краси́вый сад. 3. У (брат) ..... две кроны. 4. У (Стас) ..... нóвая собака. 5. У (друг) ..... большáя семья. 6. У (Пётер) ..... мáма Гали́на. 7. У (сын) ..... друг Степа́н. 8. У (Алекса́ндр) ..... мнóго проблем.

4. Z následujících slov sestavte jednoduché věty. Použijte vazbu y + podst. jm. Poté poslouchejte, opakujte po nahrávce:

Марк, дом → У Мάρка дом.

044 L02_A07

1. Максiм, машинá 2. Ива́н, внук 3. Вiктор, кот 4. Вацлав, том 5. Пётер, собака 6. Стас, кошка

5. V několika větách řekněte, kdo co má. Použijte vazbu y + podst. jm./osobní zájmeno. Nezapomeňte, že po předložce y musí následovat buď podstatné jméno, nebo zájmeno ve 2. pádu!

1. У тебя ...
2. У нас ...
3. У вас ...
4. У Максiма/Пётера/Вiктора ...

Naučte se následující pozdravy:

Дóброе úтро!	Dobré ráno!
С дóбрым úтром!	
Дóбрый вéчер!	Dobrý večer!
Спокойной нóчи!	Dobrou noc

6. Doplňte pozdrav podle časového údaje; použijte fráze, uvedené v závorce

(дóброе úтро, с дóбрым úтром, дóбрый день, дóбрый вéчер, спокойной нóчи):

13:00 ....., Галiна!	19:00 ....., Ивáн!
21:00 ....., Максiм!	12:00 ....., Вáцлав!
15:00 ....., Лéна!	10:00 ....., Áнна!
09:00 ....., Вiктор!	22:00 ....., Марiя!

Všimněte si, že oslovujeme 1. pádem!

045 L02_A08

Sloveso jmenovat se

Pamatujte:

Vazba **Как вас зовут?** se pojí vždy s **4. pádem**. Některá zájmena ve **4. pádu** už znáte, další se naučte. přečtete si a poslechnete následující příklady, věnujte pozornost osobním zájmenům ve 4. pádu:

Меня зовут Виктор.	Jmenuji se Viktor.
Как тебя зовут?	Jak se jmenuješ?
Как его зовут?	Jak se jmenuje (on)?
Как её зовут?	Jak se jmenuje (ona)?
Нас зовут Поповы.	Jmenujeme se Popovovi.
А как вас зовут?	Jak se jmenujete?
Как их зовут?	Jak se jmenují? (pro všechny rody)

7. Tvořte věty podle vzoru. Poté opakujte po nahrávce:

046 L02_A09

Вот мой сын Степán. → Егó зовут Степán.

1. Вот моя сестра Натáша.
2. Вот семья Попóвых.
3. Вот брат Егóр.
4. Вот собáка Жучка.
5. Вот мы, Орлóвы.
6. Вот кот Матрóскин.
7. Вот чéшка Ёва.
8. Вот наш внук Стас.
9. Вот семья Иванóвых.
10. Вот словáчка Мáрия.

Skloňování zájmen наш/наш, ваш/ваш (mužský rod)

1.	наш	ваш
2.	нашего	вашего
3.	нашему	вашему
4.	наш/нашего	ваш/вашего
6.	о нашем	о вашем
7.	нашим	вашим

Памatujte:

1. Ve tvarech **2.** pádu (a **4.** pádu u životných podst. jmen) **нашего, вашего** se ruské г čte jako в [пáшьвъ], [вáшьвъ], stejně tak jako 2. pád osobního zájmena он – егó [jívó].
2. U životných podstatných jmen se **4. р. = 2. р.**, u jmen neživotných se shoduje **4. р. = 1. р.!**

8. Doplňte správný tvar zájmen *наш* a *ваш* podle vzoru:

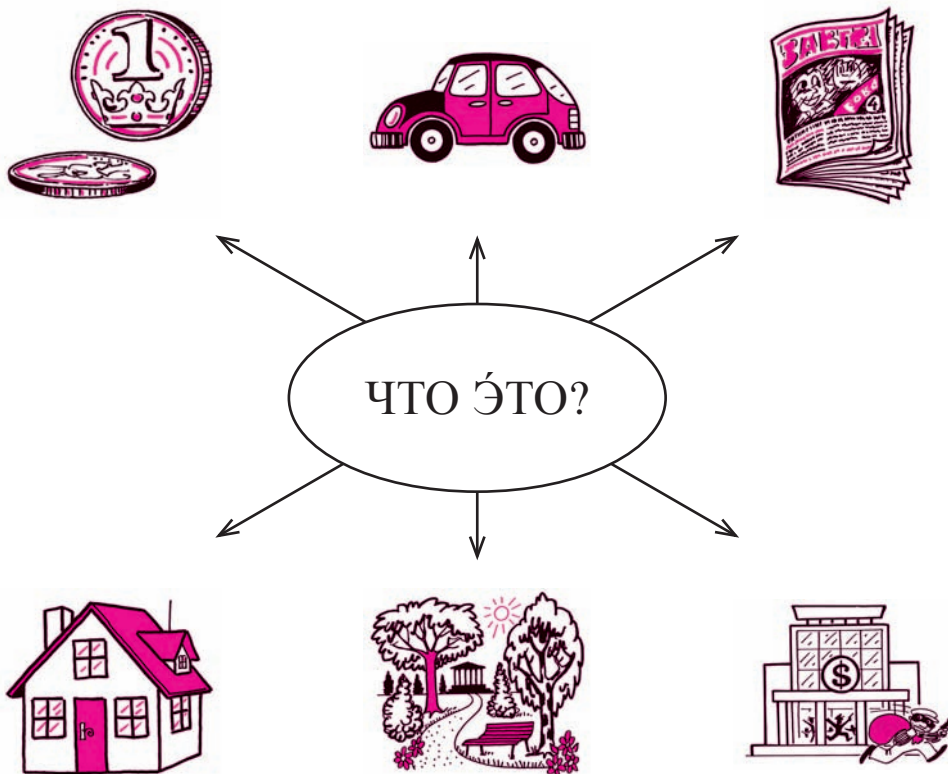

*к ..... сыну и ..... брату → к **нашему** сыну и **вашему** брату*

1. без ..... брата и ..... сына 2 в ..... томе и ..... журнале 3. из ..... парка и ..... дома 4. в ..... городе и ..... доме 5. с ..... сыном и ..... братом 6. о ..... томе и ..... журнале 7. к ..... другу и ..... внуку 8. без ..... сына и ..... внука 9. из ..... города и ..... дома 10. с ..... городом и ..... парком 11. к ..... внуку и ..... брату 12. из ..... дома и ..... парка 13. с ..... журналом и ..... томом 14. о ..... доме и ..... городе

9. Pamatujete si slovíčka? Odpovězte na otázku ЧТО ЭТО?/CO JE TO?

! Nezapomeňte, že v ruském slově **что** se **ч** vyslovuje jako **ш** [što]!

Pokuste se přečíst ruské říkanky:

У Сашки в кармашке шишки и шашки.

У Ивášки рубášка, у рубášки кармášки.

Часть А

Научте се následující slovíčka:

047 L03_A01

- Б** бесэдовали (онí) – povídali si, povídaly si
 библиотэка, -и ж – knihovna
- В** вэчером – večer *přisl.*
 вмэсте – spolu
 внучка, -и ж – vnučka
 всегда – vždy
 вчерá – včera
- Г** где – kde
 говорíли – mluvili, mluvily
 городскóй, -áя, -óе, -íе – městský
- Д** дэвушка, -и ж – dívka, slečna
 дэтство, -а s (с дэтства) – dětství (z dětství, od mlada)
 дорогóй, -áя, -óе, -íе – drahý
 дóчка, -и ж – dcera
 дрúжба, -ы ж – přátelství
- Ж** ждáть (жду, ждёшь, ждут) – čekat (čekám, čekáš, čekají)
 живúт – žijí
- З** зáвтра – zítra
 здесь – tady, zde
 знáкомы (онí знáкомы) – znají se
- И** идéя, -éи ж – nápad, myšlenka
 извинíте – promiňte (пři vykání)
 истóрия, -ии ж – příběh *zde*
- К** кáждый, -ая, -ое, -ые – každý
 как – jak
- клуб, -а *m* (в клубе) – klub (v klubu)
 кнíга, -и ж *mn.* кнíги, книг – kniha
 когда – kdy
 конфэта, -ы ж – bonbón, cukrovinka
- Л** лимóн, -а *m* – citrón
 литератúра, -ы ж – literatura
 лицó, -á s – obličej
 лúди, -éи *mn.* – lidé
- М** мáленький, -ая, -ое, -ие – malý
 медсестра, -ы ж – zdravotní sestra, ošetřovatelka
 молодóй, -áя, -óе, -ье – mladý
 мяч, -á *m* – míč
- Н** неразлúчный, -ая, -ое, -ые – nerozlučný
 нóутбúк, -а *m* [но] – notebook
- О** окнó, -á s – okno
 отлúчно – výborně
- П** пáрень, -рня *m* – chlapec, kluk, přítel
 писáтель, -ля *m* – spisovatel
 подрúга, -и ж – kamarádka
 почемú – proč
 профэссия, -ии ж – povolání, zaměstnání
- Р** рэдко – zřídka
- С** скáмéйка, -и ж (на скáмéйке) – lavička (na lavičce)
 скóро – brzy
 слóво, -а s – slovo

- сосед, -а *m* – soused
 странá, -ы *ž* – stát, země
 сумка, -и *ž* – kabela, taška
T театр, -а *m* – divadlo
 туристы (много туристов) *mn.* – turisté
 (mnoho turistů)
У уже – už
 умный, -ая, -ое, -ые – chytrý, moudrý,
 rozumný
Ф фотография, -ии *ž* – fotografie
Ч чай, чая *m* – čaj

- час, -á *m* – hodina
 человек, -а *m mn.* люди, -ей – člověk
 чешский, -ая, -ое, -ие – český
 читать (читаю, читаешь, читают) – číst
 (čtu, čteš, čtou)
 что – že *spojka zde*
Ш шеф, -а *m* – šéf
 школа, -ы *ž* – škola
 шоколадный, -ая, -ое, -ые – čokoládový
Э этот – tento
Я яблоко, -а *s* – jablko

Запомните!

До завтра!
 До свидания!
 Они влюбились друг в друга.
 Это дружба на всю жизнь.
 Вы не против?
 Это очень хорошая идея.

Zapamatujte si!

Ahoj zítra!
 Na shledanou!
 Zamilovali se do sebe.
 To je přátelství na celý život.
 Nejste proti?
 To je velmi dobrý nápad.

Часть Б

Кто этот молодой человек?

Прочтёте ли двакрат následující text. Dbejte na správnou výslovnost.
 Poté si text poslechněte na nahrávce a znovu ještě jednou přečtёте:

048 L03_A02

Вот две девушки на фотографии – Мари́на и Ни́на. Они́ знако́мы уже́ с де́тства, и ка́ждый день они́ вме́сте. Мари́на и Ни́на – неразлу́чные подру́ги, и все́м я́сно, что така́я дру́жба на всю жизнь. Мари́на вчера́ ве́чером была́ у подру́ги, и как все́гда они́ пи́ли чай с лимо́ном и шокола́дными конфё́тами и до́лго-до́лго говори́ли. О че́м же так до́лго бесе́довали э́ти де́вушки? Ни́на влюби́лась! Кто же э́тотмолодо́й челове́к? Его́ зову́т Егóр. Он учи́тель литерату́ры в горо́дско́й шко́ле.

Нина в пёрвый раз увидела Егóра в пáрке. Он сидёл на скамéйке и читáл кнiгу...

Н: Извините, а что ёто у вас?

Е: Ёто Алексáндр Сергéевич Пúшкин. Рúсская клáссика. А вы читáли Пúшкина?

Н: Да, читáла. Я зная Пúшкина. Ёто óчень хорóший писáтель. А у вас мнóго книг?

Е: О да! У меня дóма мáленькая библиотéка. Я учiтель литерáтуры...

Меня зовут Егóр. А вас?

Н: А меня – Нина. Я медсестрá.

Е: Какóе красiвое у вас iмя и какáя хорóшая у вас профéссия!

Н: Спасiбо, Егóр, за комплимент. Знаяте, а я рéдко читáю кнiги.

Е: Да? А вы чáсто здесь бывáете?

Н: Я здесь кáждый день.

Е: Отлiчно! Тeпéрь мы с вáми бóдем читáть кнiги. Вы не прóтив?

Н: Нет. Ёто óчень хорóшая идéя!

Е: Зáвтра я бóду ждáть вас здесь в два часá.

Н: Хорóшó. До зáвтра!

Е: До свидáния!

Вот так онi читáли Пúшкина, Шекспiра, Эрэбeна... Читáли, читáли и влюбiлись друг в дрúга! Вот такáя у Нины истóрия...

Výklad:

1. Дóлго-дóлго: dvě stejná slova napsána **přes spojovník** se v ruštině objevují při zdůraznění: **moc dlouho, hodně dlouho** apod.
2. Slovo **медсестрá** je zkrácená podoba slovního spojení **медицинская сестрá**. Takové zkratky jsou v ruštině velmi časté a slouží zejména k rychlejší komunikaci.
3. Věte Ёто Алексáндр **Сергéевич** Пúшкин v češtině odpovídá věta To je Alexandr Sergejevič Puškin. Sergejevič je tzv. **óтчество** neboli jméno po otci. **Имя** (křestní jméno) – Алексáндр, **óтчество** (jméno po otci) – Сергéевич, **фáмiлия** (příjmení) – Пúшкин. Óтчество se tvoří od křestního jména otce (Пётр, Сергéй) nejčastěji příponami: **-ович/-евич** pro mužský rod (Петрóвич/Сергéевич) a **-овна/-евна** pro ženský rod (Петрóвна/Сергéевна). Jméno po otci (óтчество) ve spojení s křestním jménem (iмя) se používá v úředních dokumentech a také při oslovení (vykání) osobě nadřizené nebo starší.
4. Před spojkou **что** se vždy v ruštině **píše čárka** (Марiна и Нина неразлучные подруги, и всем ясно, **что** такáя дрúжба на всю жизнь).
5. Ve slově **ноутбúк** si první samohláska zachovává svoji kvalitu [но], i když není v přízvukné pozici.

Infinitiv ruských sloves

V ruštině známe tři koncovky infinitivu. Prozatím si pamatujte, že nejčastějším zakončením infinitivu je **-ть**. V úvodním textu jsme se seznámili s několika slovesy v minulém čase: **онi пiли, онi бесéдовали, онi говорiли, она увидела, он читáл, он сидёл, она былá**. Infinitivními tvary těchto sloves jsou: **пить/pít, бесéдовать/rozmlouvat, mluvit, povídat si, говорiть/mluvit, (y)видеть/(u)vidět, читáть/číst, сидеть/sedět, быть/byt**.

Minulý čas

Minulý čas se tvoří odtržením koncovky **-ть** a přidáním koncovek **-л, -ла, -ло, -ли**. Tvoření minulého času v ruštině je tedy velmi podobné češtině. Nezapomeňte ale, že ve 3. osobě množného čísla existuje pouze jedna koncovka **-ли**, a to pro **všechny rody!**

я, ты, он	читáл	мы	читáли
онá	читáла	вы	читáли
онó	читáло	онí	читáли

Pamatujte:

читáл	-Л
читáла	-ЛА
читáло	-ЛО
читáли	-ЛИ

Конcovка -ли platí v množném čísle pro všechny rody!

1. Utvořte všechny tvary minulého času u následujících sloves: *бесéдовать, говорить, сидеть, писать, (у)видеть*. U těchto sloves je stálý přízvuk!

2. Slovesa v závorkách napište v minulém čase. Celé cvičení napište psací азbukou:

1. Пушкин и Шекспир (писáть) хорóшие кнйги.
2. Мáма и сестрá дóлго (бесéдовать).
3. Где он вчерá (быть)?
4. Вы ужé (видеть) нáшего сосéда?
5. Пáпа (пить) чай с лимóном.
6. Учйтель (говорйть) о литерáтуре.
7. Áнна с Максймом (быть) в горóдскóм теáтре.
8. О чём вы (говорйть)?
9. Онá (читáть) тóлько нóвые кнйги.
10. Ты ужé (говорйть) с брáтом?
11. Кто (писáть) ёто слóво?
12. Молодóй человек (сидеть) на скáмейке.
13. Я (увидеть) Егóра в пáрке.
14. Чёшские турйсты (читáть) рýсские журнáлы.

3. Tvořte věty podle vzoru:

Словáчка дóлго говорйла. → И словáк дóлго говорйл.

1. Дóчка читáла чёшский журнáл.
2. Рýсский говорйл о Москвё.
3. Сестрá писáла о нас.
4. Словáчка бесéдовала с подрóугой.
5. Мáма вйдела Егóра.
6. Он сидёл в машинё.

049 L03_A03

Intonace otázek a odpovědí

U tázacích vět v ruštině hraje hlavní roli **intonace**. Ruská tázací věta je charakteristická tím, že klade **důraz** na **nejdůležitější slovo** v otázce nebo na **tázací slovo**. Pozorně si přečtete uvedené příklady, poté si je poslechněte na nahrávce.

a) Intonace otázek s tázacím slovem (s tímto typem otázek jsme se již seznámili)

Tázacím slovem rozumíme tázací zájmena – např.: кто, где, что, как apod. Tázací slova mají už svůj „vlastní“ důraz.

Где он?	Что с нами?
Где Максiм?	Как у Максiма?

Zapamatujte si nejčastější ruská tázací zájmena a jejich české ekvivalenty: **кто/kdo, что/co, где/kde, когда/kdy, как/jak, почему, зачём/proč, сколько/kolik**

б) Intonace otázek bez tázacího slova

Češtině i ruštině jsou vlastní také otázky bez tázacího slova. Pokud v ruštině klademe důraz (nejdůležitější slovo) na víceslabičné slovo, potom tento důraz nese přízvukná slabika.

Srovnejte i postavení slova ve větě (ptáme se na *скоро*):

050 L03_A04

Мы будем дома <i>скоро</i> ?	Тон zvyšujeme на přízvukné slabice, poté hlas
Мы будем <i>скоро</i> дома?	опět klesá do hlubší polohy a stejně hlubokým
Мы <i>скоро</i> будем дома?	тoнem vyslovíme zbytek slova či celé věty.

Pokud je slovo, na které se ptáme, jednoslabičné, leží hlavní důraz na něm. Platí zde stejná pravidla jako u víceslabičných slov. Hlas zvýšíme u slova, na které se ptáme. Pokud se toto slovo nachází uprostřed věty či na začátku, intonace po tomto slově klesá a je stejná pro celý zbytek věty.

Pamatujte, že na **intonaci v otázce závisí i odpověď**. Poslechněte si následující příklady a všimněte si, na které slovo se ptáme. Srovnejte odpovědi:

051 L03_A05

Ваш сын живёт в Чехии?	Да, мой сын живёт в Чехии. Нет, его сын живёт в Чехии.
Ваш сын живёт в Чехии?	Да, мой сын живёт в Чехии. Нет, моя сестра живёт в Чехии.
Ваш сын живёт в Чехии?	Да, мой сын живёт в Чехии. Нет, мой сын не живёт в Чехии.
Ваш сын живёт в Чехии ?	Да, мой сын живёт в Чехии . Нет, мой сын живёт в Словакии .

3

Intonace následné odpovědi:

Intonace odpovědi je charakteristická **klesnutím hlasu** do co nejnižší polohy. Můžeme odpovídat (pokud je to možné) pouze částicemi да/нет, nebo slovem z otázky či celou větou.

Pozorujte:

Мы будем <i>скоро</i> дома?	1. Да.	Všechny odpovědi mají klesavou intonaci!
	2. Да, скоро.	
	3. Да, скоро, ...	
	4. Нет.	

4. Прочтёте si otázky a odpovězte na ně. Při čtení dbejte na správnou intonaci. V odpovědích vycházejte z úvodního textu. Poté si tázací věty poslechněte se správnou intonací:

052 L03_A06

1. Кто на фотографии? 2. Какая профессия у Нины? 3. Что пили девушки вечером? 4. О ком они говорили? 5. Какая профессия у Егора? 6. Где Нина увидела Егора в первый раз? 7. Что читал Егор? 8. Как зовут автора книги? 9. Где часто бывает Нина? 10. Когда Егор будет ждать Нину?

Skloňování zájmen кто/кто, что/со

1.	кто	что
2.	кого	чего
3.	кому	чему
4.	кого	что
6.	о ком	о чём
7.	кем	чем

Ve 2. a 4. pádu se г (кого, чего) čte jako [v].

5. Tvořte otázky podle vzoru. Ptejte se na slova a slovní spojení označená kurzívou pomocí zájmen *кто, что*. Dbejte na správnou intonaci. Výslovnost si ověřte na nahrávce:

053 L03_A07

Они были в театре без нас. → Без *кого* они были в театре?

1. Александр в парке с *подругой*. 2. На улице мы видели *Максима*. 3. У *Лены* здесь дом. 4. Они говорили о *друге Марка*. 5. Нина пила чай с *шоколадными конфетами*. 6. Мы

дали книгу *Ивану*. 7. Тамара дала *дóчке* нóвый мяч. 8. Мάма была *с дóчкой*. 9. *Он* говорил с шéфом. 10. В клубе был Стас *без подру́ги*.

6. K jednotlivým obrázkům přiřaďte ruská slovíčka:

кни́га, ба́бушка, маши́на, соба́ка, ко́шка, Аме́рика, крóна, че́шка, шко́ла

Všimněte si, že všechna slova z 6. cvičení jsou ženského rodu.

Skloňování podstatných jmen rodu ženského zakončených na -a v jednotném čísle

1.	2.	3.	4.	6.	7.
шкóла	шкóлы	шкóле	шкóлу	о шкóле	шкóлой
собáка	собáки	собáке	собáку	о собáке	собáкой

Nezapomeňte, že se po ruských písmenech **к, г, х** píše pouze **и**!

7. Následující slova vyskloňujte podle uvedeného vzoru:

кни́га, ба́бушка, маши́на, ко́шка, Аме́рика, кро́на, че́шка

8. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. К + 3. р. (сестра́, де́вушка, вну́чка, Га́лина, Ни́на) 2. Без + 2.р. (су́мка, собáка, до́чка, ко́шка, кро́на) 3. В + 6. р. (Пра́га, маши́на, Москвá, странá, кни́га) 4. С + 7. р. (ко́шка, Га́лина, де́вушка, ба́бушка, кни́га) 5. Из + 2. р. (маши́на, Москвá, кни́га, шкóла, Пра́га) 6. О + 6. р. (кро́на, Ни́на, ма́ма, Пра́га, ко́шка).

9. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Ви́ктор – учи́тель (литера́тура). 2. В (Пра́га) мно́го тури́стов. 3. Вчера́ мы бы́ли у (ба́бушка). 4. Ма́ма дала́ сы́ну (конфе́та). 5. В (су́мка) но́вый журна́л. 6. Вы уже́ ви́дели (Ма́ша) и (де́вушка Ни́на)? 7. Они́ до́лго гово́рили о (пробле́ма). 8. Молодо́й челове́к си́дел на (скамей́ка). 9. В теа́тре они́ бы́ли с (подру́га). 10. Как зо́вут (медсестра́)?

Часть В

Наш или наша?

1. Пречтёте si následující věty a napište je psací azbukou. Poté si je poslechněte na nahrávce a znovu přečtete:

054 L03_A08

Наша до́чка хорошо́ знаёт Пра́гу. У нашей до́чки наша собáка Жу́чка. Наш сын чита́ет кни́ги. Наша ба́бушка Га́лина в Москвё. Из Москв́ы то́же ваш друг Бори́с. Но ва́ша подру́га Джу́лия из Аме́рики. Ваш друг Макси́м с Укра́ины? Да, наш друг с Укра́ины.

Но ваша подру́га из Пра́ги. Кто это? Это на́ша А́нна. Подрю́га на́шей А́нны – Ири́на. Она́ в шко́ле. В на́шей шко́ле то́же сын А́нны. Имя сы́на А́нны – Пе́тр. У на́шего Пе́тра соба́ка Ша́рик. Ша́рик большо́й, а на́ша ко́шка ма́ленькая.

Skloňování zájmen *наша/наше, ваша/ваše* (ženský rod)

1.	на́ша	ва́ша
2.	на́шей	ва́шей
3.	на́шей	ва́шей
4.	на́шу	ва́шу
6.	о на́шей	о ва́шей
7.	на́шей	ва́шей

2. Doplňte správný tvar zájmen *наша* a *ваша* podle vzoru:

к ..... дочке и ..... сестре → к *на́шей* дочке и *ва́шей* сестре

1. с ..... шко́лой и ..... маши́ной 2. без ..... соба́ки и ..... ко́шки 3. о ..... Москв́е и ..... Пра́ге 4. к ..... сестре́ и ..... внучке 5. в ..... маши́не и ..... шко́ле 6. без ..... у́лицы и ..... страны́ 7. в ..... Пра́ге и ..... Москв́е 8. с ..... кро́ной и ..... копéйкой 9. о ..... ма́ме и ..... ба́бушке 10. к ..... соба́ке и ..... ко́шке 11. из ..... шко́лы и ..... маши́ны 12. с ..... внучко́й и ..... ба́бушко́й 13. о ..... копéйке и ..... кро́не 14. к ..... сестре́ и ..... ма́ме

3

3. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С кем? – (на́ша Ни́на) → С на́шей Ни́ной.

1. О ко́м? – (на́ша сестра́) 2. Без ко́го? – (ва́ша ба́бушка) 3. Ко́му? – (на́ша ма́ма) 4. С кем? – (ва́ша дочка) 5. Ко́му? – (на́ша соба́ка) 6. О ко́м? – (ва́ша Мари́на) 7. С кем? – (на́ша внучка́ А́нна) 8. Без ко́го? – (ва́ша ко́шка Ма́шка)

4. Zopakujte si skloňování podst. jmen rodu muž. a přivlast. zájmen *наш, ваш*. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С кем? – (наш Макси́м) → С на́шим Макси́мом.

1. Ко́му? – (ваш сын) 2. О че́м? – (наш теа́тр) 3. С кем? – (ваш внук) 4. Без че́го? – (наш ноутб́ук) 5. О ко́м? – (ваш сын) 6. Ко́му? – (наш Марк) 7. К че́му? – (ваш клуб) 8. Без ко́го? – (наш брат Ва́цлав) 9. О че́м? – (ваш го́род) 10. Без ко́го? – (наш Ви́ктор) 11. С че́м? – (ваш журна́л) 12. С кем? – (наш друг Ста́с) 13. О ко́м? – (ваш Ива́н) 14. Без че́го? – (наш комплиме́нт)

5. Tvořte věty se slovesem *mít* podle vzoru:

→ *наша мама – красивые глаза* → *У нашей мамы красивые глаза.*

1. наш друг – новый дом
2. ваша сестра – хорошая сумка
3. брат Иван – дорогой скейтборд
4. ваш сосед – старая машина
5. наша дочка – много проблем
6. Галина – две кроны
7. ваш внук – кошка Машка
8. Стас – красивая девушка
9. наша бабушка – большой сад
10. Марк и Ирина – умный сын

6. Slovní spojení v závorkách dejte do správného tvaru:

1. В (наша страна) много красивых городов.
2. Мы дали (ваш сын и ваша дочка) шоколадные конфеты.
3. В (театр) они были с (наш друг и ваша сестра).
4. Он говорил о (наша проблема).
5. У (ваш брат) новая машина.
6. Он был там с (девушка Лена).
7. В (Москва) живут русские, в (Прага) – чехи, а в (Братислава) – словаки.
8. В (наш журнал) писали о (ваш город).

Пřídavná jména tvrdá v 1. pádu

Zapamatujte si koncovky tvrdých přídavných jmen pro všechny rody v prvním pádu:

Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Množné číslo
но́вый дом	но́вая маши́на	но́вое кино́	но́вые журна́лы
молодо́й челове́к	молода́я де́вушка	молодо́е лицо́	молоды́е лю́ди

7. Přiřaďte přídavná jména k podstatným jménům. Tvořte věty podle vzoru:

но́вый – кни́га → *Э́то но́вая кни́га.*

хоро́ший, но́вый, большо́й, краси́вый, шоколадный, городско́й, молодо́й, ма́ленький, ста́рый, неразлу́чный, у́мный, ру́сский, че́шский

шко́ла, челове́к, конфе́ты, окно́, подру́ги, ноутбу́к, де́тство, тури́сты, банк, кино́, исто́рия, лю́ди, скаме́йка

8. Přeložte:

1. městské divadlo
2. dobrý nápad
3. česká koruna
4. malé okno
5. čokoládové bonbóny
6. ruská literatura
7. stará banka
8. dobrý člověk
9. mladí lidé
10. nový učitel
11. chytrý syn
12. ruské město
13. nový skateboard
14. velká knihovna
15. hezký obličej
16. nerozlučné kamarádka
17. stará lavička
18. české auto
19. dobrá taška
20. hezká dívka

9. Přeložte:

1. Ve vašem městě je divadlo. 2. O čem mluvily dívky? 3. Nina má hezké oči. 4. Náš kamarád Maxim má nové auto. 5. Zamilovali se do sebe. 6. Aleksandr četl v parku knihu. 7. Moje maminka je doma. 8. Lena má malý notebook. 9. Odkud je Václav? Z Ameriky? 10. Galina je z Ruska, z Moskvy. 11. Je to přátelství na celý život. 12. Ahoj, jak se máš? – Ujde to. 13. Dobrý večer! 14. Ivane, kde jsi? 15. Kde je náš ruský časopis? 16. Jaká je vaše profese? – Jsem učitel literatury. 17. Naše kamarádka Irena je sestřička. 18. Máme české auto. 19. Děkuji za kompliment. 20. Mám doma malou knihovnu. 21. Na shledanou. 22. Náš syn má psa a vaše dcera má kočku. 23. To je velice chytrý člověk. 24. Seděli jsme na lavičce a povídali si. 25. Máte hezké jméno. 26. Naše rodina je velká. 27. Kdo je tento mladík? 28. To je dobrý nápad. 29. Anna je ve škole. 30. Pili jsme čaj s citrónem.

Přečtěte ruské přísloví. Znáte český ekvivalent?

Яблоко от яблони недалеко падает.

3

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

055 L04_A01

- А** **а́втор**, **-а m** – autor
а́нглийский, **-ая, -ое, -ие** – anglický
- Б** **ба́бушка**, **-и ž** – babička
бизнесме́н, **-а m** [нэ, мэ] – byznysmen, podnikatel
блѐдо, **-а s** – jídlo, pokrm, mísa
буфе́т, **-а m** – bufet
- В** **Вѐна**, **-ы ž** – Vídeň
вѐсь – celý
вино́, **-а s** – víno
вкусный, **-ая, -ое, -ые** – chutný, dobrý
вода́, **-ы ž** – voda
вопро́с, **-а m** – otázka
воскресе́нье, **-ья s** – neděle
врач, **-а m** – lékař, lékařka
вре́мя, **времени s** – čas
всѐ вре́мя – stále, pořád
- Г** **газе́та**, **-ы ž** – noviny
гимна́зия, **-ии ž** – gymnázium
гита́ра, **-ы ž** (игра́ть на гита́ре) – kytara (hrát na kytaru)
гуля́ть, **-яю, -яешь, -яют** – procházet se, chodit
- Д** **де́лать**, **-аю, -аешь, -ают** – dělat
де́ло, **-а s mn.** дела́, дел – práce, věc
де́нь, **дня m** – den
де́рево, **-а s mn.** дере́вья, дере́вьев – strom

- де́рево**, **-а s jen jedn.** – dřevo
де́ти, **детѐй mn.** – děti
ду́мать, **-аю, -аешь, -ают** – myslet, přemýšlet
- Е** **ещѐ** – ještě
- Ж** **журнали́ст**, **-а m** – novinář, žurnalista
- З** **зада́ча**, **-и ž** – úkol, úloha
зна́ть, **-аю, -аешь, -ают** – znát, vědět
- И** **игра́ть**, **-аю, -аешь, -ают** (и. в футбо́л) – hrát (hrát fotbal)
инже́не́р, **-а m** – inženýr, inženýrka
интерѐсно (интерѐсно, что...) – zajímavé (zajímavé, že/co...)
интерѐсный, **-ая, -ое, -ые** – zajímavý
- К** **како́й**, **-а́я, -о́е, -и́е** – který, jaký
каранда́ш, **-а m** – tužka
кварти́ра, **-ы ž** – byt
класс, **-а m** – třída
ключ, **-а m** – klíč
кома́нда, **-ы ž** – družstvo, mužstvo, oddíl
компью́тер, **-а m** (рабо́тать на компью́тере) [тэ] – počítač, (pracovat s počítačem/ na počítači)
кото́рый, **-ая, -ое, -ые** – který
ку́шать **-аю, -аешь, -ают** – jíst
- Л** **ле́кция**, **-ии ž** – přednáška
- М** **ма́льчик**, **-а m** – chlapec

- мэнеджер**, -а *m* [мэ, нэ] – manažer, manažerka
мэсто, -а *s* – místo
молоко, -а́ *s* – mléko
моравский, -ая, -ое, -ие – moravský
московский, -ая, -ое, -ие – moskevský
мыло, -а *s* – mýdlo
- Н** **начало**, -а *s* (н. недели) – začátek (začátek týdne)
неделя, -и *ž* – týden
немецкий, -ая, -ое, -ие – německý
но – ale
- О** **обедать**, -аю, -аешь, -аю́т – obědvat
опыт, -а *m* – zkušenost
ответить, -чу, -тишь, -тят – odpovědět
отвечать, -аю, -аешь, -аю́т – odpovídat
отдыхать, -аю, -аешь, -аю́т – odpočívat
отложить, -жу́, -жишь, -жат – odložit
о́фис, -а *m* (в о́фисе) – kancelář (v kanceláři)
- П** **паспорт**, -а *m mn.* паспортá, -о́в – pas (cestovní)
письмо, -а́ *s* – dopis
плохо – špatně
повторить, -рю́, -ришь, -рят – zopakovat
повторять, -аю, -яешь, -аю́т – opakovat
пока – zatím *zde*
помогать, -аю, -аешь, -аю́т – pomáhat
понимать, -аю, -аешь, -аю́т – chápat, rozumět
после кого́, чего́ (п. обеда) – po kom, čem (po obědě)
поэма, -ы *ž* – poema
правильно – správně
программа, -ы *ž* – program
- профессор**, -а *m* – profesor, profesorka
прочитать, -аю, -аешь, -аю́т – přečíst
пятница, -ы *ž* – pátek
- Р** **рабо́та**, -ы *ž* (на рабо́те) – práce (v práci)
рабо́тать, -аю, -аю́т, -аю́т – pracovat
рестора́н, -а *m* – restaurace
реша́ть, -аю, -аешь, -аю́т – rozhodovat se, řešit
- роди́тели**, -ей *mn.* – rodiče
- С** **сего́дня** [во] – dnes
сейча́с – teď, nyní
секретарь, -ря́ *m* – sekretář, sekretářka, jednatel, jednatelka
сказка, -и *ž* – pohádka
сло́жный, -ая, -ое, -ые – složitý
сто́л, -а́ *m* – stůl
- Т** **тру́дный**, -ая, -ое, -ые – těžký, náročný
- У** **улы́бка**, -и *ž* – úsměv
университе́т, -а *m* – univerzita
уро́к, -а *m* – vyučovací hodina, úkol, lekce (v učebnici)
у́тро, -а́ *s* – ráno
уче́бник, -а *m* – učebnice
учени́к, -а́ *m* – žák, školák
учени́ца, -ы *ž* – žákyně, školačka
учи́ть, учу́, учи́шь, учат (у. русский язы́к) – učit, učit se (učit/učit se ruský jazyk)
- Ч** **чемодáн**, -а *m* – kufr
- Э** **электронный**, -ая, -ое, -ые (электронное письмо) – elektronický (elektronický dopis, e-mail)
- Я** **язы́к**, -а́ *m* – jazyk (anat. i nástroj komunikace)

Запо́мните!

Сделал дело, гуляй смело!
 У нас очень много дел.
 Какие дела они решают?
 Я вас не понимаю.
 Какие у вас планы?
 Лекцию читает профессор из Америки.

Zapamatujte si!

Nejdřív práce, potom zábava.
 Máme velmi mnoho práce.
 Co vyřizují?/Co řeší?
 Nerozumím vám.
 Jaký máte program?/Co máte v plánu?
 Přednáší profesor z Ameriky.

Часть Б

Сегодня понедельник

Poslechněte si text na nahrávce, poté si ho přečtete:

056 L04_A02

Сегодня понедельник, начало новой недели. Все в школе или на работе. Ученики городской школы читают в классе Пушкина и повторяют грамматику, а студенты нашего университета отвечают на сложные вопросы американского профессора. Инженеры, менеджеры и секретари сегодня в офисе. Они решают проблемы, читают новые электронные письма и отвечают на них. Врачи в поликлинике помогают пациентам, делают операции. Каждый из нас знает, что этот день очень трудный. У нас много дел, которые мы не можем отложить до пятницы.

Вот семья Поповых: папа Виктор, мама Лена, дочка Анна и сын Иван. Мы с вами их уже хорошо знаем. Интересно, что они сегодня делают и какие дела они решают.

Виктор работает менеджером в немецкой фирме. Он хорошо знает немецкий язык и умеет работать на компьютере. Он сегодня в офисе. И вот первая проблема. У него новое электронное письмо, но оно написано на чешском языке. Виктор не понимает его. Хорошо, что у него есть ассистент, который знает этот язык и прочитает письмо чешского бизнесмена.

Мама Лена – главный врач городской поликлиники. У нее большой опыт работы, и все пациенты рады, что у них в городе есть такой специалист. Она тоже на работе. У Лены сегодня две операции, а еще один молодой человек потерял сознание¹. Лена всем поможет, это же ее работа. Сегодня у нее будет трудный день.

Дочка Анна – ученица московской гимназии. Она сегодня в школе, и сейчас у нее первый урок. Вот молодой учитель. Вы знаете, как его зовут? Это же Егор, наш старый знакомый! Он учит тут русскую литературу. Весь класс сейчас читает поэму Александра Пушкина „Руслан и Людмила“. Егор рад, что наши ученики хорошо знают этого автора.

Сын Иван – студент городского университета. Скоро он станет журналистом, будет писать в газетах о политике и культуре. Сейчас у него лекция. Лекцию читает профессор из Америки. Хорошо, что Иван знает английский язык и понимает каждое его слово. В конце лекции студенты отвечают на вопросы и решают сложную задачу.

4

1 ztratit vědomí, omdlít

Ну и день сегодня у Поповых! Они решили все дела, проблемы и задачи. Виктор написал письмо чешскому бизнесмену, Лена сделала операции и помогла молодому человеку, Анна повторила грамматику и прочитала поэму, а Иван ответил на все вопросы профессора. А какой у вас был день? Что вы делали? Где вы были? Какие дела и проблемы вы решали?

Výklad:

1. Pamatujte si předložkovou vazbu **на** работе, která se liší od češtiny – **в** práci.
2. Převzatá slova z druhých jazyků jsou v ruštině velmi častá. Na pravopis složitějších přejatých slov budete vždy upozorněni. Všimněte si slov **бизнесмен** a **менеджер**, u kterých se slabiky [нэс, мэ́н, мэ, нэд] čtou **tvrdě!** U přejatých slov **поликлиника**, **политика** a **грамматика** apod. se ale na rozdíl od češtiny slabiky [ни, ти] čtou **měkce!**
3. Mějte na paměti, že pojem **студент** – **студентка** se v Rusku používá pouze pro posluchače a posluchačky vysokých škol. Na základních a středních školách slouží výrazy **ученик** – **ученица**.
4. Slovo **врач** (2. р. **врача́**) má v ruštině pouze tvar mužského rodu. Označuje ale jak mužskou, tak i ženskou profesi:

Лена – врач.	×	Lena je lékařka.
Виктор – врач.	×	Viktor je lékař.

Takových profesí je v ruštině více: менеджер, психолог, техник, администратор, программист, косметолог aj.

5. **Сделал дело, гуляй смело** má v ruštině podobný význam jako české přísloví **Nejdřív práce – potom zábava**. Slovo **дело** je v ruštině velmi frekventované. Toto slovo znáte už z otázky Как дела? Velmi často se s ním můžete setkat ve spojeních **решать дела** (vyřizovat práci, záležitosti) nebo **у нас много дел** (máme hodně práce).

1. Vyprávějte o rodině Поповых. Co kdo dělá? Jaké má kdo povolání?

2. Odpovídejte na otázky:

1. Какой сегодня день? 2. Что делают ученики? 3. Что делают менеджеры и инженеры? 4. Где сегодня студенты? 5. Кому помогают врачи? 6. Кем работает Виктор? 7. Какая у него проблема? 8. Как зовут маму Анны? 9. Кем работает мама? 10. Где сегодня Анна? 11. Кто Егор? 12. Что читают ученики? 13. Как зовут сына Лены и Виктора? 14. Кем он скоро станет? 15. Какой язык не знает Виктор? 16. Какой язык знает Иван? 17. Кому написал Виктор письмо? 18. Что повторила Анна? 19. У вас был тоже трудный день сегодня?

Skloňování podstatných jmen rodu středního zakončených na -o v jednotném čísle

Pamatujte, že ruské podstatné jméno **кинó** je v ruštině **nesklonné!**

1.	2.	3.	4.	6.	7.
слóво	слóва	слóву	слóво	о слóве	слóвом

3. Následující slova vyskloňujte podle uvedeného vzoru:

лэто, яблоко, дётство, блóдо, дёрево, вино, молоко

4. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. К + 3. р. (письмó, слóво, мёсто, окнó, дёрево) 2. Без + 2. р. (яблоко, мýло, окнó, мёсто, молоко) 3. В + 6. р. (молокó, дётство, письмó, слóво, мáсло) 4. С + 7. р. (письмó, мýло, лицó, блóдо, яблоко) 5. Из + 2. р. (мáсло, молоко, дёрево, вино, окнó) 6. О + 6. р. (дёрево, блóдо, лэто, письмó, дётство).

057 L04_A03

Вýсловност zdvojených соuhlásek

Pamatujte, že dvě stejné po sobě jdoucí souhlásky (nejčastěji předložková spojení) se vyslovují jako souhláska jedna. Poslechněte si následující věty a zopakujte je. Dbejte na správnou výslovnost zdvojených souhlásek:

Мария с собакой на улице.

Я был в школе с сестрой.

В вашем городе есть театр?

В Вене каждый день много туристов.

К кому ты вчера шёл?

5. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Дѣти пѣли чай с (молоко). 2. На (дерево) сидѣла ворона. 3. В (письмо) друг писал о школе. 4. Этот стол из (дерево). 5. Онѣ кушали хлеб с (масло). 6. Мальчик мыл рѣки без (мыло). 7. В (яблоко) был червяк. 8. Туристы говорили о моравском (вино). 9. Мы сидѣли на этом (место). 10. Это блюдо из (тесто) и яблок. 11. В (детство) она часто плакала. 12. На (лицо) у них была улыбка.

Skloňování zájmen naše/naše, vaše/vaše (střední rod)

1.	наше	ваше
2.	нашего	вашего
3.	нашему	вашему
4.	наше	ваше
6.	о нашем	о вашем
7.	нашим	вашим

Všimněte si, že se zájmena **наше, ваше** skloňují stejně jako zájmena **наш, ваш**.

6. Doplňte správný tvar zájmen *наше* a *ваше* podle vzoru:

к ..... письму́ и ..... слову́ → к **нашему** письму́ и **вашему** слову́

1. к ..... блюду и ..... слову 2. без ..... масла и ..... молока 3. с ..... деревом и ..... мылом 4. о ..... дереве и ..... окнѣ 5. в ..... окнѣ и ..... письме 6. без ..... блюда и ..... вина 7. о ..... словѣ и ..... письме 8. к ..... тесту и ..... вину 9. с ..... местом и ..... окном 10. из ..... вина и ..... масла 11. с ..... письмом и ..... словом 12. о ..... мыле и ..... масле 13. к ..... окну́ и ..... месту 14. без ..... дерева и ..... теста

7. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С чем? – (наше молоко) → С **нашим** молоком.

1. О чѣм? – (наше блюдо) 2. Без чѣго? – (ваше дерево) 3. К чѣму? – (наше место) 4. С чѣм? – (ваше масло) 5. К чѣму? – (наше слово) 6. О чѣм? – (ваше письмо) 7. С чѣм? – (наше окно) 8. Без чѣго? – (ваше вино) 9. В чѣм? – (наше детство) 10. Из чѣго? – (ваше молоко)

**8. Zopakujte si skloňování podst. jmen rodu muž. a žen. a přivlast. zájmen
наш/наша, ваш/ваша. Odpovědíte na otázky podle vzoru:**

Без когó? – (наш сын и наша дóчка) → Без нáшего сы́на и нáшей дóчки.

1. С чем? – (ваш журнáл и вáша кнй́га) 2. О кóм? – (наш врач и нáша медсестрá)
3. На чём? – (вáша ўлица и вáша машй́на) 4. Без когó? – (нáша бáбушка и вáша мáма)
5. О чём? – (ваш ноутбўк и ваш скейтбóрд) 6. Комў? – (нáша подру́га и наш друг) 7. Без чегó?
– (вáша проблéма и вáша дрўжба) 8. Без когó? – (наш шеф и наш сосéд) 9. О чём?
– (вáша сўмка и ваш чемодáн) 10. С кем? – (наш брат и нáша сестрá) 11. К чемў? – (ваш клуб и вáша шкóла)
12. Без чегó? – (наш привéт и наш комплимент) 13. С чем? – (вáша скамéйка и ваш парк) 14. Комў? – (нáша внўчка Лéна и наш внук Вй́ктор)

9. Výrazy v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Онй́ кўшали хлеб с (мáсло), а мы пй́ли чай с (молокó). 2. Стас чáсто говорй́л о (дéтство). 3. У (наш Егóр) нóвая дéвушка. 4. Шеф был в (óфис). 5. Мáша сидéла дóма, а я был на (ўлица). 6. Где вы вй́дели (нáша подру́га Áнна)? 7. Пáпа читáл (газéта), а мáма читáла (кнй́га). 8. На (дéрево) яблoки ещé зелёные. 9. Что вы писáли в éтом (письмó)? 10. В (ресторáн) бýло мнóго турй́стов. 11. Студéнты бесéдовали о (литератўра). 12. У (вáша дóчка) красй́вые глазá. 13. Вчерá мы бýли в (кинó). 14. Родй́тели дáли (мáльчик) нóвый карандаш. 15. В городскóй (библиотéка) мнóго интересных книг. 16. В (слóво) дом три бўквы. 17. В (ресторáн) мы пй́ли чéшское пй́во. 18. С дóбрым (ўтро)! 19. Пациéнт говорй́л с (медсестрá). 20. У (наш друг Алексáндр) нóвая машй́на.

4

Vazba У МЕНЯ́ (Е́СТЬ)

I. Oznamovací věty

Ve druhé lekci jsme se dozvěděli, že se pro vyjádření vlastnění v ruském jazyce užívá vazba **y + 2. p. podstatného jména** nebo **osobního zájmena**:

У **Максы́ма** собáка Жўчка.

У **Áнны** крóна.

У **дрўга** большáя семья́.

Vazby užité v těchto větách odpovídají českému slovesu **mít**. Uvedené věty lze tedy přeložit takto:

Maxim **má** psa Žučku.

Anna **má** korunu.

Kamarád **má** velkou rodinu.

U těchto vět stojí podstatné jméno nebo osobní zájmeno ve 2. pádu. Skloňovat některá podstatná jména jste se již naučili, nyní se naučíte druhý pád u všech osobních zájmen:

1. pád	2. pád
я	меня
ты	тебя
он	его, у него
она	ее, у нее
оно	его, у него

1. pád	2. pád
мы	нас
вы	вас
они	их, у них

Všimněte si, že ve 2. pádu u osobních zájmen **он, она, оно, они** existují v ruštině (stejně jako v češtině) dva tvary – tj. bezpředložkový tvar **его, ее, его, их** a tvar, který se užívá po předložce, např. **без него, у нее, из него, к ним**.

Vazba **у + 2. р.** může být doplněna slovem **есть**. Slovo **есть** se v této vazbě užívá tehdy, mluví-li se obecně o tom, co kdo má. Při sdělení se blíže **nemluví** o vlastnostech, názvech, jménech a jiných charakteristikách daného předmětu, osoby, zvířete, věci apod. **ПОЗОР!** Slovo **есть** je vždy přízvukné! Přízvuk u slova **есть** si pamatujte, v textu dále nebude značen.

У меня **есть** сын.
У нас **есть** машина.
У него **есть** собака и кошка.

Pokud se ale nesděluje pouze to, že někdo něco/někoho má (vlastní), ale hovoří se i o určité vlastnosti daného předmětu, osoby či o počtu a dalších charakteristikách předmětů, osob, zvířat aj., slovo **есть** se **neroužívá**:

У меня сын Иван.
У нас новая машина.
У него две собаки и три кошки.

*Pozn.: Toto pravidlo užití slova **есть** ve vazbě **у + 2. р.** není definitivní. Slovo **есть** se v ruštině užívá také tehdy, pokud se dané sdělení zdůrazňuje. Může se tedy použít i v případě, že jde o sdělení nějakého charakteristického prvku (У нас есть новая машина), ale takové věty jsou v ruštině velmi **ojedinelé** a vždy záleží pouze na mluvčím, zda chce informaci **zdůraznit** či nikoliv.*

Pamatujte, že se vazba **У МЕНЯ ЕСТЬ КТО/ЧТО** pojí s **1. pádem** (na rozdíl od češtiny, kde se sloveso mít pojí se 4. pádem):

У нас есть **дом, сын, машина, окно, конфеты**.

10. Podstatné jméno vyznačené kurzívou nahrad'te osobním zájmenem:

1. У *Мárка* есть ноутбук. 2. У *мáмы* красивая сумка. 3. У *друга* хорошие книги. 4. У *Лéны и Нíны* машина марки Шкода. 5. У *украíнца* есть паспорт. 6. У *мáльчика* зелёный карандаш. 7. У *Анны* есть фирма. 8. У *брáта* маленькая библиотека. 9. У *Алекса́ндра и Макси́ма* есть скейтбóрд. 10. У *словáчки* красивые глаза. 11. У *ше́фа* есть время. 12. У *ба́бушки* вкусные яблоки.

11. Přeložte následující věty s vazbou *y + 2. p.* Použijte slovo *есть там, kde je to nutné*:

1. Mám nápad. 2. Váš Viktor má kamarádku. 3. Máme velké okno. 4. Viktor má jablko. 5. Bratr má nový pas. 6. Mají dceru Irinu. 7. Máš hezké oči. 8. Má časopis a noviny. 9. Máte velký pokoj. 10. Mám stůl. 11. Stas a Václav mají malou firmu. 12. Máme vnučku. 13. Naše babička má dobré mléko a máslo. 14. Máte knihovnu? 15. Přítel má ruskou knihu. 16. Nikolaj má počítač.

058 L04_A04

II. Tázací věty

V otázkách s vazbou *y + 2. p.* pro slovo **есть** platí stejná pravidla používání jako v oznamovacích větách. Pokud se ptáme obecně na nějaký předmět či osobu, slovo **есть se používá**. Pokud se ale ptáme na vlastnost, název, jméno, počet či jiný charakteristický prvek, slovo **есть v otázce není**:

У вас **есть** компьютер?/У вас **но́вый** компьютер?
У тебя **есть** журнал?/У тебя **ру́сский** журнал?

Všimněte si, že otázky mají stejný slovosled jako věty oznamovací, ale čtou se s odlišnou intonací. Hlas se zvýší u slova, na které se ptáme. Pokud se toto slovo nachází na začátku věty či uprostřed, intonace po tomto slovu klesá a je stejná po celý zbytek věty. Srovnajte následující věty a poslechněte si nahrávku (vyznačené je slovo, na které se klade důraz):

059 L04_A05

У тебя **есть** учебник?/У тебя **че́ский** учебник?
У Нíны **есть** сестра?/Есть у Нíны сестра?/Сестра у Нíны **есть**?
У вас **вкусные** яблоки?/Вкусные у вас яблоки?/Яблоки у вас **вкусные**?

III. Kladná odpověď

V kladné odpovědi se zpravidla objevuje opět slovo **есть**, většinou v kombinaci se souhlasnou částicí **да**:

060 L04_A06

У неё есть библиотека?	Да, есть./Есть./Да, у неё есть.
У бабушки есть кошка?	Да, есть./Есть./Да, у неё есть.

12. Tvořte otázky podle vzoru. Opačujte po nahrávce, dbejte na správnou intonaci:

061 L04_A07

У меня есть **стол**. → У тебя есть **стол**?

У меня **хороший** стол. → У тебя **хороший** стол?

- У нас есть **яблоки**.
- У нас **зелёные** яблоки.
- У Александра есть **сын**.
- У Александра **умный** сын.
- У друга есть **вино**.
- У друга **моравское** вино.
- У медсестры есть **дочка**.
- У медсестры дочка **Маша**.
- У шефа есть **офис**.
- У шефа офис **в Москве**.
- У меня есть **квартира**.
- У меня квартира **в Праге**.
- У Галины есть **книги**.
- У Галины **чешские** книги.
- У него есть **внук**.
- У него **маленький** внук.
- У нас есть **собаки**.
- У нас **три** собаки.
- У неё есть **фирма**.
- У неё **большая** фирма.

IV. Záporná odpověď – у меня нет + 2. р.

U vazby **у + 2. р.** se zápor tvoří pomocí částice **нет**. Jedná se o konstrukci **у меня нет**, která se pojí s **2. pádem** podstatného jména nebo zájmena. V nerozvinuté záporné odpovědi stojí pouze záporná částice **нет** (У бабушки есть кошка? – Нет.)

Pozorujte:

062 L04_A08

У меня есть дом.	У меня нет дома.
У него есть компьютер.	У него нет компьютера.
У неё есть кошка.	У неё нет кошки.
У тебя есть машина?	У тебя нет машины?
У нас есть яблоко.	У нас нет яблока.
У вас есть мыло?	У вас нет мыла?

НЕТ + 2. ПÁД

13. Tvořte věty podle vzoru:

У Ольги есть журнал. (я) → У Ольги есть журнал, а у меня **нет** журнала.

- У нас есть гитара. (он)
- У Оксаны есть офис. (брат)
- У меня есть квартира. (ты)
- У них есть письмо. (она)
- У вас есть компьютер. (мы)
- У Мάρка есть молоко. (я)
- У неё есть команда. (Вáцлав)
- У мéнеджера есть ассистéнт. (психолог)
- У Вíктора есть учебник. (Яна)
- У нас есть кино. (вы)

Часть В

Какіе у вас планы?

1. Poslechněte si náhravku, poté text sami přečtete:

063 L04_A09

Подумайте!
Что вы будете делать вечером?
А что завтра?
Какіе у вас планы?
Пока не знаете?

В понедельник:	играть в футбол с нашим другом Марком
Во вторник:	утром гулять с собакой, после обеда работать в офисе
В среду:	повторять грамматику и читать поэму Пушкина
В четверг:	играть в хоккей и играть в бейсбол
В пятницу:	делать уроки, вечером ужинать в ресторане
В субботу:	весь день отдыхать
В воскресенье:	думать о школе и работе

Что ещё можно делать? Как вы думаете?

Výklad:

1. Zapamatujte si názvy dnů: **понеде́льник**, **вторник**, **среда́**, **четве́рг**, **пя́тница**, **суббо́та**, **воскресе́нье**. Dávejte pozor na pravopis. Ve slovech **понеде́льник** a **воскресе́нье** se píše **měkký znak** a ve slově **суббо́та** jsou **dvě б**.
2. Oproti českým spojení **hrát hokej**, **hrát fotbal** apod. se v ruštině vyskytuje předložková vazba **играть во что**: **играть в хоккей**, **играть в футбол**, **играть в бейсбол** apod.

Časování sloves

V ruštině existuje dvojitý časování sloves – tzv. I. a II. časování. Nejdříve se naučíme slovesa, která se časují podle I. časování.

I. časování

Slovesa typu РАБОТАТЬ/PRACOVAT, МЕНЯТЬ/МĚNIT

= tj. slovesa zakončená na **-ать/-ять**

	рабóтать/pracovat	меня́ть/měnit
я	рабóтаю -АЮ	меня́ю -ЯЮ
ты	рабóтаешь -АЕШЬ	меня́ешь -ЯЕШЬ
он, она́, оно́	рабóтает -АЕТ	меня́ет -ЯЕТ
мы	рабóтаем -АЕМ	меня́ем -ЯЕМ
вы	рабóтаете -АЕТЕ	меня́ете -ЯЕТЕ
они́	рабóтают -АЮТ	меня́ют -ЯЮТ

Запamатуйте si:

1. V infinitivu a ve druhé osobě jednotného čísla se vždy píše **měkký znak!**
2. **Зáпор** se tvoří zápornkou **не**, která se na rozdíl od češtiny píše **odděleně** (я **не** рабóтаю, вы **не** меня́ете atd.). Zápornka nemá přízvuk. Přízvuk u tohoto typu sloves se může nacházet na jakékoli slabice, ale v rámci jednoho slovesa je **vždy stálý!** Nezapomeňte, že ve 3. osobě množného čísla je pro všechny rody zájmeno **они́!**

2. Podle vzorů I. časování vyčasujte následující slovesa:

чита́ть/číst, гуля́ть/procházet se, де́лать/dělat, игра́ть/hrát, ду́мать/myslet, зна́ть/znát, ве́дět, теря́ть/ztrácet, понима́ть/chápat, rozumět, обе́дать/obědvat, повто́рять/opakovat, отве́чать/odpovídat, отды́хаться/odpočívat

3. Nyní se vraťte k výchozímu textu části B (Какие у вас планы?). Ze slovních spojení tvořte celé věty. Uvedená slovesa použijte ve všech osobách!

4. Doplňte vhodný tvar slovesa v přítomném čase:

1. Мари́на (обе́дать) в рестора́не.
2. Я (ду́мать), что это пло́хо.
3. Что вы здесь (де́лать)?
4. Наша подру́га хорошо́ (зна́ть) этот го́род.
5. Ма́льчик (игра́ть) на гита́ре.
6. В шко́ле мы (чита́ть) кни́ги, (повто́рять) грамма́тику и (отве́чать) на вопро́сы.
7. Где ты (рабóтать)?

8. Я часто (терять) ключи. 9. Туристы (гулять) по Праге. 10. Вы меня (понимать)? 11. Ты (знать), кто этот молодой человек? 12. Студенты (обедать) в буфете. 13. Егор (работать) в городской школе. 14. Александр (повторять) чешские слова. 15. Максим (гулять) в парке с собакой. 16. Мальчики (играть) в футбол. 17. Я вас (понимать). 18. Врач (читать) газету. 19. Что вы (думать) о Москве? 20. Он всегда (отвечать) правильно.

5. Tvořte věty podle vzoru:

*Я (менять) программу. (он) → Я **меняю** программу, а он не **меняет**.*

1. Мы (читать) русскую литературу. (они) 2. Студент (повторять) новое слово. (ты) 3. Я хорошо (знать) Прагу. (наш друг) 4. Наша дочка (играть) на пианино. (ваш сын) 5. Вы (обедать) дома. (мы) 6. Лена (работать) в поликлинике. (Галина) 7. Я (отдыхать) весь день. (она) 8. Егор (думать) о Кате. (Александр) 9. Макс всё время (терять) паспорт. (я) 10. Ты (отвечать) на этот вопрос. (вы)

Pohyblivý přízvuk v rámci jednoho slova

Zatím jste se seznámili převážně s takovými slovy, u kterých byl přízvuk v rámci jednoho slova zachován – byl na stejné slabice ve všech pádech či tvarech.

Pozorujte slova, která dobře znáte:

1. mužský rod (jedn. č.):	г ород – г орода – г ороду – г ород – (о) г ороде – г ородом
2. ženský rod (jedn. č.):	ш кола – ш колы – ш коле – ш колу – (о) ш коле – ш колой сестра – сестры – сестре – сестру – (о) сестре – сестрой
3. střední rod (jedn. č.):	м есто – м еста – м есту – м есто – (о) м есте – м естом
4. sloveso:	раб отать – раб отают – раб отаете – раб отает – раб отаете – раб отаете – раб отают
5. zájmeno:	наш – на шего – на шему – наш/на шего – (о) на шем – на шим

Vedle tohoto stálého přízvuku existuje i přízvuk pohyblivý, tj. takový, který se v rámci jednoho slova při ohýbání přesouvá na jinou slabiku. Na některé zákonitosti, podle kterých se tyto přesuny přízvuků uskutečňují, upozorňujeme v jednotlivých lekcích. Přesuny přízvuků v jednotlivých slovech si zapamatujte.

2 Spojky **а** a **но** budeme považovat za synonyma: Я **меняю** программу, **а** он не **меняет**/Я **меняю** программу, **но** он не **меняет** (Já program **měním**, **ale** on (program) **nemění**). Ve větách, ve kterých můžeme pozorovat rozpor/protiklad nejdůležitějších slov, zpravidla užíváme spojku **а**: Я **раб**отают, **а** **брат** не **раб**отает. Srovnejte např.: Я **раб**отал, **но** **я** не **сд**елал всё. Užité spojky **а/но** závisí také na subjektivním posouzení mluvčího.

Už jsme se seznámili například s tvary slovesa být v minulém času. Pozorujte změnu přesunu přízvuku:

я БЫЛ – она́ БЫЛА́ – онó БЫЛО – мы (вы, они́) БЫЛИ
водá – вóду (4. р.)
женá – жёны (1. р. мн. ч.)

Slov s pohyblivým přízvukem bude přibývat. U každého slova si pohyblivý přízvuk zapamatujte.

Pamatujte:

Работать КЕМ?
Я работаю менеджером (медсестрой) = 7. пád!

6. přečtete a přeložte následující profese. Vytvořte 7. пád, slova užitje ve větách:

инженёр	программист	тэхник
инструктор	психолог	экономист
косметолог	журналист	бизнесмен

7. Odpovídejte na otázky:

1. Кем он работает? (инженёр) 2. Кем вы работаете? (тэхник) 3. Кем работает Лэна? (врач) 4. Кем ты работаешь? (медсестра) 5. Кем работает ваш папа? (менеджер) 6. Кем она́ работает? (инструктор) 7. Кем работает ваша мама? (психолог) 8. Кем работает ваш брат? (экономист) 9. Кем работает Галы́на? (косметолог) 10. Кем вы работаете? (программист)

8. Přeložte:

1. Turisté pili víno. 2. Viktor čte nový e-mail. 3. Bratr pracuje jako manažer. 4. Václav odpočívá. 5. Studenti odpovídají na otázky. 6. Hovořili jsme o literatuře a politice. 7. Kdo pracuje ve škole? 8. Pořád ztrácím klíče. 9. V městské knihovně jsou zajímavé knihy. 10. Opakuješ si česká slova nebo si děláš úkoly? 11. V sobotu hrajeme fotbal. 12. Dnes obědvají v restauraci. 13. Maxim se prochází v parku. 14. Prahu ještě neznám. 15. Tento stůl je ze dřeva.

Přečtete si začátek oblíbené dětské říkanky:

Раз, два, три, четы́ре, пять, вы́шел зайчик погуля́ть.

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

064 L05_A01

- Б** беседовать, -ую, -дуешь, -дуют – rozmlouvat, mluvit, povídat si
берёзка, -и *ž* – břízka
- В** вездé – všude
велосипéd, -а *m* – jízdní kolo
взрósлый, -ого *m zpodst.* – dospělý
взять, возьмý, возьмёшь, возьмýт – vzít
вídно (вídно, что...) – je vidět (je vidět, že...)
всё – všechno
- Г** гóлос, -а *m* – hlas
городóк, -дкá *m zdrob.* – městečko
год, -а *m* – rok
гранíца, -ы *ž* (за гранíцей) – hranice (v cizině)
- Д** дáча, -и *ž* – chata
два рáза – dvakrát
дóлго – dlouho
друзья́, друзéй *mn.* – přátelé, kamarádi
- Е** е́сли – jestli
- Ж** же́на, -ы *ž* – manželka
- З** загорáть, -áю, -áешь, -áют – opalovat se
замеча́тельно – skvěle, výborně
- И** игра́, -ы́ *ž mn.* и́гры, игр – hra
и́менно – právě, zrovna
испа́нец, -нца *m* – Španěl
испа́нский, -ая, -ое, не – španělský
ита́льянец, -нца *m* – Ital
- К** кани́кулы, -кул *рomn.* – prázdniny
карти́на, -ы *ž* – obraz
карто́шка, -и *m i ž jen jedn. hroma. hovor.* – brambory
кафе́ *s neskl.* [фэ] – kavárna
коллéга, -и *m i ž* – kolega, kolegyně, spolupracovník
кóмната, -ы *ž* – pokoj, místnost
конéчно [šn] – ovšem, zajisté, samozřejmě
костёр, -тра́ *m* – táborák, táborový oheň
кóфе *m neskl.* – káva
кру́глый год *m* – celý rok
- Л** лéтний, -яя, -ее, -ие – letní
лéтом – v létě
- М** мечта́ть, -áю, -áешь, -áют – snít, toužit
мно́гие – mnozí
- Н** неде́ля, -и *ž* (две неде́ли) – týden (dva týdny)
немно́го – trochu
наконе́ц – konečně, nakonec
на са́мом де́ле – ve skutečnosti, opravdu, vskutku
но́чью – v noci
- О** о́вощи, -ей *mn.* – zelenina
огоро́д, -а *m* – zahrádka se zeleninou
отдохну́ть, -ну́, -нёшь, -нут – odpočinout si
о́тпуск, -а *m* – dovolená

- П** печёный, -ая, -ое, -ые – pečený
 плавать, -аю, -аешь, -ают – plavat
 поезд, -а *m* – vlak
 позади – pryč, vzadu
 поливать, -аю, -аешь, -ают – zalévat
 помолодеть, -ею, -еешь, -еют – omládnout
 порá (п. итí) – je čas, je na čase
 (je čas jít)
 похорошеть, -ею, -еешь, -еют – zkrásnět
 поэзия, -ии *ž* – poezie
 прекрасный, -ая, -ое, -ые – překrásný,
 skvělý
 природа, -ы *ž* – příroda
Р речка, -и *ž* – říčka
 рядом с кем, чем – vedle koho, čeho

- С** сажать, -аю, -аешь, -ают – sázet
 свежий, -ая, -ее, -ие – čerstvý
 секрет, -а *m* – tajemství
 скучать, -аю, -аешь, -ают – nudit se
 собирать, -аю, -аешь, -ают – sbírat,
 shromažďovat
 совет, -а *m* – rada
Т теперь – teď, nyní
 тёплый, -ая, -ое, -ые – teplý
У улыбчивый, -ая, -ое, -ые – usměvavý
Ф фрукты, -ов *mn.* – ovoce
Х хобби *s neskl.* – koníček, hobby, záliba
Ц цветы, -ов *mn.* – květiny
Ч чашка, -и *ž* – šálek
 чистый, -ая, -ое, -ые – čistý

Запомните!

Ну вот и лето прошло.
 Пора идти в школу и на работу.
 Они коллеги.
 Они долго не виделись.
 Они решили зайти вместе на чашку кофе.
 Светлана, я вас не узнаю!
 Вам очень идёт этот загар.
 Интересно, где можно так похорошеть.
 И вот я взяла отпуск и махнула
 в этот испанский рай!
 Я вам немного завидую.
 Я слышала, что вы были на даче.
 Это правда. Мы с семьёй каждое
 лето на даче.
 Вот это да!
 Что вы там делаете целыми днями?
 Вы там не скучаете?
 Это моё хобби.

Zapamatujte si!

No a léto je pryč.
 Je na čase jít do školy a do práce.
 Jsou to kolegové (spolupracovníci).
 Dlouho se neviděli.
 Rozhodli se společně zajít na šálek kávy.
 Světlano, já vás nepoznávám!
 Velice vám sluší, jak jste opálená.
 Zajímalo by mě, kde člověk tak zkrásní.
 A tak jsem si vzala dovolenou a vyrazila
 jsem do tohoto španělského ráje!
 Trošku vám závidím.
 Slyšela jsem, že jste byl na chatě.
 To je pravda. S rodinou trávíme každé
 léto na chatě.
 No teda!
 Co tam celé dny děláte?
 Nenudíte se tam?
 Je to můj koníček.

Часть Б

Вот и лето прошло

Poslechněte si text na nahrávce, poté si ho přečtete:

065 L05_A02

Вот и лето прошло. У учеников и студентов были каникулы, а те, кто работают, могли наконец взять отпуск и немного отдохнуть. Многие из нас были на даче или за границей. Дети плавали в речке, играли в разные игры, ездили на велосипеде, а взрослые загорали на пляже, читали книги и просто отдыхали. Но тёплые летние деньки уже позади. Пора идти в школу и на работу. Светлана Викторовна и Георгий Денисович коллеги. Они долго не виделись и решили зайти вместе на чашку кофе.

Г. Д.: Светлана Викторовна, это вы?

С. В.: Да, Георгий Денисович. Здравствуйте!

Г. Д.: Здравствуйте! Светлана, я вас не узнаю! Вам очень идёт этот загар. Видно, вы хорошо отдохнули.

С. В.: Спасибо. Я на самом деле прекрасно отдохнула за эти две недели.

Г. Д.: Светлана, а где вы были, если это, конечно, не секрет... Интересно, где можно так помолодеть и похорошеть.

С. В.: Конечно, это не секрет. Я ездила в Испанию. Десять дней я жила в южном приморском городке и два раза ездила в Барселону.

Г. Д.: Вот это да! А почему вы выбрали именно эту страну?

С. В.: Знаете, я мечтала об этом три года. И вот я взяла отпуск и махнула в этот испанский рай. Там чистое море, красивые пляжи, вкусные свежие фрукты круглый год, а испанцы такие темпераментные и улыбчивые люди!

Г. Д.: Да, я вам немного завидую. У вас был прекрасный отпуск.

С. В.: Георгий Денисович, а как вы отдохнули? Я слышала, что вы были на даче.

Г. Д.: Это правда. Мы с семьёй каждое лето на даче. Рядом Волга, лес, везде берёзки, яблони. У нас летом так красиво!

- С. В.: А что вы там делаете целыми днями? Вы там не скучаете?
 Г. Д.: Нет, что вы. Моя жена собирает цветы, делает из них венки и читает поэзию. Я обычно в огороде, сажаю и поливаю овощи. Это моё хобби. А дети наши как всегда на речке – плавают, загорают и играют в бадминтон. А вечером у нас костёр. Мы играем на гитаре и кушаем печёную картошку.
 С. В.: Как романтично! Теперь я буду думать и мечтать только об этом! Природа, речка, костёр... Всё так замечательно!
 Г. Д.: Ну вот и лето прошло. Мы с вами хорошо отдохнули, а теперь пора в офис. У нас там много важных дел.

Výklad:

1. Všimněte si následujících spojení: **об Африке, об этом, об Иване, об отпуске, об улице** apod. a pamatujte si, že pokud u předložkové vazby s předložkou **о** následuje po této předložce podstatné jméno začínající na nejotovanou samohlásku (а, э, и, о, у), musí před jménem stát předložka **об**, která usnadňuje výslovnost.
2. V ruštině existují dvě slova podobného významu **теперь** (nyní, teď) a **сейчас** (teď, nyní, právě teď). V použití se často chybuje. Pamatujte si, že slovo **теперь** se používá v situacích, kdy se jedná o **změnu stavu**: Теперь я уже буду думать только об этом (Teď už budu přemýšlet jen o tom → *do této doby jsem přemýšlel o něčem jiném*). Slovo **сейчас** se užívá v situacích, kdy se o **změnu stavu nejedná**: Сейчас я об этом думаю (Právě teď o tom přemýšlím → *ale dosud jsem o tom nepřemýšlel*).

1. Ruský převyprávějte text.

2. Odpovídejte na otázky. Ve svých odpovědích vycházejte z úvodního textu:

1. Кто Светлана и Георгий?
2. О чём они беседуют?
3. Какой комплимент сделал Георгий Светлане?
4. Где была летом Светлана?
5. Почему она выбрала эту страну?
6. Где отдыхал Георгий?
7. Что делала его жена?
8. Какие хобби у Георгия?
9. Во что играли его дети?
10. О чём будет думать и мечтать Светлана?

Vykání

Zapamatujte si, že při vykání je v minulém čase sloveso vždy v množném čísle!

Srovnejte ruské a české věty:

Вы сегодня работали , Пётр Иванович?	Pracoval jste dnes, Petře Ivanoviči?
Вы сегодня работали , Мария Ивановна?	Pracovala jste dnes, Marie Ivanovno?
Вы думали об этом, Сергей?	Премýšлеl jste o tom, Sergeji?
Вы думали об этом, Анна?	Премýшлеla jste o tom, Anno?

V odpovědích se ale rod i číslo rozlišují:

Пётр Ива́нович (он):	Да, я сегодня рабо́тал .
Ма́рия Ива́новна (она́):	Да, я сегодня рабо́тала .
Серге́й (он):	Да, я ду́мал об э́том.
А́нна (она́):	Да, я ду́мала об э́том.

3. Podle vzoru tvořte otázky v minulém čase, doplňte oslovení uvedená v závorce:

(Пётр Ива́нович, Ма́рия Серге́евна, Бори́с Влади́мирович, Па́вел Алекса́ндрович, О́льга Анато́льевна, Ири́на Андре́евна, Еле́на Влади́мировна, Макси́м Никола́евич)

Он чита́л кни́гу „Мёртвые ду́ши“. → *Вы то́же чита́ли э́ту кни́гу, Пётр Ива́нович?*
→ *Вы то́же чита́ли э́ту кни́гу, Ма́рия Серге́евна?*

- Он говори́л с на́шей до́чкой.
- Она́ ду́мала о Чехии.
- Мы отды́хали в Росси́и.
- Я слу́шал разны́е сказа́нки.
- Ты поте́рял мой кара́ндаш.
- Они́ повто́ряли грамма́тику два часа́.
- Я всегда́ отве́чал на е́го вопро́сы.
- Мы ку́шали то́лько хле́б.
- Она́ помо́гала́ на́шему дру́гу.
- Я э́то пи́сьмо́ уже́ прочита́л.

Skloňování zájmen мой/мůj, моя/мá, моё/мé, твой/tvůj, тво́я/tvá, твоё/tvé, свой /svůj, сво́я/svá, своё/své v jednotném čísle

1.	мой/твой/свой	мо́я/тво́я/сво́я	моё/твоё/своё
2.	моего́/твоего́/своего́	моёй/твоёй/своёй	моего́/твоего́/своего́
3.	моёму́/твоёму́/своему́	моёй/твоёй/своёй	моёму́/твоёму́/своему́
4.	мой (моего́)/твой (твоего́)/ свой (своего́)	мою́/твою́/свою́	моё/твоё/своё
6.	о моём/о твоём/о своём	о моёй/о твоёй/о своей	о моём/о твоём/о своём
7.	мои́м/твои́м/свои́м	моёй/твоёй/своёй	мои́м/твои́м/свои́м

ПОЗОР: Ve 2. a 4. pádu muž. rodu a ve 2. pádu stř. rodu se **г** (моего́, твоего́, своего́) čte jako [v]. Pozor na užití zájmen **свой, сво́я, своё, сво́й** v **7. pádu** s předložkou **с**, ke které se pro snažší výslovnost připojuje **о**: **со свои́м** до́мом, **со своёй** подру́гой, **со свои́м** дере́вом, **со свои́ми** кни́гами. Toto pravidlo se vztahuje i na další podstatná jména začínající na **с**, po kterém následuje souhláska: **со скры́тым** значе́нием, **со сме́хом** atd. V případě, že po **с** následuje samohláska, předložka se nemění: **с секре́том**, **с со́лью**.

4. Doplňte vhodný tvar zájmen:

а) мой/моя/моё

1. к ..... школе 2. без ..... слова 3. о ..... команде 4. с ..... доктором 5. на ..... улице 6. у ..... друга 7. с ..... улыбкой 8. в ..... университете 9. к ..... инструктору 10. без ..... газеты 11. о ..... вине 12. у ..... бабушки 13. с ..... молоком 14. на ..... гитаре 15. из ..... дерева

б) твой/твоя/твоё

1. с ..... соседом 2. о ..... проблеме 3. у ..... ассистента 4. к ..... письму 5. без ..... комплимента 6. на ..... машине 7. с ..... вазой 8. о ..... детстве 9. из ..... книги 10. к ..... другу 11. в ..... библиотеке 12. у ..... шефа 13. с ..... подружкой 14. из ..... теста 15. о ..... работе

в) свой/своя/своё

1. у ..... девушки 2. в ..... банке 3. со ..... сумкой 4. к ..... месту 5. без ..... ноутбука 6. о ..... квартире 7. из ..... молока 8. у ..... сына 9. на ..... велосипеде 10. без ..... культуры 11. со ..... компьютером 12. о ..... собаке 13. к ..... дому 14. на ..... скамейке 15. со ..... чемоданом

Skloňování zájmen *этот/это, эта/это, это/это, тот/ten, та/та, то/то* v jednotném čísle

1.	этот	эта	это	тот	та	то
2.	этого	этой	этого	того	той	того
3.	этому	этой	этому	тому	той	тому
4.	этот/этого	эту	это	тот/того	ту	то
6.	об этом	об этой	об этом	о том	о той	о том
7.	этим	этой	этим	тем	той	тем

- ! Ve 2. a 4. pádu muž. rodu a ve 2. pádu stř. rodu se **г** (этого) čte jako [v]. Pamatujte, že u živ. podst. jmen se 4. p. rovná 2. p.! Zapamatujte si, že zájmeno **этот** (tento, ten) používáme zejména pro bližší předměty a zájmeno **тот** (tamten, onen, ten) pro předměty vzdálenější. (Этот дом или тот? – Tento nebo tamten dům?)

5. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

Без чего? – (этот учебник) → Без этого учебника.

1. Из чего? – (это дерево)
2. О ком? – (этот специалист)
3. О чём? – (эта дружба)
4. С чем? – (это вино)
5. Кому? – (эта ученица)
6. Без чего? – (это молоко)
7. С кем? – (этот сосед)
8. К чему? – (это блюдо)
9. Без кого? – (эта девушка Нина)
10. На чём? – (эта машина)
11. Кому? – (этот менеджер)
12. О ком? – (эта женщина)

6. Ukazovací zájmena *tom/ma/mo* doplňte ve správném tvaru do slovních spojení:

без ..... завода, с ..... книгой, к ..... слову, с ..... народом, к ..... поэме, без ..... пациента, рядом с ..... границей, до ..... недели, к ..... дереву, о ..... девушке, с ..... мальчиком, к ..... жене, от ..... места, без ..... ученика;

7. Slovní spojení v závorce dejte do správného tvaru:

1. Мой дедушка работал на (этот завод).
2. Пирожки мы делали из (то тесто).
3. В (тот университет) много студентов из Чехии.
4. Вы уже читали (эта книга)?
5. Я не знаю (этот человек).
6. Мы каждый день гуляем в (этот парк).
7. Подруги беседовали об (это письмо).
8. Егор всё время думал о (та девушка).
9. Туристы пили пиво в (этот ресторан).
10. Стас уже решил (эта проблема).
11. Врач дал витамины (тот пациент).
12. В (эта квартира) три комнаты.
13. Максим играл в баскетбол с (этот мальчик).
14. Ученики говорили о (та поэма).

5

Pamatujte:

Знать	=	1. Zнат
		2. Vědět

8. Přeložte následující věty:

1. Ninu ještě neznám.
2. Znájí mého bratra.
3. Prahu známe dobře, ale nevíme, kde je městské divadlo.
4. Znáš mého kamaráda?
5. Nevím, jak se jmenuje tento kluk.
6. Maxim zná tohoto autora.
7. Vědí, kde pracuje Viktor.
8. Znal jsem tvého bratra.
9. Víš, kdo to je?
10. Co víš o této bance?

Základní číslovky 0–20 v 1. pádu

0	ноль	11	одиннадцать
1	один, одна, одно	12	двенадцать
2	два, две, два	13	тринадцать
3	три	14	четырнадцать
4	четыре	15	пятнадцать
5	пять	16	шестнадцать
6	шесть	17	семнадцать
7	семь	18	восемнадцать
8	восемь	19	девятнадцать
9	девять	20	двадцать
10	десять	21	двадцать один

Pamatujte, že v ruštině se složené číslovky píší zvlášť! **Pozorujte**: двадцать три, двадцать девять, двадцать восемь apod.

9. Прочтете následující číslovky. Správnost svého čtení si ověřte na nahrávce:

066 L05_A03

3, 26, 0, 11, 7, 19, 1, 12, 24, 10, 8, 13, 27, 4, 20, 17, 9, 21, 16, 2, 15, 6, 18, 23, 5, 12, 29, 14, 22

Sloveso БЫТЬ/БЫТЬ

я	б ^у ду	мы	б ^у дем
ты	б ^у дешь	вы	б ^у дете
он, она, оно	б ^у дет	они	б ^у дут

10. Doplňte správný tvar slovesa *быть*:

1. Я ..... дома вечером. 2. Онí ..... на работе. 3. Кто ..... читать поэму? 4. Она ..... сегодня в городе? 5. Александра и Стас не ..... отвечать на вопросы. 6. Ты ..... завтра играть в футбол? 7. Он ..... ждать на улице. 8. Мы завтра ..... дома. 9. Я не ..... обедать в ресторане. 10. Вы ..... утром у себя? 11. Пётр ..... в Братиславе, а я ..... в Праге. 12. Мы не ..... об этом думать. 13. Где ты ..... гулять? 14. Вы ..... загорать.

Tvoření příslovčí

Příslovce se v ruštině tvoří od přídavných jmen. Zatím se naučíte, jak tvořit příslovce pomocí přípony **-о**. Dbejte na postavení přízvuku! Nemusí se shodovat s místem přízvuku u přídavných jmen. Některá přídavná jména i příslovce už znáte, další se naučte:

Vzor: интересный → интересно

красивый/hezký, krásný → красиво

плохой/špatný → плохо

хороший/dobrý → хорошо

11. Utvořte příslovce pomocí přípony -о od následujících přídavných jmen:

- a) přízvuk shodný s přídavným jménem: **честный**/čestný, **тихий**/tichý, **успешный**/úspěšný, **солідный**/solidní, **типичный**/typický, **правильный**/správný, **глупый**/hloupý, **полезный**/užitečný, prospěšný, **трудный**/těžký
- b) přízvuk odlišný od přídavného jména: **светлый**/světlý (na koncove), **прямой**/přímý (na kmeni), **далёкий**/daleký (na koncove), **дешёвый**/levný (na kmeni), **широкий**/široký (na koncove); **дорогой**/drahý (na kmeni)

Pamatujte si, že v ruštině jsou hojně zastoupeny věty začínající právě příslovci. Takovým větám v češtině odpovídají konstrukce typu je těžké, je špatné, je dobré, apod.:

5

Хорошо, что вы успели на поезд.

Je dobře, že jste stihli vlak.

Плохо, что я не смогу отдохнуть.

Je špatné, že si nebudu moci odpočinout.

Интересно, как они всё понимают.

Je zajímavé, jak všechno chápou.

Важно, чтобы мы всё сделали вовремя.

Je důležité, abychom všechno udělali včas.

12. Tvořte věty podle vzoru:

Это интересный фильм. → *Это интересно.*

1. Это дешёвый билет. 2. Это плохая идея. 3. Это типичный вопрос. 4. Это важные слова.
5. Это трудное дело. 6. Это красивая картина. 7. Это полезный продукт. 8. Это правильная позиция. 9. Это хороший совет. 10. Это сложная задача. 11. Это интересный роман.
12. Это дорогая сумка.

Часть В

Прага – город сотни шпíлей

1. Poslechněte si text o hlavním městě České republiky, poté si ho přečtete.
Při čtení dbejte na správnou výslovnost:

067 L05_A04

Прага – столица Чешской Республики. Ежегодно сюда приезжает много туристов. Историческим центром города Праги протекает Влтава, самая длинная чешская река. В Праге широкий выбор экскурсионных туrow по красивым памятникам средневековой архитектуры. Так как в столице более ста шпíлей, Прага получила в начале 19-ого века название „Город сотни шпíлей“. Однако Прага не только культурный центр. Туристов ждут также разнообразные развлечения: рестораны, кафе, бaры, клубы и многое другое. Все это произведёт на вас впечатление. Недаром говорится, что Прага – один из самых красивых городов мира. Город сотни шпíлей – исторический и культурный центр Чехии.

Вýклад:

1. Věta Прага – город сотни шпíлей se do češtiny překládá jako Praha – město sta věží.
2. Slovo кафе znamená kavárna, nikoli kafe, káva. Káva se řekne kóфе. Obě slova jsou neskloňná! Už víte, že slova кино a хобби jsou také neskloňná. Většina neskloňných slov (ve velké míře se jedná o neživotná podstatná jména přejatá z cizích jazyků) jako

кино, кафе, такси, метро apod. jsou **středního rodu!** Pouze slovo **кофе** je **rodu mužského** (чёрный кофе)!

3. Předložka **по** se v ruštině pojí se **3. pádem!** V češtině se předložka **по** pojí se **6. pádem.** Porovnejte:

гулять по парку	3. пáд	chodit po parku	6. пáд
гулять по улице	ПО ЧЕМУ?	chodit po ulici	ПО ЧЕМ?

4. Ve spojeních **самая длинная, самая красивая** apod. slovo **самая** označuje třetí stupeň přídavných jmen (nejdelší, nejkrásnější apod.).
5. V číselném výrazu **19-ого** века¹ – девятнадцатого века čtete koncovku **-ого** jako [ovo]!
6. Недаром говорится... odpovídá českému Nadarmo se neříká...
7. Ve spojení **Чешская Республика** se píše obě slova na začátku s velkým písmenem.

Что значит это слово?

бóлее	více
впечатлѐние, -ия <i>s</i> (произвести в.)	dojem (udělat dojem)
ежегóдно	každý rok
назвáние, -ия <i>s</i>	název
пáмятник, -а <i>m</i>	památká, pomník
получи́ть, -чу́, -чишь, -чат	dostat
протѐкáть, -áет, -áют (<i>1. a 2. os. se neužívá</i>)	protékat
развлѐчение, -ия <i>s</i>	povyražení, zábava
разнобразный, -ая, -ое, -ые	různorodý
средневеко́вый, -ая, -ое, -ые	středověký
столи́ца, -ы <i>ž</i>	hlavní město
сюда́	sem
шпи́ль, -ля <i>m</i>	věž
экскурсионный тур <i>m</i>	poznávací zájezd

5

Работа с текстом

2. Řekněte co nejvíce informací o Praze. Vycházejte z úvodního textu části V.

¹ Pozor! V ruských textech se pádové koncovky u dnů, letopočtů a století často nepíší (в начале 19 века).

3. Odpovídejte celými větami na následující otázky. Vycházejte z úvodního textu:

1. Какáя сáмая дли́нная река́ Чешской Респу́блики?
2. Какое́ назва́ние полу́чила Пра́га в нача́ле 19-ого ве́ка?
3. Какі́е разноо́бразные развлече́ния ждут тури́стов в Пра́ге?
4. Что неда́ром говори́тся о Пра́ге?
5. Како́й вы́бор экскурсио́нных ту́ров по пра́жским па́мятникам?

Пřivlastňovací zájmena *eró/jeho, eě/její, их/jejich*

Пřivlastňovací zájmena pro třetí osobu **eró** (jeho), **eě** (její), **их** (jejich) jsou **nesklonná!** Zájmeno **eró** zastupuje 3. osobu **mužského** a **středního** rodu, zájmeno **eě** 3. osobu **ženského** rodu. Zájmeno **их** platí pro **množné číslo**.

Pozorujte:

	Éто eró sobáka.	To je jeho pes.
Éто моя́ sobáka.	Éто eě sobáka.	To je její pes.
	Éто их sobáka.	To je jejich pes.

4. Vyznačená zájmena v následujícím cvičení zaměňte zájmeny *eró, eě, их*:

1. Éто *наш* до́мик.
2. Вот *твой* кара́ндаш.
3. У тебя́ *моя́* ко́шка и́ли нет?
4. Éто не *ва́ша* пробле́ма.
5. Вы говори́ли с *моёй* ма́мочкой?
6. Вы рабо́тали с *на́шим* дру́гом Ма́рком?
7. Мы пришл́и с *на́шими* дру́зьями.
8. Он до́лго гуля́л по *ва́шему* па́рку?
9. Вот *твоя́* до́чка А́нна.
10. Вы игра́ли в бе́йсбо́л с *на́шей* подру́гой Ни́ной?

5. Úvodní text z části V (Пра́га – го́род со́тни шпи́лей) napište psací azbukou.

Časování sloves typu *ИДТИ́/И́ТИ*

Sloveso **идти́** patří také do I. časování. Věnujte pozornost přízvuku:

я	иду́	- У́	мы	иде́м	- ЁМ
ты	иде́шь	- ЕШЬ	вы	иде́те	- ЕТЕ
он, она́, оно́	иде́т	- ЕТ	они́	иду́т	- УТ

Паматуйте си:

1. V 1. os. jedn. čísla je vždy přízvuchné **-ý** a ve 3. os. mn. čísle přízvuchné **-ýt!** V ostatních tvarech je přízvuchné **-ě!**

- Stejně se časují nejen slovesa, která jsou utvořena jinými předponami (прийти, пойти apod.), ale i slovesa, která mají většinou jednoslabičný či dvojslabičný infinitiv typu: **ждать**/čekat (я жду, ты ждёшь, они ждут), **брать**/brát (я беру, ты берёшь, они берут), **врать**/lhat (я вру, ты врёшь, они врут), **жить**/žít, bydlet (я живу, ты живёшь, они живут) aj.
- Tvary minulého času slovesa **идти** jsou: (я, ты, он) **шёл**, (она) **шла**, (онó) **шло**, (мы, вы, онí) **шли**.

6. Tvořte věty podle vzoru:

Олэг идёт в школу. (мы – работа) → Олэг идёт в школу, а мы идём на работу.

- Максím идёт домой. (мáльчики – у́лица)
- Вы идёте к нам. (этот пáрень – врач)
- Секретарí идёт в о́фис. (мы – кафé)
- Мáма идёт в парк. (я – банк)
- Брат идёт в клуб. (онí – библиотéка)
- Дéвушкаи идут на работу. (вы – ресторáн)
- Я иду к тебе. (ты – психóлог)
- Мы идём на работу. (сын – шкóла)
- Молодýе лóди идут на дискотéку. (я – клуб)
- Свéта идёт к косметóлогу. (мы – тéхник)

Ruská spojka „a“

Pozorujte:

Я из Москв́ы, a мой друг из Пра́ги.	Я́ jsem z Moskvy a můj kamarád je z Prahy.
Я Ви́ктор. A кто ты?	Я́ jsem Viktor. A kdo jsi ty?
Я игра́ю в футбо́л, a мой брат не игра́ет.	Я́ hraju fotbal, ale bratr (ho) nehraje.

Pamatujte:

Ruská spojka „a“ je mnohovýznamová a má různé funkce:

- Srovnání:** a) v rámci jedné věty (Я из Москв́ы, **a** мой друг из Пра́ги.)
b) v souvislosti s předcházející větou (Я Ви́ктор. **A** кто ты?)
- V odporovacím vztahu vět** (Я игра́ю в футбо́л, **a** мой брат не игра́ет.)

7. Slovesa v závorkách dejte do správného tvaru v přítomném čase:

- Я ..... с ма́мой и бра́том (идти́).
- Мы ..... в Пра́ге, столи́це Чéшской Респу́блики (жить).
- Онí ..... уже не́сколько часо́в (ждать).
- Вы ..... соба́ку Жۇ́чку? (брать)
- Ты ..... ! (врать).
- Ма́рина ..... до́мой (идти́).
- Я ..... в Москв́е уже че́тыре го́да (жить).
- Ты ..... в го́роде и́ли дере́вне? (жить).
- Куда́ вы се́годня ..... ? (идти́)
- Почему́ тво́й подру́ги все́ вре́мя ..... ? (врать)
- Михаи́л ..... с собо́й футбо́льный мяч. (брать)
- Врун – это́ тот, кто ..... (врать).

8. Přeložte následující věty. Slovesa dejte do minulého času:

1. Ассистент знает чешский язык. 2. Дети играют в футбол. 3. Где вы меняете валюту? 4. Инженеры обедают в русском ресторане. 5. Весь класс читает поэму Пушкина. 6. Я вас не понимаю. 7. Виктор работает менеджером. 8. Что ты об этом думаешь? 9. Фирма теряет своих специалистов. 10. Мы повторяем грамматику. 11. Вацлав делает уроки. 12. Ученики отвечают на вопросы. 13. Дети гуляют в парке. 14. Моя мама отдыхает.

9. Poslechněte si ruskou báseň. Poté si báseň sami přečtete nahlas. Věnujte pozornost správné výslovnosti:

068 L05_A05

НОЧЬЮ

Бéет вóздух чíстый
Из тумáнной дáли,
Нíтью серебрíстой
Звёзды засверкáли,
Головóй соснóвой
Лес благоухáет,
Ярко мéсяц нóвый
Над прудóм сияет.

Спят средí покóя
Голубые вóды,
Утомясь от знóя
В забýтье прирóды.
Не колыхнёт кóлос,
Лист не шевельнётся,
Зауны́вный гóлос
Пéсни не прольётся.

*А. Н. Анúхтин (1855)***10. Přeložte:**

1. Pracovala jste dnes, Marie Ivanovno? 2. Světлана vyrazila do Španělska. 3. Dobře jsme si odpočinuli. 4. Je čas jít do práce. 5. Její kamarádka zná dobře Prahu. 6. Celý den budeme hrát fotbal a baseball. 7. Praha je hlavní město České republiky. 8. Španělé jsou temperamentní a usměvaví lidé. 9. Pracoval jste dnes, Borisi Petroviči? 10. Co si o tom myslíte? 11. To je můj koníček. 12. V létě se lidé opalují, čtou knihy a hrají hry. 13. Zítra budu obědvat v klubu. 14. Nevíte, kde je tady ruská banka? 15. Pavel o tom sní už dva roky.

Souhlasíte?

Лúчше рабóтать зáвтра, чем сегóдня!

ПРОВЕРЬТЕ СЕБЯ

1. Podle smyslu doplňte slova opačného významu (chytrý – hloupý) nebo slova označující opačný pól (babička – dědeček):

1. *Брат* играет на гитаре, а ..... работает на компьютере. 2. *Умный* человек ответит на вопрос, а ..... человек будет молчать. 3. Наша квартира *большая*, а ваша такая ..... 4. В огороде у него не только *фрукты*, но и ..... 5. Я немного завидую вашей *дочке* и вашему ..... 6. Мы будем *пить* или ..... ? 7. В Москве всё очень *дорого*, а здесь всё ..... 8. У меня *новый* учебник. .... я дала сестре. 9. Вы знаете, что это *плохо*? – Нет, я думаю, что это ..... 10. *Мама* работала в поликлинике, а ..... – в театре.

2. Přeložte slova v pravém sloupci. Poté slova z pravého sloupce spojte s vhodným přídavným jménem z levého sloupce (je možné více variant). Spojení dejte do náležitého tvaru:

улыбчивый
городской
шоколадный
неразлучный
чешский
моравский
молодой
сложный
зелёный

víno
otázka
jablko
člověk
bonbóny
divadlo
kamarádky
lidé
pivo

профессия у Лены? **10.** Что делают студенты городского университета? **11.** С кем Егор беседовал в парке? **12.** Какое его хобби? **13.** Какой комплимент он сделал девушке? **14.** Где была летом Светлана Викторовна? **15.** Что Георгий Денисович делал на даче? **16.** А где вы были этим летом?

6. Tvořte věty podle vzoru a smyslu:

pána – выбирать – машина → Pána vybíráet mašínu.

1. турист – загорать – пляж **2.** словак – не понимать – чех **3.** здесь – работать – только – специалисты **4.** он – читать – поэма – Пушкин **5.** дерево – зелёный – яблоки **6.** жена – собирать – цветы – и – делать – венки **7.** я – помогать – мама – писать – письмо **8.** Иван – большой – семья **9.** пятница – сын – играть – бейсбол **10.** они – ждать – мы

7. Připomeňte si nejpoužívanější ruské předložky a pád, se kterým se pojí. Přeložte slovní spojení:

из <i>кого, чего</i>	к <i>кому, чему</i>	о <i>ком, чём</i>	за <i>кем, чем</i>
без <i>кого, чего</i>		в <i>ком, чём</i>	с <i>кем, чем</i>
после <i>кого, чего</i>		на <i>ком, чём</i>	
у <i>кого, чего</i>			

z polikliniky, po dovolené, na chatě, u manažera, o másle, z divadla, s žákem, o obličejí, v hlavním městě, po obědě, u stromu, v šálku, s místem, k oknu, na lavičce, ve středu, u Maxima, v kavárně, bez notebooku, za radou, k lékaři, s mýdlem, u bratra, v bance, ze školy, o přírodě, k synovi, o přátelství, s mlékem, za stolem, po vyučovací hodině, o víně, bez knihy, u kolegy

8. Poslechněte si text a pokuste se do něj vyznačit přízvuky. Poté přečtete text sami a zkontrolujte si správnost v klíči:

069 LP1_A01

У Анны сегодня первый урок русской литературы. Учитель Егор Викторович говорит об Александре Сергеевиче Пушкине. Этот русский классик написал немало интересных книг. Ученики ещё не знают этого автора, но они рады, что сегодня наконец будут читать его поэму „Руслан и Людмила“. После урока Анна пойдёт в библиотеку и прочитает ещё одну книгу. О ней будет учитель говорить в среду.

9. Zopakujte si skloňování přivlastňovacích a ukazovacích zájmen. Doplňte správný tvar:

1. без (твоя) ..... подруги **2.** с (это) ..... яблоком **3.** о (наше) ..... молоке **4.** из (моя) ..... школы **5.** после (ваш) ..... урока **6.** к (та) ..... девушке **7.** за (их)

..... библиотекой **8.** в (тот) ..... городе **9.** у (её) ..... дяди **10.** о (мой) .....
 успехе **11.** со (своё) ..... деревом **12.** после (этот) ..... отпуска **13.** без (ваше) .....
 вина **14.** за (его) ..... школой **15.** с (твой) ..... котом **16.** о (моё) ..... детстве
17. за (своя) ..... сумкой **18.** из (наша) ..... проблемы **19.** в (то) ..... слове
20. к (эта) ..... задаче **21.** без (твой) ..... совета **22.** к (ваша) ..... бабушке

10. Podle smyslu doplňte dialog:

- A: Здравствуй, Виктор!
 B: ....., Антон! Как .....?
 A: У ..... всё нормально. Я ..... менеджером. Скоро у меня .....,
 поеду отдыхать в Испанию.
 B: Один или с семьёй?
 A: Конечно, с семьёй. Будем ..... на пляже, посмотрим столицу.
 А у .....? Ты ещё живёшь с Аней?
 B: У ..... отлично. Мы ..... квартиру. Скоро ..... жить в центре.
 А летом мы всегда на даче. Аня ..... цветы, а я ..... книги.
 A: Немного тебе ..... У тебя ..... своя дача. В городе так шумно, а у вас
 рядом ..... Вот это отдых!
 B: Если у тебя будет ....., можешь приехать к нам с ..... и дочкой.
 A: ....., Виктор! Мы приедем!

11. Souhrný překlad:

1. To je můj kamarád Maxim. **2.** Dlouho jsme se neviděli. **3.** Irina má krásné oči. **4.** V restauraci obědvám zřídka. **5.** Jak se máte, Václave? – Ujde to. **6.** Byl jsem v kanceláři celý den. **7.** To je moje sestra. Jmenuje se Káťa. **8.** Je čas jít do školy a do práce. **9.** Dcera pracuje jako sestřička. **10.** Kdy budeš opakovat novou gramatiku? **11.** Odkud jste? – Jsme z Ruska. **12.** Viktor má velkou rodinu a já mám velký dům. **13.** Kam jdete, Andreji Pavloviči? – Jdu do divadla. **14.** Mám se skvěle, jako obvykle. **15.** Děkuji za kompliment. **16.** Tohoto člověka neznám. **17.** Žijeme v hlavním městě. **18.** Dobrý den! Mé jméno je Galina. **19.** To je dobrý nápad. **20.** Zamilovali se do sebe. **21.** Turisté mluvili o Praze. **22.** Nevím, jak odpovědět na všechny otázky. **23.** Kamarádka omládlá a zkrásněla. **24.** Já jsem Slovenka a on je Čech. **25.** Proč mi pořád lžeš? **26.** Seděli na lavičce a četli české časopisy. **27.** Jaké je jeho povolání? – Je učitel. **28.** Děti budou plavat a hrát fotbal. **29.** V pokoji je тихо. **30.** V centru je velké městské divadlo. **31.** V Barceloně jsme se nenudili. **32.** O čem jste včera mluvila, Galino Aleksandrovno? **33.** Jak se má vaše babička? – Má se špatně. **34.** V pátek pracujeme, v neděli odpočíváme. **35.** Snila jsem o tom dva roky. **36.** Tento stůl je ze dřeva. **37.** V sobotu budou na chatě. **38.** Náš známý stále ztrácí klíče. **39.** To je skvělé! **40.** Máš psa? – Ne, psa nemám, ale mám kočku.

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

- А** **А́встрия**, -ни *ž* – Rakousko
апрель, -ля *m* – duben
- Б** **бассейн**, -а *m* – bazén
брак, -а *m* – manželství
болеть, -ёю, -ёешь, -ёют *за кого*
 – fandit *komu zde*
бывший, -ая, -ее, -ие – bývalý, dřívější
- В** **в прошлом году** – minulý rok
важный, -ая, -ое, -ые – důležitý
вдруг – najednou, náhle
ведь – vždyť, přece
владеть, -ёю, -ёешь, -ёют *чем* – ovládat *co*
возраст, -а *m* – věk
вообще – vůbec
вперед – vpředu, v budoucnosti
встречаться, -аюсь, -аешься, -аются *с кем*
 – setkávat se, chodit *s kým*
- Д** **даже** – dokonce
девочка, -и *ž* – holka, holčička
деревня, -и *ž* – vesnice, venkov
директор, -а *m mn.* **директора**, -ов – ředitel
дядя, -и *m* – strýc
- Е** **единственный**, -ая, -ое, -ые – jediný,
 ojedinelý
- Ж** **желание**, -ния *s* – přání
желать, -аю, -аешь, -ают *чего* – přát (si) *co*
- женатый**, **женат** – ženatý
жениться, **женись**, **женишься**, **женился**
на ком – ženit se, oženit se *s kým*
женщина, -ы *ž* – žena
жизнь, -ни *ž* – život
- З** **заводить**, -вожý, -водишь, -вóдят
 (з. семью) – zakládat (zakládat rodinu)
завтракать, -аю, -аешь, -ают – snídat
замечательный, -ая, -ое, -ые – skvělý,
 výborný
замужняя, **замужем** – vdaná
заниматься, -аюсь, -аешься, -аются *чем*
 – zabývat se *čím*, věnovat se *čemu*
засыпать, -аю, -аешь, -ают – usínat
зять, -тя *m* – zeť
- И** **иностранец**, -нца *m* – cizinec
июнь, -ня *m* – červen
- К** **купить**, -плý, -пишь, -пят – koupit
- Л** **личный**, -ая, -ое, -ые – osobní
любить, **люблю**, **любишь**, **любят** – mít rád,
 milovat, mít v oblibě
любовь, **любви** *ž* – láska
любящий, -ая, -ее, -ие – milující, láskyplný
- М** **мать**, **матери** *ž* – matka
месяц, -а *m* – měsíc
мечта, -бы *ž* – sen, tužba

- мнѣние, -ия *s* – mínění, názor
 муж, -а *m* – manžel
 мужчина, -ы *m* – muž
- Н** надеяться, -ёюсь, -ёешься, -ёются *на что*
 – doufat *v co*
 наслаждаться, -аюсь, -аешься, -аются *чем*
 – vychutnávat si, užívat, mít požitek *z čeho*
 настоящий, -ая, ее, -ие – skutečný,
 opravdový
 невеста, -ы *ž* – nevěsta
 невестка, -и *ž* – snacha
 невозможно – není možné, nelze
 забывать, -ая, -ое, -ые –
 nezapomenutelný
 обязательно – není nutno, není nutné
 никогда – nikdy
 нужный, -ая, -ое, -ые – potřebný, nezbytný
 няня, -и *ž* – chůva
- О** отдельно – odděleně, zvlášť
 отец, отцá *m* – otec
 отнимать, -аю, -аешь, -ают *что у кого*
 – brát, odebrát *co komu*
 отправиться, -влюсь, -вишься, -вятся
 – odcestovat, vydat se, vypravit se
 отправляться, -яюсь, -яешься, -яются
 – odjíždět, vypravovat se
- П** партнёр, -а *m* (деловой п.) – partner
 (obchodní partner)
 платье, -тья *s* – šaty, oblečení
 племянник, -а *m* – synovec
 племянница, -ы *ž* – neteř
 поворачивать, -аю, -аешь, -ают – otáčet,
 obracet
 погода, -ы *ž* (хорошая п.) – počasí
 (hezké počasí)
 подарок, -рка *m* – dárek
 пожениться, -имся, -итесь, -ятся (*jedn. č. se*
neužívá) – vzít se
 постоянно – stále, neustále, trvale
 поэтому – proto
 праздник, -а *m* – oslava, slavnost, svátek
 приехать, -еду, -едешь, -едут – přijet,
 přicestovat
 просыпаться, -аюсь, -аешься, -аются
 – probouzet se
- пусть – ať
 путешествие, -ия *s* – cesta, cestování
- Р** ради *кого, чего* – kvůli *komu, čemu*
 развод, -а *m* – rozvod
 разговоривать, -аю, -аешь, -ают – povídat si,
 hovořit, konverzovat
 рано – brzo
 раньше – dříve
 рассказать, -жу, -жешь, -жут – povědět, říct
 ребёнок, -нка *m* (новорождённый р.) – dítě
 (novorozenec)
 родословная, -ой *ž* *zpodst.* – rodokmen
 родственник, -а *m* – příbuzný
 рождение, -ия *s* (день рождения)
 – narození (narozeníny)
 ругаться, -аюсь, -аешься, -аются – nadávat
- С** свадебный, -ая, -ое, -ые – svatební
 свадьба, -ы *ž* – svatba
 серьёзный, -ая, -ое, -ые – vážný, seriózní
 слишком – příliš
 собираться, -аюсь, -аешься, -аются
 – chystat se
 событие, -ия *s* – událost
 совершенно – zcela, úplně, absolutně
 совместный, -ая, -ое, -ые – společný
 сомневаться, -аюсь, -аешься, -аются
в ком, в чём – pochybovat *o kom, o čem*
 соревнование, -ия *s* – závod, soutěž
 спешить, -ю, -ишь, -ят – spěchat, pospíchat
 способность, -ти *ž* – schopnost, talent,
 nadání
 страдать, -аю, -аешь, -ают – trpět, trápit se
 строить, -ою, -оишь, -оят – stavět, budovat
 супруги, -ов *mn.* – manželé
 счастье, -тья *s* – štěstí
 считать, -аю, -аешь, -ают *кого кем*
 – pokládat, považovat *koho za koho*
- Т** тайна, -ы *ž* – tajemství, záhada
 тетья, -и *ž* – teta
- У** увлекаться, -аюсь, -аешься, -аются *чем*
 – věnovat se *čemu*, zajímat se *o co*
 удачный, -ая, -ое, -ые – úspěšný, vydařený
 ужинать, -аю, -аешь, -ают – večeřet

Х холостой, -ые – svobodný, neženatý
холостяцкий, -ая, -ое, -ие – mládenecký
хотеть, хочú, хочешь, хотят – chtít

Ч чужой, -ая, -ое, -ие – cizí
Ш шахматы, шахмат *mn.* – šachy

Запомните!

Я влюбилась в него по уши.
Моя мечта сбылась.
Вот и свадьбу так сыграли.
Она вышла за него замуж.
Он женился на Ольге.
Мне некогда строить серьёзные
отношения.
У нас вся жизнь впереди,
поэтому мы не спешим.
Мы ведём активный образ жизни.
Я была одинока, муж думал только
о себе.
Он оказался эгоистом.
Я решила уйти от него.
После девяти лет брака мы развелись.
Мы встречаемся с ней четыре месяца.
Я человек современный.
У нас двое детей.
У нас родился ребёнок.
Он единственный ребёнок.
Мой муж сделал мне предложение.

Zapamatujte si!

Zamilovala jsem se do něho až po uši.
Můj sen se mi splnil.
A tak proběhla naše svatba.
Provдалa se za něho.
Oženil se s Olgou.
Nemám čas na vážné vztahy.

Celý život máme před sebou, proto nikam
nespěcháme.
Vedeme aktivní způsob života.
Byla jsem sama, manžel myslel jen na
sebe.
Stal se z něho egoista.
Rozhodla jsem se od něho odejít.
Po devíti letech manželství jsme se rozvedli.
Chodíme spolu čtyři měsíce.
Já jsem moderní člověk.
Máme dvě děti.
Narodilo se nám dítě.
On je jedináček.
Můj muž mě požádal o ruku.

070 L06_A01

Жениться или не жениться?

В жизни каждого человека бывают события, которые меняют его жизнь. Первая любовь, свадьба, рождение ребёнка. Люди женятся, разводятся, а некоторые вообще не считают нужным заводить семью. Тамара, Константин, Николай и Екатерина нам рассказали о своей личной жизни.

Тамара (экономист):

„Я думаю, что свадьба – это самый красивый и незабываемый праздник. Это начало семейной жизни двух любящих друг друга людей. Я всегда мечтала встретить принца и выйти за него замуж в белом свадебном платье „как у принцессы“. Знаете, моя мечта сбылась, и сейчас я на седьмом небе от счастья. Мой муж сделал мне предложение в прошлом году. Мы поженились в июне. Погода была замечательная, а моё платье было на самом деле королевским. Приехали все наши родственники, знакомые и друзья. Гости пили, ели, танцевали, счастья и любви желали, вот и свадьбу так сыграли. А потом мы отправились в свадебное путешествие на Ибицу. В апреле у нас родился ребёнок. В этом году мы купили квартиру в центре и собираемся строить дом за городом.“

Константин (менеджер):

„У меня не очень удачная семейная история. У меня была настоящая семья: жена, двое детей. Но бывает так, что после долгих лет совместной жизни супруги вдруг понимают, что они друг другу совершенно чужие. И для нас с женой развод был единственным выходом в решении наших семейных проблем. Ведь последние годы мы даже не разговаривали друг с другом и жили вместе только ради детей. После девяти лет брака мы развелись и теперь живём отдельно. Надеюсь, что ещё встречу женщину своей мечты.“

Николай (студент, спортсмен):

„Я пока наслаждаюсь холостяцкой жизнью. Для меня самое важное спорт, а он отнимает немало времени. У меня постоянно тренировки и соревнования, поэтому мне просто некогда строить серьёзные отношения. У меня есть девушка, которую я очень люблю. Мы встречаемся с ней четыре месяца, но у нас вся жизнь впереди, поэтому мы не

спешим. Мы ведём активный образ жизни. Я занимаюсь боксом, Юля плавает, мы ходим в клуб, встречаемся с друзьями. О семье, детях пока не думаем, пока слишком рано.“

Екатерина (дизайнер):

„Я человек современный и считаю, что если люди любят друг друга и хотят вместе жить, просыпаться и засыпать, завтракать и ужинать, то неважно, женаты они или нет. Необязательно жениться. Такой праздник любви можно сделать в любой момент. Главное это не свадьба, а то, что будет дальше. Ведь сегодня многие пары страдают. Знакомы месяц-два и давай заводите семью. А потом понимают, что вместе жить невозможно. Мой вам совет – поживите пару лет вместе, узнайте друг друга, поженитесь вы всегда успеете. Я была замужем два года, и всё это время я ждала, когда же придёт моё семейное счастье. С бывшим мы часто ругались, я была одинока, муж думал только о себе, он оказался эгоистом. И в один прекрасный день я решила уйти от него. Позже я встретила мужчину, с которым мне было интересно и весело. Я влюбилась в него по уши, но всё равно замуж пока выходить не собираюсь.“

Вýклад:

1. Slovo *делá* je vám už dobře známé z předchozích lekcí. Výraz *делá семейные* překládáme jako **rodinné záležitosti**.
2. Všimněte si, že v některých případech přízvuk přechází na předložku: **зá городом, по уши** aj.
3. Vzájemnost se v ruštině vyjadřuje nejen zvratnými slovesy (с бывшим мы часто ругались – s bývalým jsme se často hádali), ale také konstrukcí **друг друга** v různých pádech: узнайте **друг друга** – (poznejte se), мы даже не разговаривали **друг с другом** (dokonce jsme spolu ani nemluvili), они **друг другу** совершенно чужие (jsou si naprosto cizí) apod.
4. Zapamatujte si, že konstrukci **у нас родился ребёнок** v češtině odpovídá konstrukce se zájmenem ve 3. pádu – **narodilo se nám dítě**. Pozorujte: **у нас** родилась девочка – narodila se nám holčička; stejně bude **у меня** умерла сестра – zemřela mi sestra, **у него** отняли спички – sebrali mu zápalky apod.

1. Ruský převyprávějte příběhy Tamary, Konstantina, Nikolaje a Jekatěrinu. Jaký je jejich postoj k manželství? Jaký je váš názor?

2. Odpovídejte na otázky. Ve svých odpovědích vycházejte z úvodního textu:

1. Что думает Тамара о свадьбе? 2. О чём она мечтала? 3. Где и когда молодые люди поженились? 4. Что они купили в этом году? 5. Кем работает Константин? 6. Почему он развёлся со своей супругой? 7. Чем занимается Николай? 8. У него есть девушка? 9. Почему они не думают о семейной жизни? 10. Какое у Екатерины мнение о браке? 11. Что для Екатерины главное? 12. Почему она ушла от мужа?

3. Прочтёте si родокмен родины Denisovových. Všimněte si, jak se tvoří jméno po otci a naučte se slovíčka označující různé příbuzenské vztahy. Neznámá slova vyhledejte ve slovníku.

Краткая родословная семьи Денисовых

Никола́й рассказывает о своей семье: „Я – Никола́й Фёдорович Дени́сов. У меня есть **сестра́**. Её зову́т Гали́на Фёдоровна Дени́сова. А вот на́ши **родители́**. На́ша мать – Светла́на Серге́евна Дени́сова (урождённая Смирно́ва). **Ма́ма** – единственный ребёнок в семье. На́ш **отец** – Фёдор Макси́мович Дени́сов. У отца́ есть **брат** и сестра́ – мой **дядя**, Ива́н Макси́мович Дени́сов, и моя́ **тётя**, Еле́на Макси́мовна Шардуно́ва (урождённая Дени́сова). На́ш дядя́ Ива́н всегда́ говорит: „Никола́й – мой са́мый любимы́й **племя́нник**, а Гали́на – моя́ са́мая любимая **племя́нница**.“ Дядя́ Ива́н холост. Тётя́ Еле́на вышла́ за́муж за Па́вла Анто́новича Шардуно́ва. У Еле́ны и Па́вла дво́е дете́й – **сын** и **до́чка**. Их сын Михаи́л Па́влович Шардуно́в – на́ш **дво́юродный брат**. Их до́чка А́нна Па́вловна Мо́лотова (урождённая Шардуно́ва) – на́ша **дво́юродная сестра́**. Михаи́л женат, а А́нна за́мужем. Михаи́л женился на Окса́не Степа́новне Попо́вой. Окса́на – **неве́стка** Еле́ны и Па́вла. А́нна вышла́ за́муж за Льва Влади́мировича Мо́лотова. Лев – **зять** Па́вла и Еле́ны. У нас уже́ то́лько одна́ **ба́бушка** и один **де́душка**. На́ша ба́бушка со сторо́ны отца́ – Мари́я Льво́вна Дени́сова (урождённая Ковале́ва), и на́ш де́душка со сторо́ны ма́мы – Серге́й Ю́рьевич Смирно́в. На́ш де́душка со сторо́ны отца́, Макси́м Алекса́ндрович Дени́сов, уже́ у́мер, и на́ша ба́бушка со сторо́ны ма́мы, Ю́лия Степа́новна Смирно́ва (урождённая Тарака́нова), то́же умерла́.

4. Jak se křestním jménem jmenovali všichni (čtyři) pradědečkové Nikolaje?
Ve slovníku vyhledejte, jak se rusky řekne pradědeček a prababička.

5. Představte členy své rodiny, použijte slovíčka z rodokmenu, která vyjadřují různé příbuzenské vztahy.

Pamatujte:

1. Анна **в**ышла **з**а́муж за Никола́я. – *в*ыйти *з*а́муж *за* *кого́*
2. Никола́й **ж**ени́лся на́ А́нне. – *ж*ени́ться *на ком*
3. Анна и Никола́й **п**оже́нились. – *п*оже́ниться

6. Tvořte věty podle vzoru. Použijte všechny tři varianty:

(Зина – Макси́м) → *Зина в*ышла *з*а́муж *за* Макси́ма. Макси́м *ж*ени́лся *на* Зине.
*Зина и Макси́м по*же́нились.

1. (О́льга – Ви́ктор) 2. (моя́ сестра́ – Стас) 3. (на́ша до́чка Та́ня – дире́ктор фи́рмы)
4. (Ле́на – ино́странец) 5. (че́шка – испа́нец) 6. (ва́ша подру́га – мой брат) 7. (э́та де́вушка – наш колле́га) 8. (Тама́ра – миллио́нер)

6

Skloňování podstatných jmen ženského rodu (ШКО́ЛА, НЕДЕ́ЛЯ) v jednotném čísle

	Tvrký vzor	Měkký vzor	Koncovky	Pro srovnání
1.	шко́ла	неде́ля	-А/-Я	škola
2.	шко́лы	неде́ли	-Ы/-И	školy
3.	шко́ле	неде́ле	-Е	škole
4.	шко́лу	неде́лю	-У/-Ю	skolu
6.	о шко́ле	о неде́ле	-Е	škole
7.	шко́лой	неде́лей	-ОЙ/-ЕЙ	skolou

Pamatujte:

1. Podstatná jména ženského rodu typu **шко́ла** (tvrdý vzor) mají až na 7. pád stejné koncovky jako v češtině. Jediným rozdílem je koncovka **-ой** oproti české koncovce **-ou**.
2. Podstatná jména ženského rodu typu **неде́ля** (měkký vzor) mají v 1., 2. a 4. pádu oproti koncovkám tvrdého vzoru **-а/-ы/-у** koncovky **-я/-и/-ю**. V 7. pádě oproti koncovce **-ой** stojí koncovka **-ей**. Podle vzoru **неде́ля** se skloňují také podstatná jména, která mají před koncovkou souhlásky **ж, ш, щ, ч, ц** (да́ча – с да́чей, учени́ца – с учени́цей). **Pozor!** U podstatných jmen ženského rodu typu **шко́ла/неде́ля** končí se na **ж, ш, ч, щ, ц** a mající v **1. pádu** přízvuk na **koncovce** se v 7. pádu vyskytuje přízvučná koncovka **-ой** (душа́ – душо́й, овца́ – овцо́й apod.). Podrobněji se s podstatnými jmény tohoto typu seznámíte v lekcí **11**.
3. Podle vzorů **шко́ла/неде́ля** se skloňují i podstatná jména mužského rodu, která jsou zakončená na **-а/-я**: па́па, дядя́ apod.

Podle vzoru **неде́ля** se také skloňují domácí podoby ruských jmen: Анастаси́я – **На́стя**, Никола́й – **Ко́ля**, Екате́рина – **Ка́тя**, Фёдо́р – **Фё́дя** apod.

7. Následující slova vyskloňujte podle uvedených vzorů:

кома́нда, дядя́, зада́ча, ня́ня, ча́шка, те́тя, колле́га, учи́тельница, дере́вня

8. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С кем? – (их до́чка) → С их до́чкой.

1. Без кого́? – (твой па́па)
2. О чём? – (наша сва́дьба)
3. К кому́? – (моя́ ня́ня)
4. С чем? – (э́та карта́шка)
5. К чему́? – (ва́ша да́ча)
6. С кем? – (твоя́ племя́нница)
7. Без чего́? – (моя́ та́йна)
8. О ко́м? – (их учи́тельница)
9. К кому́? – (его́ неvě́ста)
10. Из чего́? – (э́та ко́жа)
11. О чём? – (наша кома́нда)
12. Без кого́? – (наша те́тя)
13. К чему́? – (их дере́вня)
14. О ком? – (твой де́душка)
15. С чем? – (его́ ча́шка)
16. О ко́м? – (ваш дядя́)
17. С кем? – (э́та учени́ца)
18. Без чего́? – (её зада́ча)

9. Slova v závorkách dejte do správného tvaru. Věty přeložte, neznámá slova vyhledejte ve slovníku:

1. В (шко́ла) учи́т наш знако́мый.
2. С э́той (же́нщина) мы встре́тились в па́рке.
3. Он же́нился на (краса́вица).
4. В (Пра́га и Москв́а) мы уже́ бы́ли не́сколько раз.
5. К ва́шей (же́на) мы зайдём за́втра у́тром.
6. Вчера́ мы ви́дели ва́шу подро́гу (Ма́ша).
7. Де́ти гуля́ли по па́рку с (наша ня́ня).
8. Мы гово́рили о (столи́ца).
9. К их (до́чка) мы зайдём на сле́дующей (неде́ля).
10. Мы познако́мились с краса́вой (че́шка).
11. У (те́тя Та́ня и дядя́ Ви́тя) родила́сь де́вочка.
12. В суббо́ту мы с (де́душка) пойдём в лес за гриба́ми.
13. Вади́м ждал (Ю́ля) весь ве́чер.
14. Ты уже́ купи́ла (племя́нница) пода́рок?
15. В (наша дере́вня) жи́вут гостепри́имные лю́ди.
16. Деловы́е партне́ры пригласи́ли (мой колле́га) на у́жин.

Skloňování osobních zájmen

S některými tvary osobních zájmen jste se již seznámili v předchozích lekcích. V následujícím přehledu jsou uvedeny všechny tvary všech osobních zájmen. Nové tvary se naučte.

1.	я	ты	он, онó	онá	мы	вы	онí
2.	меня	тебя	его, без него	её, без неё	нас	вас	их, без них
3.	мне	тебе	емý, к нему	ей, к ней	нам	вам	им, к ним
4.	меня	тебя	его, за него	её, за неё	нас	вас	их, за них
6.	обо мне	о тебе	о нём	о ней	о нас	о вас	о них
7.	мною	тобой	им, с ним	ей, с ней	нами	вами	ими, с ними

Pamatujte si tvar 6. pádu osobního zájmena **я** s předložkou: **обо мне!**

10. Tvořte otázky podle vzoru:

Кого вы видели? (я – он) → Меня или его?

1. С кем вы гуляли? (она – они) 2. О ком вы говорили? (я – ты) 3. Кому вы это сделали? (ты – вы) 4. За кого ты выйдешь замуж? (я – он) 5. С кем вы отдыхали? (она – они) 6. За кого он болеет? (я – они) 7. Кому ты завидовала? (он – они) 8. У кого они были? (я – она) 9. О ком она думает? (ты – ты) 10. Кого ждёт Алексей? (ты – вы) 11. Без кого ты не пойдёшь в театр? (я – она) 12. С кем ты будешь обедать? (она – он)

6

11. Vyznačená slova nahrad'te osobními zájmeny nebo zájmeny *его, её, их*. Poté si text poslechněte na nahrávce:

071 L06_A02

В понедельник Лена на улице встретила Машу. Лена *Машу* познакомила с подружкой Ольгой. Лена с *Ольгой* знакома уже несколько лет. У *Ольги* брат Иван. *Ивана* Лена ещё не знает. Но она уже знает бабушку *Ольги и Ивана*. С *бабушкой* Лена познакомилась на прошлой неделе. Лена с Ольгой часто говорили о *бабушке*. Ольга с братом Иваном к *бабушке* ездили на каникулы. С *бабушкой* они всегда ходили в лес. Бабушка очень любила *Ольгу и Ивана*.

12. Přeložte:

1. Mluvili jsme s nimi. 2. Ona tam byla s ní. 3. Četla jsem to s ním i s tebou. 4. Odpočívali s vámi a s nimi. 5. Vám jsem neodpovídala. 6. Napsal jsem jí e-mail. 7. Mluvili jsme jen o mně a o tobě. 8. On ji ještě nezná. 9. Viděla ji a nás. 10. Nám už napsal.

Časování sloves se zvratnou částicí -ся (-сь)

УВЛЕКАТЬСЯ *čem*/ВЁНОВАТ SE *čemu*, ЗАЈІМАТ SE *o co*

Zvratné částice **-СЯ (-СЬ)** odpovídají českým částicím **si/se**. V ruštině je ale na rozdíl od češtiny tato částice spojená se slovesem. V rámci časování sloves má pak tato částice dvě varianty **-СЯ** a **-СЬ**.

увлекаться/вѣноват се

пřítomný čas			minulý čas		
я	увлекáюсь	-ЮСЬ	я	увлекáлся	-ЛСЯ
ты	увлекáешься	-ШЬСЯ	ты	увлекáлся	-ЛСЯ
он	увлекáется	-ТСЯ	он	увлекáлся	-ЛСЯ
онá	увлекáется	-ТСЯ	онá	увлекáлась	-ЛАСЬ
онó	увлекáется	-ТСЯ	онó	увлекáлось	-ЛОСЬ
мы	увлекáемся	-МСЯ	мы	увлекáлись	-ЛИСЬ
вы	увлекáетесь	-ТЕСЬ	вы	увлекáлись	-ЛИСЬ
онí	увлекáются	-ТСЯ	онí	увлекáлись	-ЛИСЬ

Паматуйте:

1. Jestliže zvratné částici předchází **souhláska**, píše se po ní **-ся**: он увлекáется.

Jestliže zvratné částici předchází **samohláska**, píše se po ní **-сь**: я увлекáюсь.

2. V infinitivu (увлекáться) a ve 3. os. jedn. i množ. čísla (увлекáется, увлекáются) se koncovky (-ться, -тся, -тя) vyslovují jako [цъ]. Паматуйте, že zvratnost sloves se v obou jazycích nemusí vždy shodovat – zvratné sloveso v ruštině nemusí být zvratné v češtině a naopak. Srovnejte např. добивáться *чегó* – dosahovat *čeho*, мыть рúки – мýть si рuce aj.

Podle vzoru **увлекáться** se časují např. slovesa **занимáться *чем***/zabývat se *čím*, **вѣноват се *чѣму***, **считáться *кем, чем***/pokládat, považovat se *za koho, co*, **сомневáться в *чѣм***/pochybovat *o čem*, **добивáться *чегó***/dosahovat *čeho*, **обнимáться**/objímat se, **прощáться**/loučit se, **собирáться**/chystat se, hodlat, **отправляться**/odjíždět, odcházet, **купáться**/plavat, koupát se, **встречáться с *кем***/setkávat se, chodit *s kým*.

13. Slovesa v závorkách dejte do správného tvaru v přítomném čase:

- Чем вы (занимáться) в свободное время?
- Онí (встречáться) ужé семь лет.
- Прага (считáться) сѣрдцем Еврóпы.
- Нáши ученикí (увлекáться) спóртом и мýзыкой.
- Алексáндр никогдá не (сомневáться) в свóих способностях.
- Когдá лóуди (прощáться),

они (обниматься). 7. Мальчик с восьми лет (заниматься) каратэ. 8. Молодожены (отправляться) в свадебное путешествие. 9. В среду я (собираться) написать маме письмо. 10. Мы весь день (купаться) в бассейне. 11. Он всегда (добиваться) своего. 12. Как часто вы (встречаться)?

14. Věty napište v minulém čase:

1. Наташа каждый день занимается аэробикой. 2. Эти люди легко добиваются успеха. 3. Я сомневаюсь, что она выйдет замуж за Егора. 4. Мы собираемся в Москву. 5. Эта профессия считается престижной. 6. На фотографии молодые люди обнимаются. 7. Маша встречается с интеллигентным молодым человеком. 8. Туристы купаются в море. 9. Катя отправляется в Австрию. 10. Я не собираюсь ждать его три часа. 11. Чего вы добиваетесь? 12. Студенты нашего института прощаются с гостями столицы. 13. Друзья встречаются в чешском клубе. 14. Ты увлекаешься дизайном?

15. Vyprávějte o rodině Niny. O každém členovi rodiny řekněte několik vět.

Řiďte se náповědou v závorce: У Нины большая семья. Нина занимается...

У неё есть... Её мама работает...

Это я. (музыка, гитара, собака)

Это моя мама. (учительница, школа, дача)

Это мой папа. (журналист, книги, библиотека)

Это моя сестра. (школа, бассейн, балет)

Это мой брат. (университет, спорт, девушка)

Это моя тётя. (экономист, журналы о моде, кошка)

Это мой дядя. (спортсмен, велосипед, мечта – новый дом)

Это моя двоюродная сестра. (свадьба, муж Олег, ребёнок)

Это мой двоюродный брат. (студент, друг, бокс)

Это моя бабушка. (домик в деревне, огород, цветы)

Это мой дедушка. (шахматы, речка, газеты о политике)

Pamatujte:

V ruštině není výraz pro sourozence – používá se výraz **брат и сестра**.

Otázka **У тебя есть брат или сестра?** proto může být přeložena dvojím způsobem

– **Мáš sourozence?** nebo **Мáš bratra nebo sestru?**

Часть В

Немного о Москвѣ

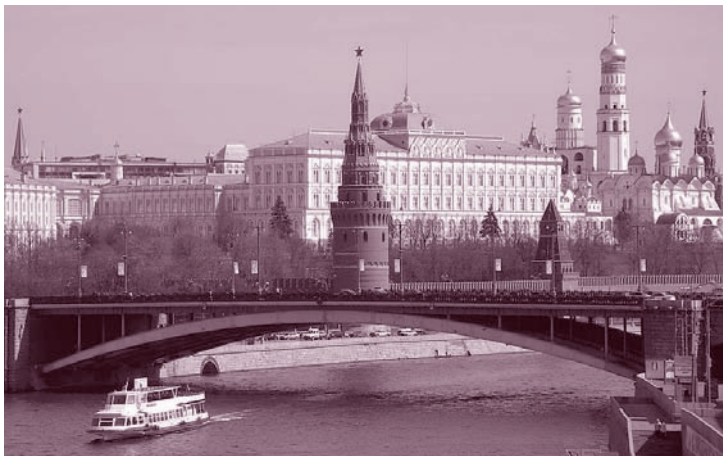
1. Poslechněte si text na nahrávce, poté si ho přečtete:

072 L06_A03

Москвѣ, столицѣ Российской Федерáции, расположена в европейской чáсти Росси́и на берегáх Москвѣ-реки и Я́узы. Это сáмый дорогóй гóрод мíра, а тáкже сáмый **крупный** по **численности населения** гóрод Европы. И это не удивительно, ведь в столице проживáет **свѣше** десяти миллиóнов человек.

История Москвѣ **началась** в пѣрвой половине 12 вѣка. Еѣ **основáтель**, князь Ю́рий Долгору́кий, приказáл пострóить деревянную **крѣпость**, котóрая назывáлась кремлѣм. Сегодня Кремль **считáется** историческим цѣнтром гóрода. Однако в **современной** столице не тóлько красивые **достопримечáтельности** и музеи, но тáкже **фешенебельные** б́знес-цѣнтры, **уóтные** кафѣ, экзотические ресторáны, престижные бут́ки и большие супермáркеты.

Вýклад:

1. **Кремль** – slovo Kreml znamenalo ve starém Rusku pevnost či městský hrad. Kreml mělo ve středověku mnoho ruských měst, později se však slovo kreml začalo používat pouze pro Kreml v Moskvě, protože Moskevský Kreml byl nejvýznamnějším sídlem ruských panovníků. Nynější Kreml představuje složitý areál chrámů, věží a budov. Obklopují ho Kremelské hradby, které jsou dlouhé přes dva kilometry. Kreml patří v Moskvě k nejnavštěvovanějším místům.

2. Pamatujte si vazbu **считáть(ся) кем, чем – pokládat (se) za koho, co**: Кремль считается историческим центром города (Kreml se pokládá za historické centrum města).
3. Nezapomeňte, že slovo **кафе** je neskloňné: уютные кафе – útulné kavárny.
4. Zapamatujte si geografické údaje: Москва, Москва-река, Российская Федерация, Яуза.

Что значит это слово?

достопримечательность, -ти ž	památká, pamětihodnost
князь, -зя <i>m</i>	kníže
крепость, -ти ž	pevnost
крупный, -ая, -ое, -ые	velký
начаться, -нётся, -нётся (1. a 2. os. se neužívá)	začít se
основатель, -ля <i>m</i>	zakladatel
свыше	více než
современный, -ая, -ое, -ые	současný, moderní
считаться, -аюсь, -аешься, -аются	považovat se, pokládat
уютный, -ая, -ое, -ые	útulný
фешенебельный, -ая, -ое, -ые	luxusní
численность населения ž	počet obyvatel

6

Работа с текстом

2. Rusky přeuvrąějte text:

3. Odpovіdejte na otázku:

1. Где находится Москва?
2. Какие реки протекают в столице?
3. Какая численность населения в Москве?
4. Кто и когда основал столицу России?
5. Что построили по приказу князя?
6. Что такое Кремль?
7. Что интересного в современной Москве?
8. Какое официальное название России?

4. přečtete si krátký úryvek z díla A. S. Puškina. Pokuste se jej přeložit:

Москва, я думал о тебе!
Москва... Как много в этом звуке
Для сердца русского слилось!
Как много в нём отозвалось!   А. С. Пушкин („Евгений Онегин“)

5. Vyprávějte o hlavním městě České republiky. Srovnajte Prahu a Moskvu.

Budoucí čas nedokonavých sloves

Budoucí čas nedokonavých sloves se tvoří stejným způsobem jako v češtině: tvar slovesa **быть** + **infinitiv nedokonavého slovesa**.

я	бúду дéлать	мы	бúдем дéлать
ты	бúдешь дéлать	вы	бúдете дéлать
он, она, оно	бúдет дéлать	онí	бúдут дéлать

6. Následující věty převed'te do budoucího času:

1. Нина рабóтает медсестрой. 2. Когó вы ждёте? 3. Вéчером я ўжинаю в ресторáne. 4. Я дúмаю об éтом óчень дóлго. 5. Администрátоры читают электрónные пíсьма. 6. Мы вас не понимаém. 7. Наш сын никогдá не врёт. 8. Дéвочка гуляет с собáкой. 9. Родители загорáют на пляже, а дéти играють в бадминтón. 10. Мы живём в нóвой квартирe. 11. Ты не отвечáешь на вопрós. 12. Кто помогаёт вáшим коллéгам?

Сейчáс íли тепéрь?

V předchozí lekci jste se seznámili s pravidly použití slov **сейчáс** a **тепéрь**. Nyní si je zopakujte a pozorně si přečtete uvedené příklady:

Pamatujte, že **тепéрь** (nyní, teď) se používá tehdy, pokud se jedná o určitou **změnu stavu**. V ostatních případech se užívá slovo **сейчáс** (nyní, teď, právě teď). Toto pravidlo ovšem není definitivní; záleží i na **subjektivním postoji mluvčího**, kdy jaké slovo použije.

Pozorujte:

Теперь они живут вместе. → дříve žili odděleně
Мы теперь живём в Америке. → дříve jsme žili/bydleli v jiné zemi
Он **сейчас** читает книгу. → дřívejší činnost není důležitá
О чём ты думаешь прямо **сейчас**? → дřívejší myšlenky nejsou důležité

7. Doplňte vhodně *сейчас* nebo *теперь*:

1. Марина вышла замуж за Егора. .... он муж и жена. 2. Чем ты ..... занимаешься?
3. Они отправились в отпуск. .... он в Париже. 4. Наша дочка всегда читала книги.
..... она занимается спортом. 5. Наша дочка всегда читала книги. .... она тоже читает книги. 6. Супруги развелись. .... они живут отдельно. 7. .... девять часов.
8. Сегодня хорошая погода. Дети ..... гуляют в парке. 9. Няня взяла отпуск. Не знаю, кто ..... будет мне помогать. 10. Андрей сегодня не придёт. Он ..... болен гриппом. 11. У сына была хорошая машина, но он её продал. .... он ездит на работу на автобусе. 12. Раньше мы жили в деревне. .... мы живём в городе.

Slovesa typu УСПЕТЬ/СТИННOUT

я	успею	-ЕЮ
ты	успеешь	-ЕЕШЬ
он, она, оно	успеет	-ЕЕТ
мы	успеем	-ЕЕМ
вы	успеете	-ЕЕТЕ
они	успеют	-ЕЮТ

Поматуйте:

Do skupiny sloves typu **успеть** patří většina sloves, která jsou v infinitivu zakončená na **-еть**, např. **уметь/умѐть**, **владеть чем/ovládat co**, **(по)краснѐть/(z)červenat se**, **(по)толстѐть/(z)tloustnout**, **(по)худѐть/(z)hubnout**, **болѐть/бѐть nemocen**, **болѐть за козѐ/fandit komu**, **(по)молодѐть/(o)mládnout**, **(по)хорошѐть/(z)krásnět** aj. Přízvuk je stálý!

8. Tvořte věty podle vzoru. Opačujte po nahrávce:

073 L06_A04

Ты умеешь играть в футбол? – (они) → Я умею, а они не умеют.

1. Вы успеете на автобус? – (он) 2. Она сейчас болен? – (я) 3. Они умеют плавать? – (мы) 4. Ты всегда краснеешь? – (она) 5. Вы худеете? – (они) 6. Я помолодею после

отпуска? – (я) **7.** Вы болéете за нашу команду? – (он) **8.** Онí потолстéют? – (мы) **9.** Ты умéешь рабóтать на компьóтере? – (вы) **10.** Онá хорошéет? – (ты)

Pamatujte si spojení **УМÉТЬ/УМЁТ + infinitiv**:

Я умéю рабóтать на компьóтере.

Umím pracovat s počítačem.

Вы умéете говорíть по-чéшски?

Umíte mluvit česky?

Онí умéют гóтóвить.

Umějí vařit.

9. Slovesa v závorkách dejte do správného tvaru:

1. За когó ты (болéть)? **2.** Мы не (умéть) éздить на велосипéде. **3.** Когдá ты наконéц (похудéть)? **4.** Онí (успéть) на пóезд? **5.** Он ужé два гóда (болéть) за „Спартáк“. **6.** Почемú он (краснéть)? **7.** Онí очéнь чáсто (болéть). **8.** Он ничегó не (умéть). **9.** Юля всё врéмя (молодéть) и (хорошéть). **10.** Ёсли я бóду кúшать жáреную картошку, я (потолстéть). **11.** Я не (успéть) сдéлать урóки. **12.** Онí (умéть) гóтóвить вкúсные блóда? **13.** Пóсле такóй диéты мы не тóлько (похудéть), но и (похорошéть). **14.** Мáма хорошó (владéть) чéшским языкóм.

10. Přeložte:

1. Proč o tom pochybuješ? **2.** Neumím pracovat na počítači. **3.** O co se zajímali vaši kamarádi z Ruska? **4.** Vzali se v červnu a v dubnu se jim narodilo dítě. **5.** Maxim chodí s Annou. **6.** Novomanželé odjeli na svatební cestu. **7.** Stihneš napsat e-mail? – Ano, stihnu. **8.** Nikolaj mě požádal o ruku. **9.** Koupili jsme byt v centru města. **10.** Dříve fandil „Spartaku“, teď fandí nám. **11.** Rodiče žijí na vesnici. **12.** Náš sen se nám splnil. **13.** Koho si vzala? **14.** Po devíti letech manželství jsme se rozvedli. **15.** Kde se setkáváte?

Прéчтéте блаhopрáни к сватбé:

В семéйной жíзни вам желáем счáстья,

Пусть дéти крéпко лóбят вас.

Пусть сторóной вас обóйдёт несчáстье,

И солнечным пусть бóдет кáждый час.

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

- А** автомобиль, -ля *m* – automobil, auto
аллея, -ѐи *ž* – alej
- Б** благоприятно – příznivě, kladně
больше (б. всего) – více (nejvíce)
большинство, -á *s* – většina
будущий, -ая, -е, -ие – budoucí, příští
- В** верный, -ая, -ое, -ые – věrný, spolehlivý
весна, -ы *ž* – jaro
вечеринка, -и *ž* – večírek
вид, -а *m* – druh, typ
воздух, -а *m* (свежий в.) – vzduch (čerstvý vzduch)
возможность, -ти *ž* – možnost
вредный, -ая, -ое, -ые – škodlivý
встреча, -и *ž* – schůze, setkání
выставка, -и *ž* – výstava, expozice
- Г** гость, -тя *m* – host
- Д** движение, -ния *s* – pohyb
джаз, -а *m* – jazz
диван, -а *m* – pohovka, gauč
должен, должна, должно, должны (Он должен уйти.) – musí (Musí odejít.)
домашний, -ая, -е, -ие – domácí
домосед, -а *m* *hovor.* – domácí člověk, pečovál
досуг, -а *m* (на досуге) – volný čas (ve volném čase)
- Ж** желательно – je žádoucí
житель, -ля *m* – obyvatel
- З** завод, -а *m* – továrna
звонить, -нѐ, -нѐшь, -нѐт – volat, telefonovat
здоровье, -вья *s* – zdraví
зеркало, -а *s* *mn.* зеркалá, зеркал – zrcadlo
зритель, -ля *m* – divák
- И** известный, -ая, -ое, -ые – proslulý, známý, slavný
- К** как правило – zpravidla
кататься, -аюсь, -аешься, -аются (к. на роликах) – jezdit, vozit se (jezdit na kolečkových bruslích)
- Л** лагерь, -ря *m* – tábor
любимый, -ая, -ое, -ые – milovaný, oblíbený
любитель, -ля *m* – milovník
- М** молодёжь, -жи *ž* – mládež
музей, -ея *m* – muzeum
музыкальный, -ая, -ое, -ые – hudební, muzikální
- Н** население, -ия *s* – obyvatelstvo, obyvatelé
необходимо – je nutno, je třeba
неотъемлемый, -ая, -ое, -ые – nedílný, neodmyslitelný
- О** озеро, -а *s* – jezero
осень, -ни *ž* – podzim
особенно – zejména, zvlášť, obzvlášť
очевидно (очевидно, что) – je zřejmé (je zřejmé, že)

- П** пассивный, -ая, -ое, -ые – pasivní
 первый, -ая, -ое, -ые – první
 платье, -ья *s* – šaty, oblečení
 поболтать, -аю, -аешь, -ают – popovídat si, pokecat si
 позвонить, -нью, -нишь, -нят – zavolat, zatelefonovat
 покупка, -и *ž* (делать покупки) – nákup, koupě (nakupovat)
 полотенце, -а *s* – ručník
 польза, -ы *ž* – užitek, prospěch
 портфель, -ля *m* – aktovka
 посещать, -аю, -аешь, -ают – navštěvovat
 посмотреть, -трю, -тришь, -трят – podívat se, zhlédnout
 появиться, -вилюсь, -вишь, -вятся – objevit se, ukázat se, vyskytnout se
 превратиться, -щусь, -тишься, -тятся *во что* – proměnit se, přeměnit se *na co/v*
 предложение, -ия *s* – návrh, nabídka
 предпочитать, -аю, -аешь, -ают *что чему* – dávat přednost *čemu před čím*, preferovat *co před čím*
 преподаватель, -ля *m* – lektor, přednášející, učitel
 приготовить, -вилю, -вишь, -вят – připravit
 пример, -а *m* – příklad
 провести, -веду, -ведёшь, -ведут (п. время) – strávit (strávit čas) *zde*
 проводить, -вожу, -водишь, -воят (п. лето) – trávit (trávit léto) *zde*
 прогулка, -и *ž* – procházka
 просмотр, -а *m* – prohlížení, prohlédnutí
- Р** радоваться, -дуюсь, -дуешься, -дуются *чему* – radovat se, mít radost *z koho, čeho*
 регулярно – pravidelně
 ручей, -чья *m* – potok
- С** салон, -а *m* (с. красоты) – salón (salón krásy, kosmetický s.)
 свободное время – volný čas
 сердце, -а *s* – srdce
 сиденье, -ья *s* – sedadlo
 словарь, -ря *m* – slovník
 слушать, -аю, -аешь, -ают – poslouchat
 способ, -а *m* – způsob
 статистика, -и *ž* (по статистике) – statistika (podle statistiky)
 статья, -ну, -нешь, -нут *кем, чем* – stát se *kým, čím*
 стиль, -ля *m* – styl, způsob
 сторбник, -а *m* – přívrženec, stoupenec, vyznavač
 счастье, -тья *s* – štěstí
- Т** танец, -нца *m* – tanec
 телевизионный, -ая, -ое, -ые – televizní
 телевизор, -а *m* (смотреть т.) – televize (dívat se na televizi)
 телепрограмма, -ы *ž* – televizní pořad
 тело, -а *s* – tělo
 торговый, -ая, -ое, -ые (т. центр) – obchodní (obchodní centrum, obchodní dům)
 тренажёрный зал – posilovna
 требовать, -бую, -буешь, -буют *чего* – žádat, vyžadovat *co*
- У** уставать, устаю, устаёшь, устают *от чего* – unavovat se *čím*
- Ф** фестиваль, -ля *m* – festival
 фильм, -а *m* – film
- Х** ходить, хожу, ходишь, ходят – chodit
 хранилище, -а *s* – skladiště
- Ч** частый, -ая, -ое, -ые – častý
- Ш** шоппинг, -а *m* – nakupování

Запомните!

Надо брать пример с молодых людей.

Они регулярно посещают спортзалы и фитнес-центры.

Увлечённый телелюбитель не подвижен: его тело часами покоится на диване.

Zapamatujte si!

Musíme si brát příklad od mladých lidí.

Pravidelně chodí do tělocvičen a fitness center.

Milovník televizních pořadů nemá pohyb: jeho tělo celé hodiny leží na pohovce.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.